

KAZALO

1.	Pojasnila k računovodskim izkazom Slovenskega mladinskega gledališča za leto 2023	3
1.	Pojasnilo k bilanci stanja na dan 31. 12. 2023	8
2.	Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov	12
3.	Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti	14
4.	Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka ter pojasnila k finančnemu poročilu za leto 2023	18
II.	DODATNAPOJASNILA NEKATERIH PODATKOV V RAČUNOVODSKIH IZKAZI	19
1.	Sodila, uporabljena za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu	19
2.	Oblikovanje dolgoročne rezervacije (namen in poraba dolgoročnih rezervacij)	19
3.	Izkazovanje presežka odhodkov nad prihodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov	19
4.	Metoda vrednotenja zalog gotovih proizvodov in zalog nedokončane proizvodnje	19
5.	Podatki o stanju neporavnanih terjatev in ukrepih za njihovo poravnavo oziroma razlogih za neplačila	19
6.	Podatki o obveznostih, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo, in vzroki za neplačila	20
7.	Viri sredstev, uporabljenih za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe in posojila)	20
8.	Naložbe prostih denarnih sredstev	20
9.	Razlogi za pomembnejše spremembe stalnih sredstev	20
10.	Podatki o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih dolgoročnih sredstvih	21
II.	POSLOVNO POROČILO	22
	SPLOŠNI DEL	22
1.	ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE, KI POJASNJUJEJO DELOVNO PODROČJE POSREDNEGA UPORABNIKA	25
2.	DOLGOROČNI CILJI JAVNEGA ZAVODA	26
3.	LETNI CILJI POSREDNEGA UPORABNIKA, ZASTAVLJENI V OBRAZLOŽITVI FINANČNEGA NAČRTA ALI V LETNEM PROGRAMU DELA	27

4.	FIZIČNI, FINANČNI IN OPISNI KAZALCI REALIZACIJE PROGRAMA.....	28
5.	ŠTEVILO OBISKOVALCEV IN PRODAJA VSTOPNIC.....	32
6.	OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV V PRIMERJAVI Z DOSEŽENIMI CILJI IZ POROČILA ZA PRETEKLO LETO ALI VEČ PRETEKLIH LET TER POJASNILA V ZVEZI S PODROČJI, NA KATERIH ZASTAVLJENI CILJI NISO BILI DOSEŽENI	33
7.	OCENA DELOVANJA SISTEMA NOTRANJEGA FINANČNEGA NADZORA	33
8.	OCENA UČINKOV POSLOVANJA POSREDNEGA UPORABNIKA NA DRUGA PODROČJA.....	34
9.	POJASNILO IN ANALIZA KADROVANJA.....	35
10.	POROČILO O INVESTICIJAH IN NAKUPU OPREME	39
1.2	Ljubimki.....	45
1.3	Ljudje, kraji in stvari	49
1.4	Poslednji kanček fikcije	53
2	NOVA POŠTA	65
2.1.1	Spolna vzgoja II: Zmožnost	66
2.1.2	Spolna vzgoja II: Igre	68
2.1.3	Spolna vzgoja II: Borba	70
2.4	DELO IN DEKLICA I–V: DRAME TLAČANK.....	89
5.	BOBRI, 15. ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje.....	96
6.	ZASEDENOST IGRALK_CE V LETU 2023.....	97
7.	NAGRADE IN PRIZNANJA 2023.....	97
8.	GOSTOVANJA PO SLOVENIJI	98
9.	GOSTOVANJA V TUJINI.....	98
10.	PROMOCIJA IN MARKETING.....	99
	ZAKLJUČEK	101

I. RAČUNOVODSKO POROČILO

1. Pojasnila k računovodskim izkazom Slovenskega mladinskega gledališča za leto 2023

Računovodski izkazi za leto 2023 so sestavljeni na podlagi naslednjih predpisov:

- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS 23/99, 30/02-1253,114/06-ZUE);
- Zakon o javnih financah (Uradni list RS 11/11-UPB4, 110/11 in 46/13,13/18);
- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10);
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 79/19);
- Pravilnik o vsebini, členitvi in obliki računovodskih izkazov ter pojasnilih k izkazom za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS 134/03 in 34/04, 13/05, 114/06-4631, 138/06 in 120/07);
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, popr. 60/10, 104/10 in 104/11, 86/16, 80/19);
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS 134/03, 34/04, 13/05, 114/06-4631, 138/06, 120/07, 112/09 in 58/10, 97/12, 100/15, 75/17, 82/18);
- Pravilnik o načinu in stopnjah rednega odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS 45/05, 114/06-4831, 138/06, 120/07, 48/09, 12/09, 58/10, 100/15);
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu in kapitalskih naložbah (Uradni list RS 108/13);
- Navodilo za uskladitev računovodskih evidenc za uporabnike enotnega kontnega načrta z Zakonom o računovodstvu (Uradni list RS 110/99 in 26/00);
- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Uradni list RS št. [77/07](#) uradno prečiščeno besedilo, [56/08](#), [4/10](#), [20/11](#) in [111/13](#));
- Zakon za uravnoteženje javnih financ /ZUJF/ (Uradni list RS, št. [40/2012](#)).

Pri sestavi poročila smo upoštevali tudi pojasnila Ministrstva za finance, pripravljena na osnovi zakonskih in podzakonskih predpisov, pripravljena pojasnila Zveze računovodij,

finančnikov in revizorjev ter druge predpise, ki urejajo vodenje poslovnih knjig določenih uporabnikov.

SESTAVNI DELI LETNEGA POROČILA

Letno poročilo določenega uporabnika v skladu z 21. členom Zakona o računovodstvu sestavljata:

- računovodsko poročilo, ki je sestavljeno iz računovodskih izkazov (bilanca stanja, izkaza prihodkov in odhodkov) in računovodskega pojasnila k izkazom, ter
- poslovno poročilo.

V skladu z drugim odstavkom 20. člena Zakona o računovodstvu sta računovodska izkaza določenih uporabnikov:

- bilanca stanja na dan 31. 12. 2023 in
- izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023.

Po Pravilniku o sestavljanju letnih poročil sta obvezni prilogi k bilanci stanja preglednici, ki ju sestavimo na naslednjih obrazcih:

- Stanje in gibanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (priloga 1/A k pravilniku o sestavljanju letnih poročil) in
- Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil (priloga 1/B k pravilniku o sestavljanju letnih poročil).

Obvezna priloga k izkazu prihodkov in odhodkov je tudi:

- Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti (priloga 3/B k pravilniku o sestavljanju letnih poročil).

Posebna vrsta predpisanih vrednostnih pojasnil so tako imenovani evidenčni izkazi, ki jih v členih od 21. do 25. določa pravilnik o sestavljanju letnih poročil. Namenjeni so zagotavljanju podatkov o poslovanju v skladu s pravili. Predložimo jih na obrazcih:

- Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka (priloga 3/A k pravilniku o sestavljanju letnih poročil),
- Izkaz računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov (priloga 3/A-1 k pravilniku o sestavljanju letnih poročil),
- Izkaz računa financiranja določenih uporabnikov (priloga 3/A-2 k pravilniku o sestavljanju letnih poročil).

Sestavni del Letnega poročila Slovenskega mladinskega gledališča so še:

- finančno poročilo za leto 2023, ki ga izpolnjujemo za potrebe Ministrstva za kulturo,
- seznam objektov,

- obrazec Elementi za določitev delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

Slovensko mladinsko gledališče kot določen uporabnik enotnega kontnega načrta evidentira poslovne dogodke na osnovi:

- prvega odstavka 15. člena Zakona o računovodstvu, v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi – po načelu nastanka poslovnega dogodka, in
- tretjega odstavka istega člena, ki določa, da se prihodki in odhodki priznavajo v skladu z računovodskim načelom denarnega toka.

V bilanci stanja in izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov so poslovni dogodki evidentirani po načelu nastanka poslovnega dogodka. V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka pa so evidenčno izkazani prejemki oziroma izdatki po načelu denarnega toka.

Terjatve in obveznosti med proračunskimi uporabniki je treba uskladiti po 37. členu Zakona o računovodstvu na dan 31. 12. 2023. Terjatve usklajujemo z evidentiranim stanjem obveznosti pri pravnih osebah (javnih zavodih, javnih agencijah in tudi skladih), ki so prejele sredstva iz javnih financ za nabavo oziroma povečanje vrednosti neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev.

Bilanca stanja

na dan 31. 12. 2023

v EUR (brez centov)

Členitev skupine kontov	Naziv skupine kontov	Oznaka za AOP	Znesek	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU (002-003+004-005+006-007+008+009+010+011)	001	479.221	473.867
00	NEOPREDMETENA SREDSTVA IN DOLGOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	002	27.124	31.738
01	POPRAVEK VREDNOSTI NEOPREDMETENIH SREDSTEV	003	19.064	29.026
02	NEPREMIČNINE	004	889.015	889.084
03	POPRAVEK VREDNOSTI NEPREMIČNIN	005	499.418	499.418
04	OPREMA IN DRUGA OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	006	975.458	963.724
05	POPRAVEK VREDNOSTI OPREME IN DRUGIH OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV	007	894.694	882.235
06	DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	008	0	0
07	DOLGOROČNO DANA POSOJILA IN DEPOZITI	009	0	0
08	DOLGOROČNE TERJATVE IZ POSLOVANJA	010	0	0
09	TERJATVE ZA SREDSTVA DANA V UPRAVLJANJE	011	0	0
	B) KRATKOROČNA SREDSTVA; RAZEN ZALOG IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (013+014+015+016+017+018+019+020+021+022)	012	329.954	341.258
10	DENARNA SREDSTVA V BLAGAJNI IN TAKOJ UNOVČLJIVE VREDNOSTNICE	013	163	2.123
11	DOBROIMETJE PRI BANKAH IN DRUGIH FINANČNIH USTANOVAH	014	40.855	1.139
12	KRATKOROČNE TERJATVE DO KUPCEV	015	26.163	45.581
13	DANI PREDUJMI IN VARŠČINE	016	0	100
14	KRATKOROČNE TERJATVE DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	017	256.233	273.221
15	KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE	018	0	0
16	KRATKOROČNE TERJATVE IZ FINANCIRANJA	019	0	0

17	DRUGE KRATKOROČNE TERJATVE	020	540	8.094
18	NEPLAČANI ODHODKI	021	0	0
19	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	022	6.000	11.000
	C) ZALOGE (024+025+026+027+028+029+030+031)	023	0	0
30	OBRAČUN NABAVE MATERIALA	024	0	0
31	ZALOGE MATERIALA	025	0	0
32	ZALOGE DROBNEGA INVENTARJA IN EMBALAŽE	026	0	0
33	NEDOKONČANA PROIZVODNJA IN STORITVE	027	0	0
34	PROIZVODI	028	0	0
35	OBRAČUN NABAVE BLAGA	029	0	0
36	ZALOGE BLAGA	030	0	0
37	DRUGE ZALOGE	031	0	0
	I. AKTIVA SKUPAJ (001+012+023)	032	809.175	815.125
99	AKTIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	033	0	0
	D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (035+036+037+038+039+040+041+042+043)	034	322.268	337.137
20	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI ZA PREJETE PREDUJME IN VARŠČINE	035	0	0
21	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO ZAPOSLENIH	036	176.664	197.029
22	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO DOBAVITELJEV	037	108.279	91.597
23	DRUGE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA	038	28.187	37.131
24	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	039	529	450
25	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO FINANCERJEV	040	0	0
26	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA	041	0	0
28	NEPLAČANI PRIHODKI	042	0	0
29	PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	043	8.209	10.930

	E) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI (045+046+047+048+049+050+051+052- 053+054+055+056+057+058-059)	044	486.907	477.988
90	SPLOŠNI SKLAD	045	0	0
91	REZERVNI SKLAD	046	0	0
92	DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	047	0	0
93	DOLGOROČNE REZERVACIJE	048	0	0
940	SKLAD NAMENSKEGA PREMOŽENJA V JAVNIH SKLADIH	049	0	0
9410	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	050	0	0
9411	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA FINANČNE NALOŽBE	051	0	0
9412	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	052	0	0
9413	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	053	0	0
96	DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI	054	0	0
97	DRUGE DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	055	0	0
980	OBVEZNOSTI ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	056	479.388	473.867
981	OBVEZNOSTI ZA DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	057	0	0
985	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	058	7.519	4.121
986	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	059	0	0
	I. PASIVA SKUPAJ (034+044)	060	809.175	815.125
99	PASIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	061	0	0

1. Pojasnilo k bilanci stanja na dan 31. 12. 2023

Bilanca stanja je računovodski izkaz, sestavni del računovodskega poročila, ki prikazuje resnično in pošteno stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov v skladu z Zakonom o računovodstvu in Slovenskimi računovodskimi standardi ter Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Vsebina postavk v bilanci stanja je v skladu s Pravilnikom o vsebini, členitvi in obliki računovodskih izkazov ter

s pojasnili k izkazu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Podlaga za sestavitev bilance stanja so poslovne knjige.

Bilanca stanja vsebuje podatke o stanju sredstev in obveznosti do njihovih virov ob koncu obračunskega obdobja – na dan 31. 12. 2023. Sredstva in obveznosti do njihovih virov so razčlenjeni glede na vrsto in ročnost. Podatki v obrazcu so izkazani v evrih brez centov.

V skladu s Pravilnikom o računovodstvu SMG in Navodilom o načinu in stopnjah rednega odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev se redni odpis opravi pri tistih opredmetenih osnovnih sredstvih, ki so usposobljena za uporabo.

Redni odpis je oblikovanje popravkov vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev v poslovnih knjigah za znesek amortizacije, obračunan po letnem obračunu v skladu s pravilnikom o odpisu. Pri amortiziranju upoštevamo:

- metodo enakomernega časovnega amortiziranja, razen pri drobnem inventarju, ki ga v celoti odpisemo ob nabavi;
- amortizacijsko osnovo, to je nabavno vrednost, popravljeno pri prevrednotenju opredmetenega osnovnega sredstva;
- začetek amortizacije prvi dan naslednjega meseca, potem ko je sredstvo pripravljeno za uporabo, in
- stopnje, določene v pravilniku o odpisu.

Amortizacija se pokriva v breme obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, oziroma pasivnih časovnih razmejitev, če gre za donacije, razen če so za ta namen prejeta posebna proračunska sredstva od prodaje izdelkov in storitev.

V bilanci stanja na dan 31. 12. 2023 znaša skupni znesek aktive oziroma pasive 809.175 EUR.

Vsa sredstva so sredstva v upravljanju. Pregled nabavne, odpisane in sedanje vrednosti neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev ter stopnja njihove odpisanosti sta razvidna iz dodatnih pojasnil k računovodskim izkazom.

V gledališču poslujemo tudi z gotovino. V ta namen vodimo blagajniški dnevnik. Plačevanje z gotovino je urejeno s Pravilnikom o poslovanju z gotovino in s Pravilnikom o izvajanju zakona o davčnem postopku. Na koncu leta 2023 je bilo v blagajni 163,43 EUR. Znesek je usklajen z blagajniškim dnevnikom.

Stanje sredstev na računu je bilo izkazano v višini 40.854,83 EUR; ta sredstva so bila prav tako usklajena z izpisom odprtih postavk – stanje denarnih sredstev na dan 31. 12. 2023 UJP. Stanje odprtih kratkoročnih terjatev do kupcev je bilo izkazano v višini 26.162,51 EUR; vse terjatve so do kupcev v Sloveniji.

Ločeno smo evidentirali kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta, katerih ustanoviteljica je občina in država, in to v skupnem znesku 17.286,95 EUR, ter terjatve do ZZZS za refundacijo bolnih, obračunanih pri plačah za december 2023, v skupnem znesku 8.522,24 EUR. Izkazano je tudi stanje kratkoročnih terjatev do uporabnikov enotnega kontnega načrta, in sicer do Ministrstva za kulturo za znesek plač za december

2023, ki bodo izplačane v začetku januarja 2024, v skupnem znesku 207.061,15 EUR. V poslovnih knjigah izkazujemo še stanje odprtih terjatev za vstopni delež DDV iz leta 2023, ki bo obračunan januarja 2024, in sicer v višini 540,00 EUR.

Kratkoročne obveznosti se nanašajo na obveznosti do zaposlenih za plače za mesec december 2023 in na obveznosti za davke in prispevke na plače, izplačane v januarju 2024, v skupni višini 176.663,99 EUR, in sicer: neto plače v višini 101.202,19 EUR, 1.397,97 EUR za čista nadomestila in 35.230,85 EUR za prispevke iz plač, 21.123,32 EUR za davek iz plač (dohodnina) ter 7.556,36 EUR (obveznost za nadomestilo za prevoz na delo, prehrano ter premije ZSPJS v višini), 10.153,30 EUR pa za odpravnino ob upokojitvi.

Izkazane so tudi kratkoročne obveznosti iz poslovanja za prispevke na plače v višini 28.186,58 EUR in obveznost za DDV v višini 2239,38 EUR.

Leta 2023 smo ugotovili in obračunali davek od dobička pravnih oseb v višini 714,32 EUR; to obveznost bomo plačali v letu 2024.

Obveznosti do dobaviteljev v Sloveniji so izkazane v višini 108.279,21 EUR, obveznost do dobaviteljev iz tujine v višini 1.137,00 EUR, obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta pa v višini 529,35 EUR.

V bilančni postavki pasivnih časovnih razmejitev je izkazan znesek v višini 8.609,44 EUR. Nanaša se na prodane vstopnice in abonmaje za predstave, ki bodo odigrane leta 2024, ter na darilne bone, ki bodo prav tako unovčeni leta 2024.

Pri aktivnih časovnih razmejitvah smo razmejili sredstva v višini 6.000,00 EUR, ki se nanašajo na leto 2023, za katero je bila sklenjena pogodba za projekt, ki ga bomo realizirali leta 2024.

Izkaz prihodkov in odhodkov – določenih uporabnikov

od 01.01.2023–31.12.2023

v EUR (brez centov)

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (861+862-863+864)	860	3.608.136	3.385.046
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	861	3.608.871	3.384.889
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	862	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	863	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	864	1.265	157
762	B) FINANČNI PRIHODKI	865	3.074	117
763	C) DRUGI PRIHODKI	866	4.188	35.170
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (868+869)	867	0	0
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	868	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	869	0	199
	D) CELOTNI PRIHODKI (860+865+866+867)	870	3.615.398	3.420.333
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (872+873+874)	871	1.208.110	1.062.930
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	872	0	0
460	STROŠKI MATERIALA	873	181.469	189.721
461	STROŠKI STORITEV	874	1.026.641	873.209
	F) STROŠKI DELA (876+877+878)	875	2.376.504	2.321.385
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	876	1.863.421	1.843.273
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	877	320.794	314.905
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	878	192.289	163.207
462	G) AMORTIZACIJA	879	0	0
463	H) REZERVACIJE	880	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	881	26.141	29.430
467	K) FINANČNI ODHODKI	882	3	0
468	L) DRUGI ODHODKI	883	440	2.315
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (885+886)	884	0	0
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	885	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	886	0	0
	N) CELOTNI ODHODKI (871+875+879+880+881+882+883+884)	887	3.611.198	3.416.060
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (870-887)	888	4.200	4.273

	P) PRESEŽEK ODHODKOV (887-870)	889	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	890	714	213
del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (888-890)	891	3.486	4.060
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (889+890) oz. (890-888)	892	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	893	0	0
	Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju (celo število)	894	60	63
	Število mesecev poslovanja	895	12	12

2. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov je predpisan s Pravilnikom o letnih poročilih. Za Slovensko mladinsko gledališče, ki je določen uporabnik, je pomemben 16. člen pravilnika, po katerem zavod ugotavlja in razčlenjuje prihodke in odhodke v skladu z Zakonom o računovodstvu in s Slovenskimi računovodskimi standardi. Pri ugotavljanju prihodkov in odhodkov obračunskega obdobja smo upoštevali tako načelo denarnega toka kot načelo nastanka poslovnega dogodka.

Prihodke od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe je Slovensko mladinsko gledališče ustvarilo s prodajo vstopnic in abonmajev (npr. Gledališče ob petih, Klub Mladinsko) za ogled predstav v matični hiši in na gostovanjih.

Med prihodki so izkazani tudi prihodki, ki smo jih pridobili s tehničnimi storitvami, različnimi kompenzacijami in koprodukcijami, nekaj s prodajo gledaliških listov, nekaj pa je bilo sponzorskih sredstev in donacij.

Med stroški materiala so izkazani stroški za material, porabljen za izdelavo scenografij in kostumov za predstave, stroški za pisarniški material, stroški za električno energijo in energijo za ogrevanje, stroški za porabljeno vodo in strokovno literaturo, material, porabljen za vzdrževanje, potrošni material za predstave v nastajanju in za tekoče predstave. Del stroškov se nanaša na nakup novih delovnih oblek in sanitetnega materiala. Stroški za material so leta 2023 znašali skupaj 181.469,20 EUR.

K stroškom storitev sodijo stroški za telefon, poštnine, fotografske storitve, za storitve sprotne vzdrževanja, stroški za propagando, objave, tiskarske storitve ter storitve fotokopiranja in vezav, najemnine, investicijska vzdrževanja, stroški za varovanje na predstavah, najemnine, provizije, stroški za izobraževanje in seminarje, stroški za prevajanje, lektoriranje, odvetniške, svetovalne in računalniške storitve, za prevoze doma in v tujini, potni stroški za službene poti zaposlenih, avtorski honorarji, študentsko delo, izplačila po podjemnih pogodbah, stroški za reprezentanco ... Stroški za storitve so leta 2023 znašali skupaj 1.026.640,65 EUR.

Med stroški dela, ki so za leto 2023 znašali 2.376.501,43 EUR, so izkazane plače in nadomestila zaposlenim z dodatki, prispevki na plače, regres za letni dopust, redna delovna uspešnost, jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi.

Amortizacija se v celoti pokriva v breme obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, zato se v izkazu prihodkov in odhodkov ne prikaže.

Med drugimi stroški so izkazani stroški za mednarodne članarine, tantieme, takse in pristojbine v višini 26.141,31 EUR. Drugi odhodki za leto 2023 so znašali 439,63 EUR.

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

01.01.2023–31.12.2023

v EUR (brez centov)

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek	
			ZNESEK- Prihodki in odhodki za izvajanje javne službe	ZNESEK- Prihodki in odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (661+662-663+664)	660	3.608.136	0
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	661	3.608.871	0
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	662	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	663	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	664	1.265	0
762	B) FINANČNI PRIHODKI	665	3.074	0
763	C) DRUGI PRIHODKI	666	4.188	0
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (668+669)	667	0	0
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	668	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	669	0	0
	D) CELOTNI PRIHODKI (660+665+666+667)	670	3.615.398	0
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (672+673+674)	671	1.208.110	0
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	672	0	0
460	STROŠKI MATERIALA	673	181.469	0
461	STROŠKI STORITEV	674	1.026.641	0
	F) STROŠKI DELA (676+677+678)	675	2.376.504	0
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	676	1.876.504	0
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	677	320.794	0
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	678	192.289	0
462	G) AMORTIZACIJA	679	0	0
463	H) REZERVACIJE	680	0	0

465	J) DRUGI STROŠKI	681	26.141	0
467	K) FINANČNI ODHODKI	682	3	0
468	L) DRUGI ODHODKI	683	440	0
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (685+686)	684	0	0
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	685	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	686	0	0
	N) CELOTNI ODHODKI (671+675+679+680+681+682+683+684)	687	3.611.198	0
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (670-687)	688	4.200	0
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (687-670)	689	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	690	714	0
del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (688-690)	691	3.486	0
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (689+690) oz. (690-688)	692	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	693	0	0

3. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

V skladu z drugim odstavkom 23. člena Pravilnika o letnih poročilih je treba poleg izkaza prihodkov in odhodkov izpolniti še obrazec Prihodki in odhodki določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti.

Po 22. členu Zakona o zavodih so kot javne službe z zakonom oziroma odlokom občine ali mesta določene tiste dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja v javnem interesu država, občina ali mesto. Torej je dejavnost javne službe tista, ki je kot taka določena z zakonom ali odlokom na podlagi zakona.

Leta 2023 nismo imeli prihodkov tržne dejavnosti, prav tako ne odhodkov tržne dejavnosti, zato nismo uporabljali sodil za razmejevanje javne službe od prodaje blaga in storitev na trgu.

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka

01.01.2023–31.12.2023

v EUR (brez centov)

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	I. SKUPAJ PRIHODKI (402+431)	401	3.713.877	3.290.655
	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (403+420)	402	3.713.877	3.288.405
	A. Prihodki iz sredstev javnih financ (404+407+410+413+418+419)	403	3.399.362	3.107.063
	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna (405+406)	404	3.100.986	2.907.063
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo	405	3.100.986	2.907.063
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za investicije	406	0	0
	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov (408+409)	407	289.376	200.000
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za tekočo porabo	408	289.376	200.000
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za investicije	409	0	0
	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja (411+412)	410	0	0
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za tekočo porabo	411	0	0
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za investicije	412	0	0
	d. Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij (414+415+416+417)	413	0	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za tekočo porabo	414	0	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za investicije	415	0	0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za tekočo porabo	416	0	0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za investicije	417	0	0
del 740	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij	418	0	0
741	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije	419	0	0
	B) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe (422+423+487+424+425+426+427+428+488+489+490+429+430)	420	314.515	181.342
del 7102	Prejete obresti	422	2.444	117
7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	423	0	0
7103	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	487	0	0
7141	Drugi tekoči prihodki iz naslova izvajanja javne službe	424	293.636	141.042
72	Kapitalski prihodki	425	0	0

730	Prejete donacije iz domačih virov	426	16.185	10.597
731	Prejete donacije iz tujine	427	2.250	0
732	Donacije za odpravo posledic naravnih nesreč	428		29.586
782	Prejeta sredstva iz proračuna EU iz strukturnih skladov	488	0	0
783	Prejeta sredstva iz proračuna EU iz Kohezijskega sklada	489	0	0
784	Prejeta sredstva iz proračuna EU za izvajanje centraliziranih in drugih programov EU	490	0	0
786	Ostala prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije	429	0	0
787	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij in iz drugih držav	430	0	0
	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (432+433)	431	0	2250
7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	432	0	2250
del 7102	Prejete obresti	433	0	0
	II. SKUPAJ ODHODKI (438+481)	437	3.698.954	3.255.773
	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (439+447+453+464+465+466+467+468+469+470)	438	3.698.954	3.253.523
	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim (440+441+442+443+444+445+446)	439	2.137.718	2.011.862
del 4000	Plače in dodatki	440	1.898.735	1.811.823
del 4001	Regres za letni dopust	441	70.898	78.202
del 4002	Povračila in nadomestila	442	83.228	72.102
del 4003	Sredstva za delovno uspešnost	443	55.662	47.008
del 4004	Sredstva za nadurno delo	444	0	0
del 4005	Plače za delo nerezidentov po pogodbi	445	0	0
del 4009	Drugi izdatki zaposlenim	446	29.235	2.727
	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost (448+449+450+451+452)	447	332.113	320.539
del 4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	448	161.482	154.496
del 4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	449	134.379	134.327
del 4012	Prispevek za zaposlovanje	450	1.855	1.949
del 4013	Prispevek za starševsko varstvo	451	6.715	1.477
del 4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	452	27.682	28.290
	C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe (454+455+456+457+458+459+460+461+462+463)	453	1.171.056	896.070
del 4020	Pisarniški in splošni material in storitve	454	236.897	178.147
del 4021	Posebni material in storitve	455	96.081	84.616
del 4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	456	97.158	84.407

del 4023	Prevozni stroški in storitve	457	44.169	29.048
del 4024	Izdatki za službena potovanja	458	42.903	42.289
del 4025	Tekoče vzdrževanje	459	20.882	20.856
del 4026	Poslovne najemnine in zakupnine	460	60.074	60.074
del 4027	Kazni in odškodnine	461	0	1.520
del 4028	Davek na izplačane plače	462	0	0
del 4029	Drugi operativni odhodki	463	572.898	395.113
403	D. Plačila domačih obresti	464	0	0
404	E. Plačila tujih obresti	465	0	0
410	F. Subvencije	466	0	0
411	G. Transferi posameznikom in gospodinjstvom	467	0	0
412	H. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	468	0	0
413	I. Drugi tekoči domači transferji	469	0	0
	J. Investicijski odhodki (471+472+473+474+475+476+477+ 478+479+480)	470	58.067	25.052
4200	Nakup zgradb in prostorov	471	0	0
4201	Nakup prevoznih sredstev	472	0	0
4202	Nakup opreme	473	58.067	25.052
4203	Nakup drugih osnovnih sredstev	474	0	0
4204	Novogradnja, rekonstrukcija in adaptacije	475	0	0
4205	Investicijsko vzdrževanje in obnove	476	0	0
4206	Nakup zemljišč in naravnih bogastev	477	0	0
4207	Nakup nematerialnega premoženja	478	0	0
4208	Študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor, investicijski inženiring	479	0	0
4209	Nakup blagovnih rezerv in intervencijskih zalog	480	0	0
	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (482 + 483+ 484)	481	0	2.250
del 400	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	482	0	0
del 401	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	483	0	0
del 402	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	484	0	2.250
	III/1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI (401-437)	485	14.923	34.882
	III/2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI (437-401)	486	0	0

4. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka ter pojasnila k finančnemu poročilu za leto 2023

Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka je namenjen spremljanju javnofinančnih prihodkov in odhodkov. To pomeni, da mora pravna oseba, tj. določen uporabnik, pri priznavanju prihodkov in odhodkov upoštevati računovodsko načelo denarnega toka – plačane realizacije. Tako zbrani podatki so potrebni za spremljanje gibanja sredstev javnih financ na ravni države in občine. Sestavna dela tega izkaza sta izkaz računa finančnih terjatev in izkaz računa financiranja določenih uporabnikov.

Ker se pri izkazovanju prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka upošteva le denarni tok, se podatki razlikujejo od podatkov, izkazanih v obrazcu prihodkov in odhodkov po nastanku dogodka. Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka vsebuje podatke, razmejene po vrstah dejavnosti, in sicer na javno službo in tržno dejavnost.

V izkazu prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka je izkazano povečanje sredstev na računu v višini 14.922,55 EUR.

Za stroške dela po denarnem toku smo v obračunskem obdobju porabili 2.469.831,28 EUR, prejeli pa smo 2.493.985,97 EUR.

Na dolgotrajni bolniški odsotnosti je bilo nekaj zaposlenih, zato smo lahko izplačali delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela v višini 15.128,64 EUR, kar se delno pokriva iz zneska refundiranih bolezni.

Odhodki za avtorske honorarje obsegajo plačila po sklenjenih avtorskih pogodbah za igranje v predstavah in plačila za avtorska dela pri nastajanju predstav, osebam, ki še imajo status študenta, pa plačujemo avtorske honorarje preko študentskega servisa. Leta 2023 je strošek avtorskih honorarjev znašal 390.093,47 EUR, stroški za študentsko delo pa so bili 60.494,54 EUR.

Kadar ne gre za avtorsko delo, sodelavcem za opravljeno delo izplačujemo po podjemnih pogodbah. Strošek le-teh je bil leta 2023 v višini 1.009,66 EUR.

Najemnino plačujemo za poslovni prostor v središču Ljubljane (gre za Prodajno galerijo na Trgu francoske revolucije 5), namenjen prodaji vstopnic, in sicer v višini 3.097,00 EUR na leto. Znesek 37.834,00 EUR pa smo plačali za najem prostora v lasti Gospodarskega razstavišča, ki ga potrebujemo za vaje, predstave in skladišče.

Investicijski odhodki se nanašajo na nakup nove opreme, ki jo potrebujemo za nemoteno uprizorjanje gledaliških predstav.

Konec leta 2023 so bile vse investicije realizirane. Vir zanje smo dobili od Mestne občine Ljubljana, delno pa smo sredstva zagotovili iz presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let.

II. DODATNAPOJASNILA NEKATERIH PODATKOV V RAČUNOVODSKIH IZKAZI

1. Sodila, uporabljena za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu

Prihodki za opravljanje javne službe se nanašajo na prodane vstopnice za predstave, na prodajo publikacij in gledališka gostovanja (odkup predstav) v Sloveniji in tujini. Leta 2023 nismo imeli tržne dejavnosti.

Prihodki in odhodki so izkazani v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi, ki veljajo za nepridobitne organizacije. Prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe so prihodki, ki jih zaračunamo za ogled predstav v matični hiši in na gostovanjih.

2. Oblikovanje dolgoročne rezervacije (namen in poraba dolgoročnih rezervacij)

V Slovenskem mladinskem gledališču ne oblikujemo dolgoročnih rezervacij.

3. Izkazovanje presežka odhodkov nad prihodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov

Leta 2023 je gledališče izkazalo presežek prihodkov nad odhodki v višini 4.200,53 EUR, ki se je po obračunu davka od dobička pravnih oseb zmanjšal za 714,32 EUR. Presežek prihodkov nad odhodki po obračunu davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2023 tako znaša 3.486,21 EUR.

4. Metoda vrednotenja zalog gotovih proizvodov in zalog nedokončane proizvodnje

Zalog v naši organizaciji ne vodimo. Nabavljeni material takoj uporabimo pri predstavah, in sicer se ga predela in uporabi za gledališke oziroma scenske elemente in za izdelavo ali obnovo kostumov. Veliko potrošnega materiala potrebujemo za rekvizite na vajah in pri uprizarjanju predstav.

5. Podatki o stanju neporavnanih terjatev in ukrepih za njihovo poravnavo oziroma razlogih za neplačila

Na dan 31. 12. 2023 je bilo stanje na kontu terjatev do kupcev 26.162,51 EUR. Na kontu terjatev do uporabnikov proračuna države in občine je bilo konec leta 2023 izkazanih 256.232,67 EUR. Tu so evidentirane terjatve do kupcev, katerih ustanoviteljica je občina ali država, v višini 17.286,95 EUR, kratkoročne terjatve do občine v višini 23.362,33 EUR za splošne stroške in financiranje investicijskega vzdrževanja ter kratkoročne terjatve za plače za mesec december 2023 v višini 207.061,15 EUR, ki jih financira Ministrstvo za kulturo in bodo izplačane januarja 2024.

Kratkoročne terjatve do ZZSZ za nadomestila, ki so bila izplačana za mesec december 2023, so izkazane v višini 8.522,24 EUR.

Kratkoročne terjatve do kupcev bodo poravnane v začetku leta 2024, ker so bile zaračunane storitve opravljene decembra 2023 in ker imajo proračunski uporabniki 30-dnevni rok za plačilo.

6. Podatki o obveznostih, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo, in vzroki za neplačila

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev so bile na dan 31. 12. 2023 izkazane na kontu obveznosti do dobaviteljev v Sloveniji, in sicer v višini 108.279,21 EUR, do dobaviteljev v tujini pa 1.137,00 EUR, ker konec leta še niso zapadle v plačilo.

Ločeno vodimo evidenco obveznosti do dobaviteljev, katerih ustanoviteljica je država ali občina; na dan 31. 12. 2023 je bilo evidentiranih 245,00 EUR obveznosti.

Stanje denarnih sredstev na računu konec leta 2023 je bilo 40.854,83 EUR. Stanje na podračunu je usklajeno z Upravo RS za javna plačila.

7. Viri sredstev, uporabljenih za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe in posojila)

Za nove nabave osnovnih sredstev oziroma za vlaganje v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva smo prejeli namenska sredstva Mestne občine Ljubljana, ki je naša ustanoviteljica.

Za nabavo osnovnih sredstev smo v letu 2023 pridobili sredstva od Mestne občine Ljubljana, del sredstev za pokrivanje nakupa pa smo zagotovili iz presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let v višini 88,56 EUR. Porabo teh sredstev nam je s sklepom odobril Svet zavoda SMG.

8. Naložbe prostih denarnih sredstev

Na koncu leta gledališče nima prostih denarnih sredstev.

9. Razlogi za pomembnejše spremembe stalnih sredstev

Vsa sredstva so sredstva v upravljanju.

Na koncu leta 2023 je bilo stanje na kontu obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, 542.664,09 EUR.

Presežek prihodkov nad odhodki iz leta 2022 je bil usklajen z Mestno občino Ljubljana, in sicer v višini 4.121,68 EUR. Konec leta 2023 smo ga delno zmanjšali, ker smo pokrili razliko za nove nabave osnovnih sredstev v višini 88,56 EUR, hkrati pa smo ga po obračunu davka od dohodkov pravnih oseb v višini 714,32 EUR povečali za presežek prihodkov nad odhodki iz leta 2023 v višini 3.486,21 EUR. Končno stanje presežka prihodkov nad odhodki za leto 2023 je 7.519,33 EUR.

Stanje na kontu 980 se je zmanjšalo za amortizacijo gradbenih objektov in opreme v višini 59.243,27 EUR, povečalo pa za 58.066,91 EUR zaradi nakupa funkcionalne opreme gledališča in investicijskega vzdrževanja.

10. Podatki o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih dolgoročnih sredstvih

Leta 2023 smo nabavili in dogradili neopredmetena osnovna sredstva, opredmetena osnovna sredstva in namenili sredstva za investicijsko vzdrževanje, skupaj v višini 64.763,93 EUR. Kupili smo nov računovodski program VASCO in nadgradili protivirusni program PANDA, nabavili smo osnovna sredstva (monitorje, pisarniške stole, prenosne računalnike, računalniško tonsko opremo za zvok, ojačevalnik zvočne opreme, sušilni stroj, mikrofone, oddajnike, krmilni pult razsvetljave, defibrilator ...).

Amortizacija je obračunana v skladu s predpisi, ki so bili objavljeni v Uradnem listu. Leta 2023 se je vrednost vlaganj v osnovna sredstva povečala iz sredstev Mestne občine Ljubljana financerja za izvajanje javne službe.

Neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva amortiziramo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja.

II. POSLOVNO POROČILO

SPLOŠNI DEL

Več razlogov je, zakaj so bile uvodne besede v finančnih poročilih za leti 2021 in 2022 precej pesimistične, in čeprav veliko teh razlogov ostaja (realno nižanje sredstev za program, odsotnost preišljenih zakonodajnih ukrepov, odpovedovanje predstav zaradi bolniških odsotnosti, prepočasna rast kvantitativnih kazalnikov ...), je na mestu, da se na leto 2023 ozremo s precejšnjim optimizmom in ponosom.

V trenutku pisanja teh besed namreč že vemo, da so bile tri predstave z našega lanskega programa uvrščene v tekmovalni program 59. Boršnikovega srečanja, kar je največ med vsemi slovenskimi gledališči, tudi tistimi, ki letno uprizorijo neprimerno več novih predstav.

To z drugimi besedami pomeni, da je bila polovica naše produkcije tako estetsko kakor produkcijsko prepoznana kot presežna ter inovativna, na kar smo lahko upravičeno ponosni.

Predstava *Spolna vzgoja II* režiserke Tjaše Črnigoj (koprodukcija z zavodom Maska) je bila uvrščena v tekmovalni program 54. Tedna slovenske drame, poleg tega pa skupaj z *Angeli v Ameriki* v režiji Nine Rajić Kranjac ter *Ljubimkama* v režiji Nine Ramšak Marković tvori trojček tekmovalnih predstav, izbranih za Boršnikovo srečanje.

V devetih letih mandata aktualnega vodstva SMG je torej moč najti le eno leto, ko se naše predstave niso uvrstile v tekmovalni program obeh ključnih slovenskih gledaliških festivalov. Čas bo pokazal, da gre za dosežek, ki bo – rečeno sicer z dobršno mero domišljavosti – nekoč vpisan v zgodovino slovenskega gledališča.

LETO	2006	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Vsi dogodki</i>	193	263	278	323	147	242	268	237
<i>Vse predstave</i>	175	204	239	261	125	179	234	207
<i>Št. obisk.</i>	ni podatka	42.237	45.026	42.036	23.347	21.850	24.567	29.385
<i>Lastni prihodek (v EUR)</i>	167.359	273.383	322.712	243.974	135.217	139.783	225.881	264.615

Poleg rezultatov, ki pričajo o umetniški kakovosti v letu 2023 realiziranega programa, je treba izpostaviti še nekaj kvantitativnih in drugih rezultatov:

- 15-odstotno povišanje lastnih sredstev v primerjavi z letom 2022, zlasti iz naslova odkupa predstav po Sloveniji in tujini (več kot 40-odstotno povišanje v primerjavi z letom 2022);
- doslej najvišji obseg sponzorskih sredstev (leta 2023 je bila generalna pokroviteljica Zavarovalnica Sava)
- 100-odstotna realizacija vseh prijavljenih produkcij oz. premiernih uprizoritev;
- uspešna izvedeno sodelovanje z Zavodom Emanat (Platforma malih umetnosti);
- uspešno izpeljan arhitekturni natečaj za prenovo in dograditev Baragovega semenišča in s tem novega Slovenskega mladinskega gledališča;
- uspešna implementacija novega računovodskega programa Vasco.

Ne glede na to, da se je statistika v primerjavi z letom 2022 na nekaterih področjih izboljšala, pa ostaja podatek o pokoronski stagnaciji števila obiskovalcev (in seveda števila prodanih vstopnic), nizkem deležu predstav za zaključene šolske skupine ter majhni povprečni obremenjenosti umetniškega ansambla zaskrbljujoč. Ugotavljamo še, da obstaja korelacija med po umetniški plati presežnimi sezonami, v okviru katerih ima sicer jasen in konceptualno zaokrožen profil gledališča, ki ga s pohvalami in analizami obravnava celo mednarodna teatrološka skupnost, svojo senčno plat. Praviloma se ta presežnost zrcali tudi v nižjih statističnih kazalnikih, saj umetniško zaostren program običajno ni povezan s komercialno zanimivimi predstavami ali s predstavami, ki bi zanimale širši krog občinstva. Poleg že naštetih so ključnih razlogi, zakaj se kvantitativni kazalniki Mladinskega prepočasi vračajo na zeleno raven, naslednji:

1. realna vrednost javnih sredstev za program (tudi za ponovitve starih predstav!) se nenehno znižuje, običajnega obsega programa – ob takšnem profilu gledališča – ni več mogoče ohranjati;
2. izjemno majhne razpoložljive kapacitete predstav, ki trenutno sestavljajo repertoar Mladinskega – kapaciteta v povprečju ne dosega niti 100 sedežev;
3. tehnično zahtevnejše postavitev, ki zaradi težav s pomanjkanjem tehničnega kadra še podaljšujejo čas za pripravo prizorišč;
4. na splošno slaba izkoriščenost zgornje dvorane; veliko je rezerve zlasti v dopoldanskih terminih, torej v segmentu zaključenih predstav za šolske skupine;
5. neuravnotežena izkoriščenost umetniškega ansambla;
6. dolgotrajne bolniške odsotnosti določene skupine zaposlenih, ki jih ni moč nadomestiti;
7. SMG ni abonmajsko gledališče, tako rekoč vse predstave prodajamo »za izven«, v tem segmentu pa večina gledališč beleži precejšen upad.

Z vso odgovornostjo in nujno samorefleksijo je ne glede na omenjeno treba priznati, da bo Mladinsko, če hoče občutno izboljšati kazalnike, ki se nanašajo na število gledalcev in število prodanih vstopnic na eni ter na izkoriščenost umetniškega ansambla na drugi strani, moralo tako vsebinsko kot organizacijsko delno prestrukturirati program ter bolje izkoriščati prostorske in kadrovske zmogljivosti, predvsem pa več sredstev vložiti v trženje predstav za osnovnošolsko in srednješolsko populacijo ter hkrati zagotoviti, da te predstave ne bodo tehnično in kadrovske (v smislu kopice zunanjih gostov) preveč zahtevne in zaradi tega logistično izjemno težko izvedljive.

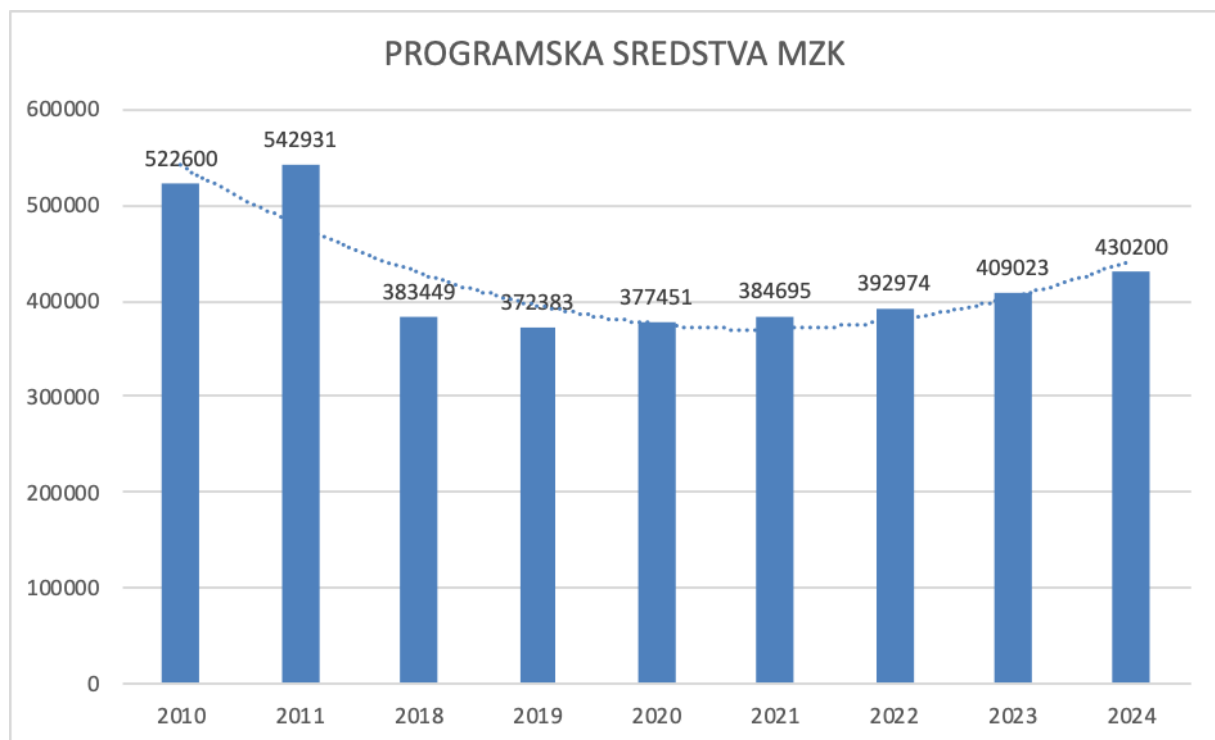
V določenem segmentu na te zaskrbljujoče ugotovitve odgovarja že program za leto 2024, saj smo vanj umestili novo predstavo za srednješolsko populacijo (*Umetnost vojne/Umetnost miru*), novo predstavo za osnovnošolsko populacijo (*Prepelka*) in veliko mednarodno koprodukcijo (*Sveta Ivana Klavniška*), ki jo bomo uprizarjali v dvoranah z najmanj 500 sedeži.

JAVNA SREDSTVA IN NADALJNI RAZKROJ ZASTARELEGA KULTURNEGA MODELA

Znova je treba poudariti, da je tudi zgolj kozmetično zviševanje programskih sredstev (glej grafikon spodaj) le navidezno – takoj ko mu dodamo faktor inflacije, ki za producente pomeni višanje cen energentov, surovin, za avtorske sodelavce pa nominalno nižanje vrednosti njihovih avtorskih honorarjev, namreč hitro ugotovimo, da višina programskih sredstev glede na stroške še naprej upada. Za leto 2024 je Ministrstvo za kulturo, predvsem po zaslugi ocene »vrhunsko«, ko gre za prijavljeni program, Mladinskemu sicer dodelilo cca. 20.000 EUR več sredstev za program kot leto poprej, še vedno pa so ta sredstva – brez upoštevanja inflacije! – za skoraj 100.000 nižja kot v letu pred globalno gospodarsko krizo.

Diagnoza bolezenskega stanja našega kulturnega modela torej ostaja enaka, poleg vsega pa je Ministrstvo za kulturo v javnost – kot že nekajkrat doslej – zdaj navrglo še *tezo o hiperprodukciji*, in to znova brez analiz, brez poglobljene in argumentirane strokovne razprave predvsem z deležniki, ki morajo sicer dobronamerne, a slabo premišljene ukrepe potem izvajati v praksi. V javnost je bila vržena kot nekakšna dimna zavesa, s katero se prikriva, da sredstev ni dovolj, predvsem pa se prikriva večna nesposobnost večine ministrskih ekip, da bi razumele produkcijske modele sodobnega gledališča ter s smiselnimi ukrepi preobrnilo trend nenehnega zniževanja programskih sredstev na račun sredstev za plače. Ravno programska sredstva so poleg lastnega prihodka vir, iz katerega gledališča črpamo za honorarje samozaposlenih.

Tudi Kolegij direktorjev gledališč že dolga leta opozarja, da bo to nenehno zniževanje sredstev tako za produkcijo kot postprodukcijo ter vse podporne programe začelo puščati posledice v različnih segmentih gledališkega ustvarjanja. Tako bo npr. leto 2024 prvo v zgodovini samostojne Slovenije, ko bodo prav vsa gledališča (Mladinsko je to naredilo že predlani) prisiljena krniti repertoar z zmanjševanjem števila premier.

Osnovni podatki iz registracije:

Naziv: Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana

Skrajšano ime: SMG

Naslov: Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana

Matična št.: 5055997000

Davčna št.: 19061978

Tel.: 01 300 49 00

e-mail: info@mladinsko-gl.si

1. ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE, KI POJASNJUJEJO DELOVNO PODROČJE POSREDNEGA UPORABNIKA

- Zakon o zavodih (Ur. l. RS, št. 12/91, 36/00);
- Zakon o javnih financah (Ur. l. RS, št. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 56/02);
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 96/02, 77/07, 56/08, 4/10, 20/11);
- Zakon o javnih uslužbencih (Ur. l. RS, št. 56/02, 68/06);
- Zakon o delovnih razmerjih ZDR-1 (Ur. l. RS, št. 21/13);
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/95, 114/06);
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v RS (Ur. l. RS, št. 45/94, 43/06 in naslednji);
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Slovensko mladinsko gledališče (Ur. l. RS, št. 110/04, 105/08 ter 106/11);
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Ur. l. RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04);
- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Ur. l. RS, št. 12/01);
- Zakon o računovodstvu (Ur. l. RS, št. 23/99, 30/02);
- Zakon za uravnoteženje javnih financ /ZUJF/ (Ur. l. RS, št. 40/2012).

2. DOLGOROČNI CILJI JAVNEGA ZAVODA

Osemnajstega januarja 2021 je bila na redni seji Sveta MOL brez pripomb in komentarjev sprejeta strategija zavoda za obdobje 2021–2025, ki v želji po skorajda dogmatičnem spremljanju izhodišč v ustanovitvenem aktu znova potrjuje teoretične, etične in praktično-organizacijske postulate, iz katerih v štirih ločenih sklopih izpelje konkretne cilje, z dovolj jasno definiranimi ukrepi, učinki, predvsem pa s konkretnim časovnim okvirjem. V dolgoročni viziji strategija stremi k temu, da se v naslednjega četrto stoletja Mladinsko tudi infrastrukturno razvije v enega najsodobnejših gledaliških centrov v širši regiji in postane glavni motor Umetniško-izobraževalnega središča Ljubljana, ki bo delovalo v zaključenem in prenovljenem Plečnikovem Akademskem kolegiju. Še več, območje okoli tega spomenika državnega pomena ne bo več degradirano, tudi ne zgolj »na obrobju mestnega središča«, saj se bo celoten predel razvil v novo, predvsem pa živahno, zelenih in drugih javnih površin polno mestno presečišče, ki bo skupaj z vitalnim razvojem območja okoli Muslimanskega kulturnega centra Ljubljana predstavljalo novo kulturno in arhitekturno os, izjemno privlačno tudi za turiste, ki jim strogo mestno središče ponuja premalo.

Vsebinsko in produkcijsko Mladinsko še vedno trmasto premika meje med alternativnim, urbanim in institucionalnim, med sodobno konvencijo in eksperimentom, med politično pro(vo)aktivnostjo in razširjenimi kulturnovzgojnimi programi. Njegove produkcijske, tehnične in organizacijske kapacitete bodo v tem obdobju zmožne še ambicioznejših uprizoritvenih formatov, Mladinsko bo sposobno gostiti tudi najzahtevnejše in vrhunske stvaritve, ki jih ponuja svetovno gledališče, poleg tega bo pobudnik in glavno prizorišče tako rekoč edinega mednarodnega festivala uprizoritvenih umetnosti, ki se bo z leti razvil v eno najprivlačnejših evropskih gledaliških manifestacij. Mladinsko bo ustanovilo mrežo evropskih partnerskih gledališč, ki se bodo povezala na temelju načel politično angažiranega gledališča, in bo na eni strani skrbelo za trajno izmenjavo vrhunskih umetniških stvaritev s poudarkom na promociji slovenskega gledališča v tujini, na drugi pa – v sodelovanju z mednarodnimi kulturnimi inštituti – za trajno izvajanje daljših umetniških rezidenc tujih umetnikov v Sloveniji.

Program bo snovalo v tesni navezavi s Pionirskim domom – Centrom za kulturo mladih in konzorcijem neinstitucionalnih producentov, ki bodo svoje mesto dobili v starih prostorih Slovenskega mladinskega gledališča. Njegovi klubski prostori bodo pomagali ohranjati in razvijati glasbeno subkulturo in promovirati slovensko literaturo. Tako rekoč vse vsebine Mladinskega bodo dostopne različnim ranljivim skupinam (ekonomska, socialna, starostna in druge oviranosti), ki bodo njegov program trajno soustvarjale.

3. LETNI CILJI POSREDNEGA UPORABNIKA, ZASTAVLJENI V OBRAZLOŽITVI FINANČNEGA NAČRTA ALI V LETNEM PROGRAMU DELA

Primerjava realizacije v letu 2022 s finančnim načrtom 2023 in poročilom za leto 2023 po denarnem toku:

v evrih brez centov

	realizacija 2022	finančni načrt 2023	finančno poročilo 2023
SKUPAJ PRIHODKI	3.290.655	3.786.766	3.713.877
prihodki za izvajanje javne službe	3.288.405	3.784.266	3.713.877
prihodki iz državnega proračuna	2.907.063	3.142.704	3.100.986
prihodki iz občinskega proračuna	200.000	240.000	303.000
prihodki od prodaje blaga in storitev za izvajanje javne službe	181.342	401.562	309.891
prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	2.250	2.500	0
SKUPAJ ODHODKI	3.255.773	3.786.766	3.698.954
odhodki za izvajanje javne službe - plače	2.332.401	2.535.704	2.469.831
izdatki za blago in storitve za javno službo	896.070	1.179.262	1.171.056
investicijski odhodki	25.052	69.300	58.067
odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	2.250	2.500	0

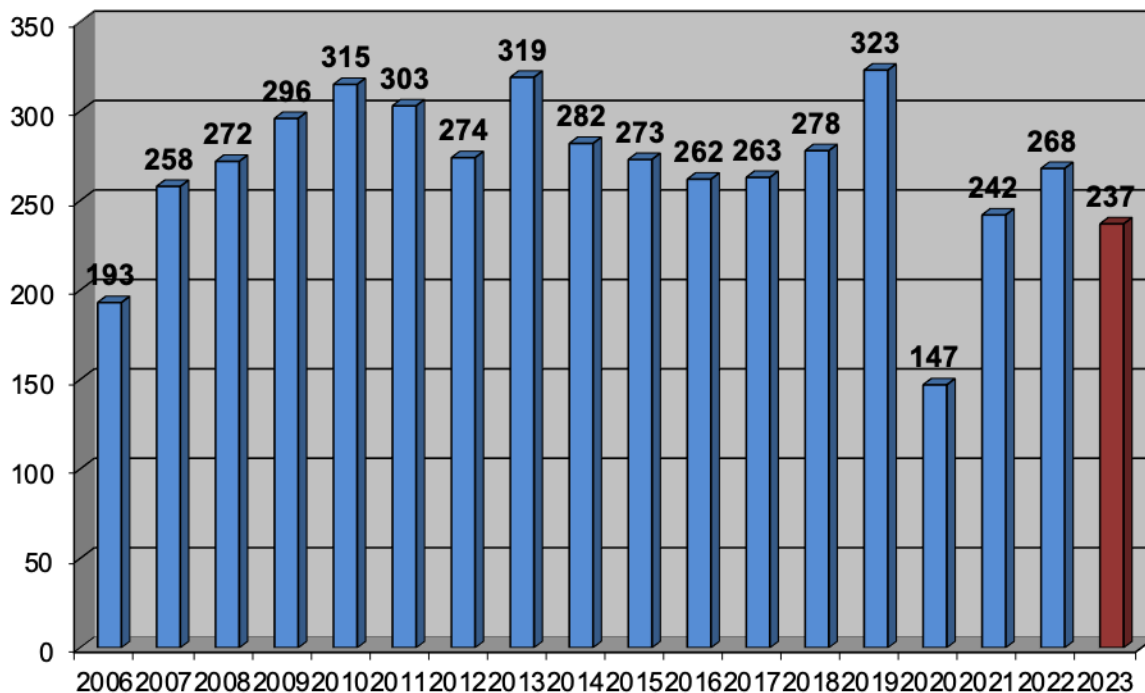
4. FIZIČNI, FINANČNI IN OPISNI KAZALCI REALIZACIJE PROGRAMA

Na podlagi statističnih podatkov je Mladinsko leta pokoronskega 2023 pripravilo **237 dogodkov**, ki si jih je ogledalo **29.385 obiskovalcev**, kar je še vedno 35 % manj kot v letih pred epidemijo. Treba pa je poudariti, da ta statistika ne zajema skoraj **13.000 obiskovalcev** dogodkov v okviru festivala Bobri; ti so se odvijali v prostorih drugih organizatorjev in niso nastali v produkciji Slovenskega mladinskega gledališča, jih je pa SMG kot izvršni producent festivala uvrstilo v program, ta program koordiniralo ter distribuiralo sredstva za izvedbo.

Leta 2022 je Slovensko mladinsko gledališče realiziralo **268 dogodkov (od tega 28 % spletnih)**, ki si jih je ogledalo **24.567 obiskovalcev**, kar je približno 40 % manj kot v letih pred epidemijo, leta 2018 pa denimo **278 dogodkov**, ki jih je obiskalo **45.026 obiskovalcev**, leto pred tem **263 dogodkov**, ki si jih je ogledalo **42.237 obiskovalcev**. Leta 2016 je bilo v Mladinskem **262 prireditev**, ki so privabile **44.246 obiskovalcev**, leta 2015 jih je bilo na **273 dogodkih 44.094**, leta 2014 smo realizirali **282 prireditev**, ki se jih je udeležilo **46.541 obiskovalcev**; leta 2013 smo imeli **296 prireditev** in **44.123 obiskovalcev**, leta 2012 pa **255 dogodkov** in **42.825 obiskovalcev**.

Povprečna cena vstopnice je bila tudi leta 2023 **9,92 EUR**, zasedenost prizorišč pa **84-odstotna**.

Število dogodkov

Skupni lastni prihodek se je v primerjavi z letom 2022 pričakovano zvišal, seštevek prihodka iz naslova prodaje vstopnic, odkupa predstav na gostovanjih ter sponzorskih in donatorskih sredstev je znašal **264.615 EUR** in je za cca. **15 % višji kot leta 2022**, torej nekje na povprečju predkoronskih let.

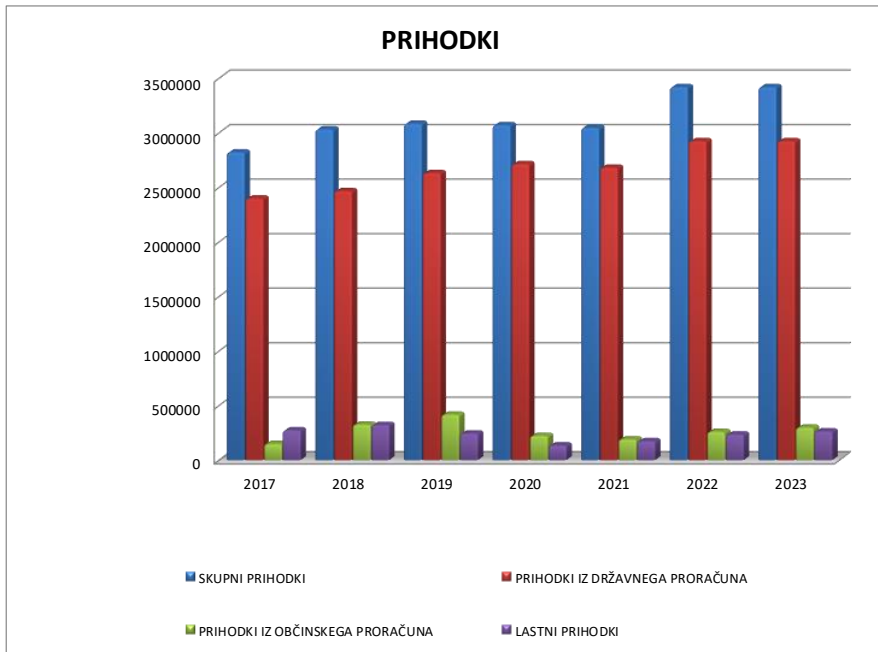
Pogled na Tabela 1 (spodaj), ki prikazuje strukturo vseh prihodkov od leta 2017, kaže odsev preživetosti in neučinkovitosti slovenskega kulturnega modela in sistema financiranja. V skupnem znesku javni prihodki nenehno naraščajo, v primerjavi z letom 2017 so bili ti leta 2023 višji za približno 800.000 EUR, kar je ogromno, hkrati pa hitro postane jasno, da so se samo sredstva za plače povišala za več kot 600.000 EUR, preostanek tega povišanja pa je moč zaznati v kategoriji sredstev za splošne in materialne stroške. Z drugimi besedami: sredstva za program so še naprej žrtev nenehnega dvigovanja plačne mase in so – povedano že ničkolikokrat in upoštevajoč inflacijo – približno za 30 % nižja kot npr. leta 2011.

Kljub temu da so ta problematični vzorec ter predvsem njegove posledice zdaj znani že nekaj desetletij, se še ni našla vlada oz. ekipa, ki bi na Ministrstvu za kulturo ta negativni trend s temeljito reformo vsaj zaustavila, če že ne preusmerila.

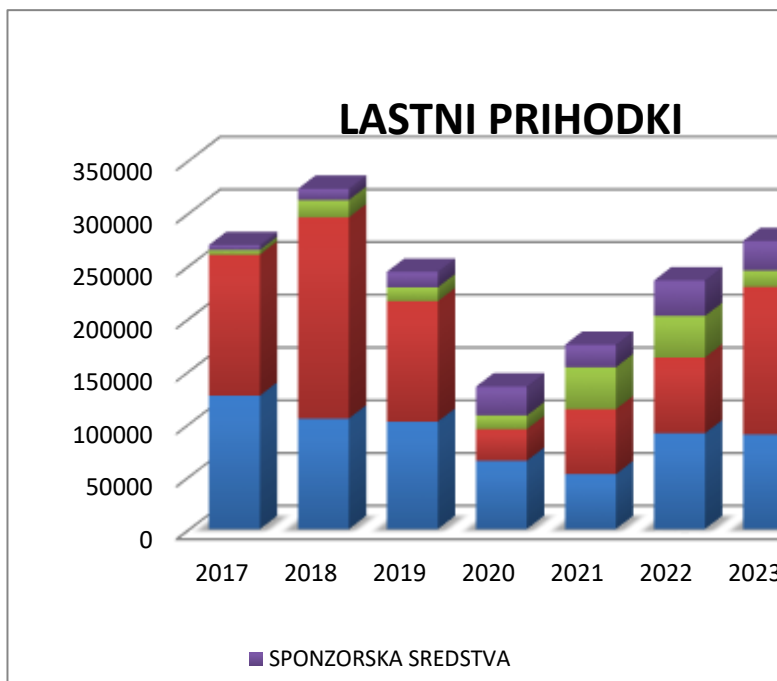
TABELA 1: Struktura vseh prihodkov v letih 2017 do 2023

PRIHODKI	LETO 2017	LETO 2018	LETO 2019	LETO 2020	LETO 2021	LETO 2022	LETO 2023
skupni prihodki	2.821.344	3.033.006	3.084.522	3.071.590	3.047.364	3.420.333	3.615.398
prihodki iz državnega proračuna za program	382.564	381.431	370.364	375.431	382.674	392.974	407.000
prihodki iz državnega proračuna za splošne stroške	142.185	161.238	159.778	165.000	175.050	196.348	200.000
prihodki iz državnega proračuna za plače	1.874.212	1.923.625	2.101.906	2.173.287	2.123.709	2.335.130	2.493.986
prihodki iz državnega proračuna za investicije							
prihodki iz občinskega proračuna za progr.+mat.str.	149.000	244.000	208.500	222.655	191.145	260.000	233.700
Prejeta sredstva občinskega proračuna za investicije in opremo		82.000	208.634		20.000		64.676
lastni prihodki vstopnice, oddaja dvoran ..	130.551	104.738	101.906	64.762	52.101	90.836	89.791
lastni prihodki od gostovanj doma in v tujini	133.648	190.890	114.236	29.900	61.589	71.952	139.805
donacije domače in tuje odškodnina popl.	4.500	16.346	13.000	13.000	39.738	39.233	15.568
sponzorska sredstva	4.684	10.738	14.832	27.555	21.358	33.860	27.980

GRAFIKON 1: Struktura prihodkov 2017–2023

GRAFIKON 2: Struktura lastnih prihodkov 2017–2023

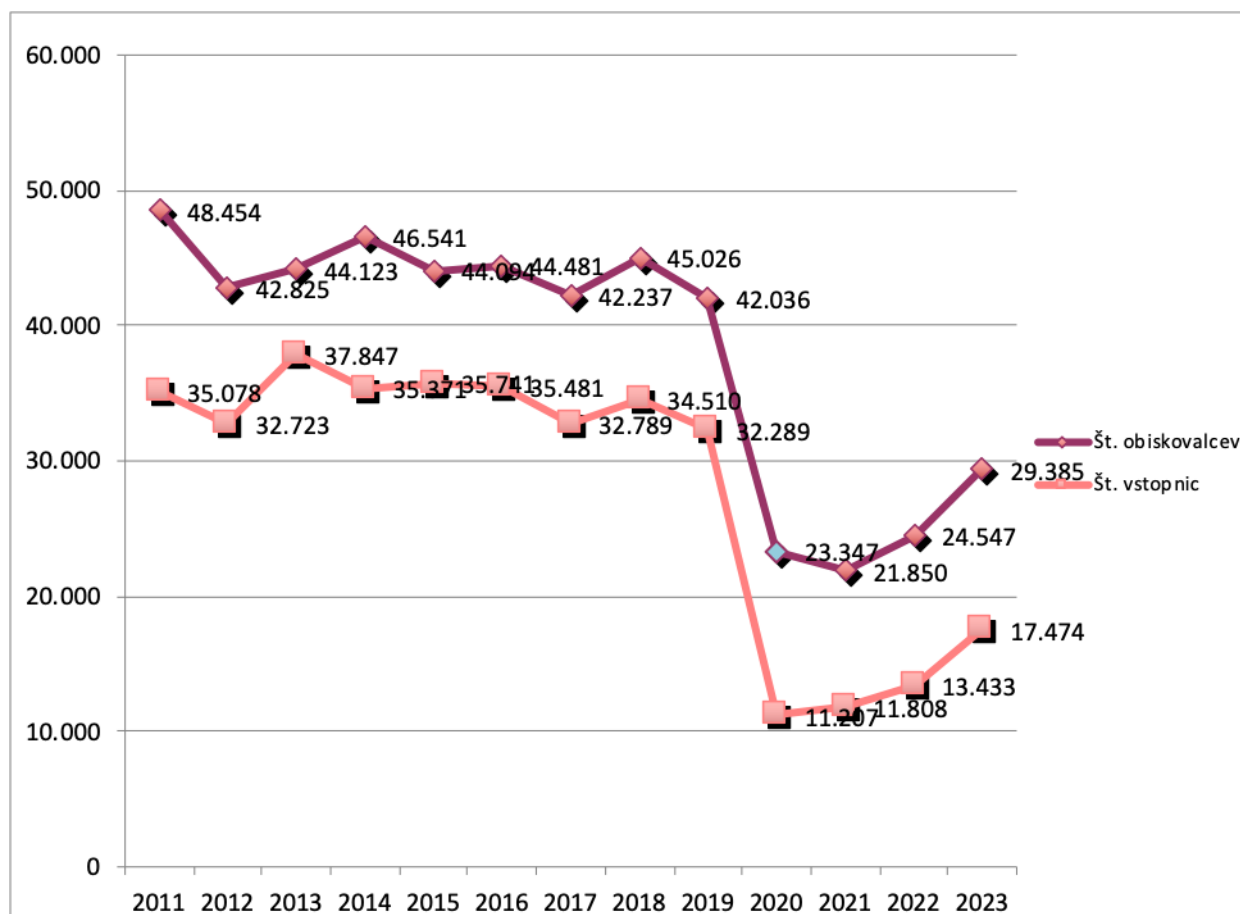

5. ŠTEVILO OBISKOVALCEV IN PRODAJA VSTOPNIC

Tako kot pri kazalniku *delež lastnega prihodka* tudi pri številu prodanih vstopnic ni jasnih pravil, natančne metodologije in na splošno formalnega soglasja, kaj ti kazalniki sploh vključujejo. Njihovo nedorečenost potrjujejo zlasti pogovori z direktorji drugih gledališč ali njihovimi pomočniki, ki pričajo o tem, da si glede razumevanja določenih kazalnikov nismo enotni. Leta 2012 smo zato na predlog ustanoviteljice Slovenskega mladinskega gledališča, Mestne občine Ljubljana, v tedanje poročilo uvedli novo metodologijo beleženja prodanih in izdanih vstopnic, ki jo odtlej kontinuirano upoštevamo.

Naslednji grafikon prikazuje nadaljevanje oz. zgolj prepočasno rast v obeh statističnih kategorijah – število obiskovalcev je glede na »običajna« leta upadlo za skoraj 35 %, nižje je tudi število prodanih vstopnic, pa čeprav prihodek iz tega naslova kaže boljšo podobo. Razloge smo našli že v uvodu.

Statistike – po dogovoru z Ministrstvom za kulturo – ne zajemajo skoraj 13.000 gledalcev, ki so obiskali 15. festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, pa čeprav je izvršni producent festivala prav Slovensko mladinsko gledališče.

6. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV V PRIMERJAVI Z DOSEŽENIMI CILJI IZ POROČILA ZA PRETEKLO LETO ALI VEČ PRETEKLIH LET TER POJASNILA V ZVEZI S PODROČJI, NA KATERIH ZASTAVLJENI CILJI NISO BILI DOSEŽENI

Naša ocena je, da smo program tako rekoč v celoti realizirali v obsegu, določenem z Odločbo MZK, št. 6110-666/2022-3340-4 z dne 23. 12. 2022 ter Pogodbo MOL o financiranju javnega zavoda št. C7560-23-440014 z dne 24. 1. 2023 (**170.700,00 EUR**: 30.700 EUR za splošne stroške delovanja in 140.000 EUR za programsko-materialne stroške) in Dodatkom št. 1 k pogodbi o financiranju JZ za leto 2023 z dne 17. 8. 2023 (**63.000,00 EUR**: 30.000 EUR za splošne stroške delovanja in 33.000 EUR za programsko-materialne stroške). Z izjemo cikla predstav in predavanj, ki smo ga poimenovali *Zatočišče* (Nova pošta), pa še ta je bil več kot uspešno realiziran na začetku leta 2024, smo uresničili vse prijavljene produkcije in koprodukcijska sodelovanja.

V marsikateri kategoriji smo načrtovano celo presegli: v Sloveniji in tujini smo realizirali več gostovanj, kot smo jih načrtovali, neprimerni višje od napovedanega je bilo število gostujočih predstav in dogodkov v našem gledališču. Glavno negativno odstopanje je predvsem v segmentu vseh odigranih predstav ter – kot smo omenili že v uvodu – pri številu gledalcev in povprečni obremenjenosti igralk in igralcev našega ansambla.

7. OCENA DELOVANJA SISTEMA NOTRANJEGA FINANČNEGA NADZORA

V skladu z določili Pravilnika o notranji reviziji v Mestni občini Ljubljana so revizorji Službe za notranjo revizijo septembra in oktobra 2023 opravili revizijo s področja *uspešnosti sistema notranjih kontrol računovodskih procesov*. Sistem notranjih kontrol je sistem postopkov in metod, s katerimi zavod zagotavlja:

- zakonitost in skladnost poslovanja z navodili in usmeritvami,
- smotrno uporabo sredstev,
- varovanje sredstev pred goljufijo in malomarno uporabo,
- pravočasno, celovito in zanesljivo informiranje.

Revizijska ocena stanja

Revizor je v oceni stanja zapisal:

“Ugotovili smo, da je sistem notranjih kontrol v računovodskih procesih uspešen. Na področju evidentiranja plačil in obveznosti ter evidentiranja stroškov amortizacije smo ugotovili slabost, za kar smo v poročilu zapisali eno ugotovitev in eno priporočilo.

Ugotovitev

Iz izpisa odprtih terjatev in obveznost na dan 31. 12. 2022 je razvidno večje število neuparjenih evidentiranih plačil in obveznosti po posameznih dobaviteljih iz preteklih let.

Priporočilo

Odgovorni osebi SMG priporočamo, da pregleda in uskladi vse odprte obveznosti in odprta plačila po posameznih partnerjih iz preteklih let, ki niso medsebojno uparjena.”

8. OCENA UČINKOV POSLOVANJA POSREDNEGA UPORABNIKA NA DRUGA PODROČJA

Prvo področje, na katero delovanje Slovenskega mladinskega gledališča močno vpliva, je kulturna vzgoja. Omeniti je treba naslednje:

- uprizoritve in gostovanja predstav za osnovnošolsko in srednješolsko mladino;
- dolgoletni razvoj festivala kulturno-umetnostne vzgoje Bobri naše gledališče med sorodnimi zavodi uvršča v sam vrh, ko gre za kadrovske, organizacijske in finančne vložke v kulturnovzgojne programe;
- Mlado Mladinsko – vzpostavitev programa gledališkega vajeništva in vstopanja mladih v javni diskurz.

Slovensko mladinsko gledališče je med vsemi slovenskimi gledališči najbolj vpeto v sodelovanje z neinstitucionalnimi producenti na področju uprizoritvenih, pa tudi drugih umetnosti. Leta 2023 smo tako izjemno uspešno in aktivno sodelovali predvsem z zavodoma Emanat in Maska, pa tudi z mariborskih Momentom, Zavodom Bunker, Zavodom Melara, KUD Vzkrík, Mestom žensk, Zavodom Bufeto, od javnih zavodov pa s Kinom Šiška ...

Področje, na katero ima SMG močan vpliv, je še vedno skrb za enakomerno regijsko dostopnost vrhunskih gledaliških vsebin. Že desetletja si namreč prizadevamo za redna gostovanja kakovostnih predstav po Sloveniji, tako da vrhunske gledališke uprizoritve pridejo tudi do okolij, v katerih lastne produkcije na tej umetniški ravni nimajo. Lani so naše predstave gostovale v kar nekaj slovenskih mestih, kajti enakomerna regijska dostopnost kakovostnih gledaliških vsebin ostaja ena naših prednostnih nalog tudi v naslednjih letih.

9. POJASNILO IN ANALIZA KADROVANJA

Realizacija kadrovskega načrta za leto 2023:

Vir financiranja	Dovoljeno ali ocenjeno število zaposlenih na dan 1. januarja 2024	Število zaposlenih na dan 1. januarja 2024 (realizacija!)
1. Državni proračun	59	59
2. Proračun občin		
3. ZZS in ZPIZ		
4. Druga javna sredstva za opravljanje javne službe (npr. takse, pristojbine, koncesnine, RTV-prispevek)		
5. Sredstva od prodaje blaga in storitev na trgu		
6. Nejavna sredstva za opravljanje javne službe		
7. Sredstva prejetih donacij		

<p>8. Sredstva Evropske unije ali drugih mednarodnih virov skupaj s sredstvi sofinanciranja iz državnega proračuna</p>		
<p>9. Sredstva proračuna države za zaposlene iz prvega, drugega in tretjega odstavka 25. člena Zakona o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18, 66/19 in 199/21) in iz tretjega odstavka 34. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPdVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US in 141/22 – ZNUNBZ)</p>		
<p>10. Sredstva iz sistema javnih del</p>		
<p>11. Sredstva stabilnega financiranja, raziskovalnih projektov ter za projekte in programe, namenjene za internacionalizacijo, odprtost in kakovost v izobraževanju in znanosti</p>		
<p>Skupno število vseh zaposlenih (od 1. do 11. točke)</p>	59	59
<p>Skupno število zaposlenih iz 1., 2., 3. in 4. točke</p>		
<p>Skupno število zaposlenih pod točkami 5, 6, 7, 8, 9, 10 in 11. točke</p>		

Struktura zaposlenih po tarifnih skupinah:

Zaposleni, ki jih financira MK	I. – IV. tarif. skup.	V. tarif. skupina	VI. tarif. skupina	VII. tarif. skupina	VIII. tarif. skupina	IX. tarif. skupina	Skupaj
1. Št. zaposlenih na dan 1. 1. 2024 (a+b)	6	12	8	35			61
a) Št. zaposlenih za določen čas	1	2	1	5			9
b) Št. zaposlenih za nedoločen čas	5	10	7	30			52
Leto 2023							
Št. zaposlenih s krajšim del. časom		2		4			6
Število napredovanj znotraj tarifne skupine	1	1	1	1			4
Število napredovanj v višjo tarifno skupino (navedite v tarifni skupini pred napredovanjem)							
Število premestitev							
Število upokojitev	1	1	1				3
Število nadomestnih zaposlitev zaradi upokojitev							
Št. odpovedi pogodb o zaposlitvi zaradi poslovnega razloga							

2. Št. zaposlenih, ki so financirani iz drugih virov, na dan 1.1.2024, navedite vir:							
---	--	--	--	--	--	--	--

3. Skupaj št. zaposlenih 1. 1. 2024 (1+2)	6	12	8	35			61
--	----------	-----------	----------	-----------	--	--	-----------

Pregled realizacije števila zaposlenih po letih:

4. Zaposleni, ki jih financira MK	I. – IV. tarif. skup.	V. tarif. skupina	VI. tarif. skupina	VII. tarif. skupina	VIII. tarif. skupina	IX. tarif. skupina	Skupaj
Št. zaposlenih na dan 1. 1. 2020	6	12	8	36			62
Št. zaposlenih na dan 1. 1. 2021	6	12	8	36			61
Št. zaposlenih na dan 1. 1. 2022	6	12	7	36			62
Št. zaposlenih na dan 1. 1. 2023	6	12	8	35			61
Št. zaposlenih na dan 1. 1. 2024	6	12	8	35			61

* skupno število zaposlenih dne 1. 1. 2024 je 61, od tega je pet zaposlitev za krajši delovni čas

Obrazložitev realizacije kadrovskega načrta:

Na kadrovskem področju je bilo leta 2023 kar nekaj sprememb, deloma zaradi upokojitev, večinoma pa iz razloga, ki ga poznajo vse gledališke hiše in je pri kadrovanju oziroma iskanju ustreznih profilov zaposlenih v umetniški dejavnosti postal velik izziv.

Zaposleni odhajajo iz javnih zavodov, ker najdejo bolje plačano delo na trgu ali kot samostojni podjetniki. Navkljub temu smo uspešno izvedli štiri nove zaposlitve na delovnih mestih glavni računovodja, lučni mojster, rekviziter in scenski tehnik. Zadovoljni smo, ker nam je Ministrstvo za kulturo prišlo naproti in je za tri delovna mesta izdalo soglasje za višjo določitev plačnega razreda na podlagi 19. člena ZSPJS.

Leta 2023 smo izvedli štiri nadomestne zaposlitve zaradi upokojitev. Že januarja smo zaposlili dva igralca mlajše generacije, Klemena Kovačiča in Natašo Keser, začasno oba za polovični delovni čas. Tudi v tehničnem sektorju smo zaradi upokojitev lahko pomladili ekipo: zaposlili smo oblikovalca zvoka in odrskega delavca.

Ker imamo nekaj zaposlitev za krajši delovni čas, po deležu zaposlitev ostajamo pri številki 59, kar je v skladu s kadrovskim načrtom in usmeritvami Ministrstva za kulturo.

10. POROČILO O INVESTICIJAH IN NAKUPU OPREME

Mestna občina Ljubljana nam je leta 2023 za nakup opreme namenila 46.300 EUR, za investicijsko vzdrževanje pa 23.000 EUR. Pri nakupu opreme smo porabili vsa namenjena sredstva, zato smo del presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let v višini 88,56 EUR porabili v letu 2023 in tako pokrili razliko pri nakupu opreme. Navajamo seznam vseh nabav in investicij, ki smo jih evidentirali v letu 2023.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE, VILHARJEVA 11, 1000 Ljubljana

Izpis aktivnih OS

Selekcija: Inventarna številka

Selekcija: Konto od 003000 do 045000

Selekcija: Številka fakture od 0

Selekcija: Leto začetka uporabe: 2023

INV. ŠT.	NAZIV	KONTO	NABAVNA VREDNOST	ŠT. FAKTURE
2048	AKTIVNI MONITOR LD SYSTEMS MON 10 A G3	041400	443,80	1098
2049	AKTIVNI MONITOR LD SYSTEMS MON 10 A G3	041400	443,80	1098
2050	AKTIVNI MONITOR LD SYSTEMS MON 10 A G3	041400	443,80	1098
2051	AKTIVNI MONITOR LD SYSTEMS MON 10 A G3	041400	443,79	1098
2054	PISARNIŠKI STOL AEOFLEX SIV	041800	319,17	1118
2055	PISARNIŠKI STOL AEOFLEX SIV	041800	319,19	1118
2056	PISARNIŠKI STOL AEOFLEX SIV	041800	319,19	1118
2057	PISARNIŠKI STOL AEOFLEX SIV	041800	319,19	1118
2058	PISARNIŠKI STOL DYNAMIC CLASSIC SYNCHRON	041800	370,23	1118
2042	APPLE MACBOOK 13	040000	929,00	1125
2043	RAČUNALNIK ANNI HOME	040000	890,59	1183
2044	RAČUNALNIK ANNI HOME	040000	890,58	1183
2045	RAČUNALNIK ANNI HOME	040000	890,58	1183
2059	MONITOR DELL RAČUNOVODSTVO	041800	163,95	1183
2060	MONITOR DELL RAČUNOVODSTVO	041800	163,95	1183
2046	PAVILJON 3X3 M	040000	811,84	1207
2047	OJAČEVALNIK ZVOČNA OPREMA	040000	798,39	1214
2052	TELEVIZOR 50A6K	041701	319,41	1255
2031	APPLE MBP 16	040000	3.092,36	1340
2030	PANDA ANTIVIRUSNI PROGRAM	003100	647,87	1359
2064	SUŠILNI KON. STROJ BEKO B5T69233	040000	588,93	1432
2065	PREN. APARAT SMOKE FACTORY SCOTTY	040000	962,06	1469
2066	TRAČNA BRUSILKA MINIMAW LS	040000	5.845,44	1497
2067	NAPRAVA ZA MEGLO VIPER 2.6 + KOV.	040000	1.410,93	1553
2041	OPREMA PANASONIC PT-DZ780	040000	4.355,40	17
2061	EUROKRAFT BASIC – VRTLJIV DELOVNI STOL	041903	0,00	2022
2062	EUROKRAFT BASIC – VRTLJIV DELOVNI STOL	041903	0,00	2022
2032	KLARINET YCL-650II YAMAHA + DODATKI	040000	1.503,40	23
2053	MULTIFUNKCIJSKI TISKALNIK XEROX	041800	165,84	348

2034	DVOJNI SPREJEMNIK ULXD4DE	040000	3.154,10	469
2035	ODDAJNIK BODY ULXD1	040000	584,54	469
2036	ODDAJNIK BODY ULXD1	040000	584,54	469
2037	MIKROFON WL 185	041400	158,32	469
2038	MIKROFON WL 185	041400	158,32	469
1983/1	STAVBA/kat.o.2636 -parc.št.3298	021000	18.375,86	602/23
2039	APPLE MBP 16 SILVER PRO	040000	3.253,12	607
2029	RAČUNOVODSKI PROGRAM VASCO	003100	5.801,60	799
2040	KRMILNI PULT RAZSVETLJAVE CHAM SYS QUICKQ	040000	2.825,30	890
2063	TRANSPORTNI KOVČEK ZA KRMILNI PULT CHAM SYS	041000	243,65	890
2033	DEFIBILATOR	040000	1.771,90	91
/	Skupaj		64.763,93	/

Ljubljana, 31. 12. 2023

II. POSEBNI DEL

V koledarskem letu 2023 sta se srečali dve sezoni Slovenskega mladinskega gledališča: 67. z naslovom *Drugačna sezona (2022/2023)* in tekoča, 68., z naslovom *Sezona ljubezni in teh stvari (2023/2024)*.

V Drugačni sezoni smo v skladu s tradicijo družbeno angažiranega programa kritičen pogled namenile_i trenutnim svetovnim razvojnim smernicam in lokalni slovenski resničnosti: krizi multikulturalizma, tradicionalnih liberalnih človekovih pravic, položaju različnih manjšinskih skupnosti v odnosu do dominantne večine, pravu ter ženskam in etničnim, spolnim manjšinam, alternativnim identitetam glede na krepitev prevladujoče paradigme itd. V programu smo skušale_i komentirati tako globalno makropolitico kakor individualno, zasebno raven, se ozreti na to, kako trenutno stanje (politična kriza ob hkratni zdravstveni) neposredno vpliva na naša življenja in naš obstoj – nas kot umetnic_kov, nas kot državljan_k_ov in nas kot ljudi.

Leto 2023 smo začele_i z uprizoritvijo *Strah in beda Tretjega rajha* po besedilu Bertolta Brechta v režiji Sebastijana Horvata v koprodukciji s Kinom Šiška in nadaljevali februarja s priredbo romana *Ljubimki* Elfriede Jelinek v režiji Nine Ramšak Marković. Pri obeh predstavah gre za krstni izvedbi omenjenih besedil v Sloveniji, sicer pa sta programske sodili še v leto 2022. *Ljubimki* sta uvrščeni v tekmovalni program Festivala Borštnikovo srečanje 2024.

Premiere, ki so se zvrstile po tem, pa programske spadajo v leto 2023. Aprila je hišni režiser Matjaž Pograjc na oder matičnega gledališča postavil dramo *Ljudje, kraji in stvari* Duncana Macmillana, maja pa smo v sodelovanju z Akademskim pevskim zborom Tone Tomšič Univerze v Ljubljani ustvarile_i psevdopridigo *Poslednji kanček fikcije* v režiji mednarodno priznanega režiserja Borisa Nikitina. Obe predstavi se spogledujeta z drugimi žanri, prva z lutkovnim gledališčem, druga s pridigo – obe se tudi posvečata intimnim zagatam posameznice_ka v sodobnem svetu, prva vprašanju odvisnosti, druga vere.

Z zavodom Maska smo nadaljevale_i diskurzivno-umetniški projekt *Nova pošta* in ga realizirale_i ob udeležbi različnih umetnic_kov, npr. Tjaše Črnigoj in Nike Švab, pripravile_i smo nov cikel gledaliških esejev *Takorekoč*, tretji Festival performansa idr. (o izvedenem programu Nove pošte v posebnem poglavju). *Spolna vzgoja II* režiserke Tjaše Črnigoj je uvrščena v tekmovalni program Festivala Borštnikovo srečanje 2024 in na letošnji Teden slovenske drame. Z Društvom KUD Krik smo sodelovale_i pri razvoju novega dramskega besedila *Nezakonske matere* Ize Strehar, ki je letos na Tednu slovenske drame med nominiranimi za Grumovo nagrado. Prav tako smo nadaljevale_i plodno sodelovanje z Zavodom Emanat pri jubilejnih izvedbah *Tatov podob* in Platforme malih umetnosti. Program pogovorov in klubski program *Dežela pridnih* smo glede na načrt za leto 2023 prav tako uspešno in v celoti realizirale_i.

68. sezono, ki bi jo lahko poimenovali_i tudi prva kvir sezona kateregakoli slovenskega institucionalnega gledališča, smo začele_i odmevno z uprizoritvijo *Angelov v Ameriki* Tonyja Kushnerja v režiji Nine Rajić Kranjac (to je tretja naša predstava, uvrščena v tekmovalni program Borštnikovega srečanja 2024), decembra pa smo v režiji priznanega poljskega režiserja Michała Borczucha na oder postavile_i še *Argonavte* po navdihu istoimenske knjige

Maggie Nelson. *Sezona ljubezni in teh stvari* se posveča nenormativnim ljubeznim in širjenju horizontov možnosti v tradicionalno heteronormativnem družbenem okolju.

V tej sezoni smo k soustvarjanju Dežele pridnih povabile_i voditelja in voditeljico Linna Juliana Koletnika in Kristino Božič, s čimer tudi v diskurzivnem programu odmerjamo še pomembnejše mesto kvir, feministični in socialni problematiki.

1.1 Strah in beda Tretjega rajha

Bertolt Brecht

Strah in beda Tretjega rajha

Režija: Sebastijan Horvat

Prevod: Urška Brodar

Dodatno gradivo: Milan Ramšak Marković in igralke_ci

Zasedba:

Lina Akif k. g.

Damjana Černe

Janja Majzelj

Jerko Marčič k. g.

Ivana Percan Kodarin k. g./Anja Novak (alternacija)

Matej Recer

Blaž Šef

Stane Tomazin

Matija Vastl

Dramaturgija: Milan Ramšak Marković

Scenografija in video: Igor Vasiljev

Kostumografija: Belinda Radulović

Koreografija: Ana Dubljević

Glasba: Drago Ivanuša

Lektorica: Mateja Dermelj

Oblikovanje svetlobe: Aleksandar Čavlek

Oblikovanje zvoka: Jure Vlahovič

Oblikovanje maske: Nathalie Horvat

Asistentka scenografije: Jera Topolovec

Asistentka lektorice (študijsko): Zala Reich

Vodja predstave: Liam Hlede

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče in Kino Šiška

Premiera: 17. januar 2023

Damjana Černe, Matej Recer, Lina Akif, Janja Majzelj, Ivana Percan Kodarin, Stane Tomazin; foto Ivian Kan Mujezinović

O projektu

Zdi se, da smo v stoletjih strašenja, katastrof in poskusov mobilizacije množic na točki, na kateri se nočna mora sedanjika kar noče končati, zato se utrujeni vrtimo v tem kalnem

tolmunu, in edino, kar hočemo, je naša normalnost. Toda ne z leve ne z desne nam ne pustijo tja in vztrajajo pri strategiji ultimativnih strašilnih manevrov.

Levica: desnica se je podala na pot radikalnega antifeminizma, alt-righta, antisemitizma, fašizma, teorije zarot globoke države in velike zamenjave in nas bo vse poslala v koncentracijska taborišča.

Desnica: levica je kup skrajnih komunistov, ki se pretvarjajo, da so na strani delavcev, v resnici pa delajo za kapital, obsedeni so s kulturnim marksizmom, enakostjo spolov, ukinili bodo moškost in družino. Spet bomo vsi revni, vse nas bodo poslali v gulag.

Liberalci in »skrajna sredina« neoliberalnega kapitala pa stojijo ob strani in čakajo, da se ta kulturna vojna še zaostri in bodo z ohlapnimi zavezništvi zagotovili videz nove normalnosti ter dokončno zmagali.

Mnenja strokovne javnosti

»Bolj ko je predstava tekla, bolj nam je bilo jasno, da ni mišljena le Slovenija, temveč vsa Evropa, ves svet. [...] S predstavo so nam dali jasno vedeti, da se Tretji rajh ni rodil s Hitlerjem, temveč se je porajal že davno pred njim. In Tretji rajh ni umrl s Hitlerjem, temveč je še zdaj med nami. Mogoče še bolj kot v Dolfetovih časih. [...] Predstava nas je kljub humornim vložkom pustila brez besed. Res! Kako naprej, da bi svet zaživel v ljubezni? V ljubezni do invalidov, istospolnih, Romov ali ciganov in vseh, ki izstopajo iz 'normalnega'. A iz dvorane smo odšli z mnenjem, da je bila še posebej namenjena nam, Slovencem. Da nam je postavila ogledalo pred gobec.« (ZKS, *Kralji ulice*, 3. marec 2023)

»Gledalci, ki jih oder deli na dve skupini, imajo dvojni pogled – na igro igralcev in na odziv gledalcev, ki jim sedijo nasproti. [...] Največ pogledovanja in spraševanja sproži zadnji prizor, ki z obravnavo različnih ranljivih družbenih skupin preizprašuje meje politične korektnosti in svobode govora.« (Eva Semič, *Osmi dan*, RTV Slovenija, 9. februar 2023)

»[V] svoji kritiki današnjosti že detektirajo nevralgične točke našega *mainstreama*, nekatere pereče stvari z obeh tako imenovanih političnih polov, pri čemer so recimo desničarske diktatorske skomine dovolj evidentne. Jasno pa je dobro poudarjati predvsem levičarske hibe. Vemo, da levičarju ne gre nič bolj na kurac kot drug levičar. In drug levičar je vedno slab levičar. Tako se sprehajamo čez teatrsko galerijo zajebavanih tropov – Luka Mesec, Nika Kovač, fajtamo dalje, Fotopub, afteriranje, spolne zlorabe, begunci, splošno levičarsko topoumje, benigne kritike kapitalizma, tečno samoopredeljevanje sodobnega gledališča in tako naprej. Vse prav, vse drži, vse je res. Bogami, koga od nas ne trigerira vsaka nova naslovnica *Mladine*.« (Matjaž Zorec, Radio Študent, 1. februar 2023)

»Prvi del uprizoritve, postavljene v šišenski Katedrali, kjer se prizorišče od odrske ravnine v ozadju podaljšuje v široko brv, ki se zajeda med občinstvo (scenografska zasnova Igorja Vasiljeva z namigovanjem na okolje modne revije morda nakazuje tudi na to, da smo priča nekakšnemu 'katalogu' živih podob, ki jih ne gre vselej jemati preveč naravnost ali zares), zanesljivo sledi Brechtovi predlogi, ki skozi epizode življenj običajnih ljudi vseh družbenih slojev zarisuje krhko skupnost, ki se pod surovo težo revščine, propagande in ustrahovanja, pa tudi golega nasilja, počasi utaplja v fašizmu; kostumografija Belinde Radulović je tukaj

stilizirano realistična, 'funkcijska', podobno velja tudi za natančno izdelane igralske prispevke, razpršene skozi paleto raznovrstnih likov (v spominu denimo ostajata Janja Majzelj v trpki vlogi odhajajoče judovske soproge ali Ivana Percan Kodarin kot preprosta starka, ki blekne besedico preveč), zlovešče vzdušje podčrtuje glasba Draga Ivanuše.« (Gregor Butala, *Dnevnik*, 1. februar 2023)

»Ko je Sebastijan Horvat pri Brechtu, je pri svojem izhodišču. Gledališče, ki gledalcem govori, ne buljite tako romantično, ker govorimo vam in o vas, je njegovo imanentno gledališče. [...] Drama *Strah in beda Tretjega rajha* ni ustavila strahu in bede Tretjega rajha in tudi ta uprizoritev ne bo spremenila naše bede. Umetnost je dokument o porazu. Odlične igralka in igralci Slovenskega mladinskega gledališča z dvema gostoma s pomočjo glasbe in drugih elementov stopnjujejo tempo skozi vso uprizoritev. Dve uri in pol brez pavze mineta hitro. Vsem brechtovskim in horvatovskim presenečenjem navkljub pa *Strah in beda Tretjega rajha* – čisto nepresenetljivo – priporočamo predvsem tistim, ki imajo radi eksplicitno politično gledališče.« (Petra Vidali, *Večer*, 20. januar 2023)

»Kljub klasičnemu formatu reprezentacije prizori ostajajo kvalitetni in zanimivi že zaradi besedila samega, igralska zasedba pa seveda prepričljiva in suverena. A drugi del predstave se pomakne v sodobni čas, arhaične kostume zamenjajo trenirke in superge, na estetsko-vizualni ravni pa se ta del veliko bolj poigrava z žanrom šova, petja in plesa.« (Ana Lorger, *Sigledal*, Kritika, 20. januar 2023)

»Slovensko mladinsko gledališče je te Brechtove prizore, združene pod naslovom *Strah in beda Tretjega rajha*, postavilo na oder velike dvorane ljubljanskega Kina Šiška. Kot del gledališke uprizoritve delujejo prepričljivo in srhljivo, majhni fašizmi se pojavljajo tudi tam, kjer jih ne pričakuješ. [...] Ravno zato drugi del predstave poskuša odgovoriti na vprašanja, kaj je s tem fašizmom danes in kakšna je pri vsem skupaj vloga levice. Seveda je ideja gledališkega raziskovanja, kako odmeva Brechtovo besedilo, kako fašizmi odzvanjajo v današnjem času, dobrodošla. Ljudje se iz zgodovine nikoli ne naučimo veliko.« (Jure Trampuš, *Mladina*, 20. januar 2023)

»Odlična igralska zasedba, ki je suverena v stalnem menjavanju vlog, sporočilnih kanalov in zornih kotov, jasno posreduje kontekst. V srž predstave pa, povsem brechtovsko, postavlja gledalčev pogled kot temeljno gonilo dramske biti. Navkljub ostrim cezuram med posameznimi prizori in globalni dramski delitvi na fašizem takrat in fašizem zdaj predstava deluje izrazito celostno in zaključeno ter narativno tekoče in vsekakor zadene žebljico na glavico. Noben gledalec ne more zapustiti dvorane, ne da bi njeno odrsko materializacijo in ključno sporočilnost še dolgo v sebi gnetel.« (Matic Ferlan, Radio Slovenija, 18. januar 2023)

1.2 Ljubimki

Elfriede Jelinek

Ljubimki

Režija: Nina Ramšak Marković

Po prevodu Slava Šerca priredil Milan Ramšak Marković

Zasedba:

Primož Bezjak

Daša Doberšek

Boris Kos

Anja Novak

Ivan Peternelj

Romana Šalehar

Stane Tomazin

Miranda Trnjanin k. g.

Lara Vouk k. g.

Dramaturgija: Milan Ramšak Marković

Scenografija: Igor Vasiljev

Kostumografija: Maja Mirković

Glasba in oblikovanje zvoka: Drago Ivanuša

Lektorica: Mateja Dermelj

Oblikovanje svetlobe: Andrej Hajdinjak

Oblikovanje maske: Nathalie Horvat

Asistentka dramaturgije (študijsko): Ula Talija Pollak

Vodja predstave: Jera Topolovec/Urša Červ

Premiera: 11. februar 2023

Daša Doberšek, Anja Novak, Lara Vouk, Stane Tomazin; foto Ivian Kan Mujezinović

O projektu

Roman *Ljubimki* avstrijske nobelovke Elfriede Jelinek v središče postavlja mladi ženski, Paulo in Brigitte. Obe sanjata o tem, da bi izboljšali svoj socialni položaj, edino pot za to pa vidita v ljubezni z moškim. Avtorica se vsebinsko sicer navezuje na »ženske romane«, vendar se vseskozi spopada z družbenimi normami in tako v jeziku kakor v načinu naracije z duhovito ironijo ustvari premišljeno distanco.

Nina Ramšak Marković s sodelavkami_ci se je osredotočila na idejo romantične ljubezni kot enega izmed ključnih pogojev za reprodukcijo sveta, v katerem živimo. In na nasilje – tako tisto telesno, intimno, kakor tudi ono strukturno, družbeno –, ki se ne razkrije kot nekaj, kar bi v idealni meščanski družbi lahko odpravile_i kot napako, temveč kot nujna druga stran romantične ljubezni. Kot v naši buržoazni družbenosti njena vedno navzoča značilnost, kot njena senca.

Mnenja strokovne javnosti

»V nekaterih delih predstave so ženske (s poudarkom na Pauli in Brigitte) objektivizirane, zanemarjene, ignorirane, nadlegovane, pretepe in posiljene – to nam prikažejo brez vsakršnega sočutja ali pretiranega patosa –, kar ustvarja določeno distanco do dela Elfriede Jelinek. O tem se ne govori s prijatelji ali družino, in tudi če se govori, se žrtvi ne ponudi nikakršnega sočutja. Uprizoritev je ostala zvesta izvirnemu besedilu v tem pogledu in v načinu prikazovanja posledic nasilja – ni sočutja, ni pomilovanja, ni obtoževanja.

Pripovedovalci teh delov posebej ne komentirajo – vse drugo postane v tem trenutku odveč. Ti trenutki so najmočnejši v predstavi, saj kažejo na resnico prejšnjega stoletja, ki velja še danes. Žrtve se obnašajo, kot da jih nasilje ne prizadene, kot da so v redu in živijo dovolj dobro življenje, morda ne takšno, kot so si ga želele, a vsaj preživijo. Razmeroma naturalistična igra celotnega ansambla je izjemna (zlasti glede na intenzivnost prikazane zlorabe). V teh intenzivnih prizorih je čutiti distanco in v njih ni nobene pretirane igre. Liki niso zares razviti, vendar neverjetno dobro poustvarjajo resnično življenje, pri čemer jim pomaga tudi atmosferična zvočna zasnova.« (Živa Kadunc, *SeeStage*, 29. marec 2023)

»Prenos te distance, ki ni napisan že v besedilu samem, se v režiji Nine Ramšak Marković kaže v načinu igre oziroma pripovednem formatu. Vsi nastopajoči imajo poleg lastnih glavnih ali stranskih vlog še pripovedovalsko vlogo, ki kot vezno tkivo sledi romaneskni pripovedi. Igralke in igralci pripovedovanje prekinjajo s prizori, vendar je kaj hitro jasno, kdaj pripoved sledi napisanim besedam Jelinek in kdaj gre za dramatizacijo oziroma adaptacijo (Milan Ramšak Marković). Čeprav dramski liki ostajajo karikature, dramski prizori delujejo mimetično realistično, takšna pa je tudi scenografija (Igor Vasiljev). Proti koncu predstave dramski realistični prizori začenjajo prevladovati, zato se pripovedna distanca vse bolj zabrisuje. Najbolj prepričljivo in zavestno jo še vedno ohranja Boris Kos, prav tako se Lara Vouk uspešno giblje med vživljanjem in zunanjim pogledom. Nasprotno pa se Anja Novak ekscesivno potopi v vlogo žrtve in se tako skorajda zlije s Paulino vlogo.« (Ana Loriger, *Sigledal*, Kritika, 7. marec 2023)

»S pripovedovanjem – v katerem so igralka in igralci več kot prepričljivi – uprizoritev na oder uspešno prenese tudi značilni cinizem in surovo objektivnost, s katero življenji protagonistk opisuje Jelinek. Te značilnosti v svoje geste prenesejo prav vsi igralci, ko med opisovanjem zrejo gledalki naravnost v oči in s humornimi pripombami surovo utelešajo objektivni in brezosebni naratorski glas romana. [...] Predvsem velja izpostaviti Anjo Novak v vlogi Paule. [...] Uprizoritev romanu vsebinsko in stilsko dosledno sledi. Tako tudi v predstavi ne moremo razbrati zmagovalke in poraženke. Postavitev na odru pa še dodatno poudari, da gledalke življenji protagonistk opazujemo z določeno mero privilegija – poistovetenje je v gledališču preprečeno še bolj učinkovito kot v romanu, saj je naša vloga inherentno voajerska.« (Brina Jerko, *Radio Študent*, 15. februar 2023)

»Predstavo *Ljubimki* po istoimenskem romanu avstrijske nobelovke Elfriede Jelinek odpira razkrita scena, na kateri je prisoten tudi del igralske ekipe. Scena nam z rabljenim rustikalnim pohištvom, nabranim z vseh vetrov, tapeto kozolca in gora, pod katero leži kup slame, naborom raznolikih linolejev, ki prekrivajo tla, in tipičnimi kičastimi drobnarijami, kot so naivne, slabo izdelane slike in vaze s šopki posušenega cvetja, signalizira ton predstave, obenem nas tudi okvirno časovno-prostorsko umesti. Ta umestitev je pomembna za kontekst celotne postavitve; nakaže nam, da se predstava ne bo odvijala v urbanem okolju, pa tudi, da se bo dogajala v preteklosti. [...] Postavitev, ki je trdno umeščena več desetletij v preteklost, [vzpostavlja] most s sedanostjo oziroma raziskovanje družbenih vzorcev nasilja nad žensko, ki so še vedno prisotni [...] v družbi obstaja partnersko nasilje, ženske so pogosto razumljene kot objekti brez vsebine, v družinah prihaja do različnih oblik nasilja, četudi ženska sanja o prihodnosti, ki bi presegala vzorce, ki jih vidi v okolici, in si želi vzajemnega ljubezenskega razmerja, ji bodo sistemske okoliščine preprečile realizacijo teh teženj. [...] Predstava torej veliko operira s stereotipi, s čimer imamo v mislih tako stereotipizacijo ruralnega okolja in njegovega prebivalstva kot stereotipizacijo odnosov in spolnih vlog. Podobno v *Ljubimkah* v režiji Nine Ramšak Marković deluje tudi humor; črni

humor navaja občinstvo na to, da naj bi se smejala nečemu, kar bi bilo šele pozneje razkrito kot surovo ali grenko.« (Anja Radaljac, *Delo*, 14. februar 2023)

»Kolesje, ki ta sistem poganja, pa je prežeto z vsemi oblikami nasilja, vzniklega iz pošastnosti patriarhata in kapitalizma, in nasilje je normalizirano do te mere, da ga ne glavni junakinji ne bralec romana ali konec koncev gledalec predstave ne zaznavajo kot anomalijo, ki jo je treba odpraviti, marveč prej kot globoko zakoreninjen *status quo*, do katerega smo vse preveč apatični. Pod režijsko taktirko Nine Ramšak Marković in z dramaturškim podpisom Milana Ramšaka Markovića uspe igralska zasedba ob precizni psihološki študiji likov ter intenzivni analizi čustev inscenirati bolečo impresijo vsakdana žrtev instituta, ki je idejo romantične ljubezni povsem izpridil. Posebej velja pohvaliti izjemno Anjo Novak, ki s svojo vrhunsko, tankočutno in do zadnjega detajla premišljeno igro ustvari vtis naravnosti in sproščenosti, s čimer dramsko materijo uteleša skoraj strašljivo prepričljivo. [...] Slovensko mladinsko gledališče [je] ponovno uspelo publiko oklofutati in brez olepševanja ter povsem na dlani spregovoriti o človeški sprevrženosti. Ko je oder krvavel pod težo nasilja, si je publika nadela plašnice in se v voajerski pijanosti neutrudno krohotala. Da, res potrebujemo klofuto.« (Matic Ferlan, Radio Slovenija, 12. februar 2023)

Predstava je uvrščena v tekmovalni program Borštnikovega srečanja 2024.

1.3 Ljudje, kraji in stvari

Duncan Macmillan

Ljudje, kraji in stvari

Režija: Matjaž Pograjc

Prevod: Andrej E. Skubic

Zasedba:

Janja Majzelj: Emma

Ivan Peternejl: Foster

Katarina Stegnar: Zdravnica

Daša Doberšek: Terapevtka

Vito Weis: Mark

Matej Recer: Paul

Nataša Keser: Laura, Emma 1

Klara Kastelec k. g.: Meredith, Emma 2

Blaž Šef: Jodi, Emma 3

Klemen Kovačič: Shaun, Emma 4

Matija Vastl: T, Konstantin

Maruša Oblak: Mama

Robert Prebil: Oče

Liam Hlede: Scenski delavec

Dramaturgija: Evelin Bizjak

Asistentka dramaturgije: Helena Šukljan

Scenografija: Miloš Narobe

Asistent scenografije: Sandi Mikluž

Kostumografija: Neli Štrukelj

Asistentka kostumografije: Estera Lovrec

Likovna podoba in oblikovanje lutk: Barbara Bulatović

Lutkovna delavnica in animacija: Brane Vižintin

Koreografija: Branko Potočan

Lektorica: Mateja Dermelj

Oblikovanje svetlobe: Matjaž Brišar

Oblikovanje zvoka: Marijan Sajovic

Oblikovanje maske: Nathalie Horvat

Asistent režije: Mitja Lovše

Hospitantka: Amber Buck-Burrows

Vodja predstave: Liam Hlede

Lutkovna tehnologija: Aleksander Andželović, Barbara Bulatović in Mitja Ritmanič

Premiera: 22. april 2023

Klemen Kovačič, Vito Weis, Janja Majzelj, Liam Hlede, Klara Kastelec, Nataša Keser, Blaž Šef; foto Ksenija Mikor

O projektu

Za priznanega angleškega dramatika Duncana Macmillana, ki mu je v zadnjih nekaj letih uspel preboj na evropske (tudi slovenske) gledališke odre, je značilen neobremenjen, na videz preprost realističen slog, ki v gledališču pogoste teme, kot so družina in odnosi, vzgoja in izobraževanje, osebnostne motnje, samomorilnost, odvisnost od drog in alkohola, predstavi kompleksno, brez šolskega psihologiziranja in enoznačnih rešitev, ki bi like in situacije poenostavljali v znane šablone.

Emma je igralka in odvisnica. Zaradi dela se mora razcepljati v različne osebnosti, zato se med rehabilitacijo le težko sooča sama s sabo. Ali zunaj vseh odrskih različic sploh obstaja? Prvi poskus zdravljenja na kliniki za odvajanje ji spodleti, saj se ni zmožna iskreno in z zaupanjem posvetiti terapiji, sploh skupinski ne. Macmillan Emmino odvisnost od opojnih substanc gledališko izjemno učinkovito sopostavi z igralsko odvisnostjo od pozornosti, nastopanja pred občinstvom, s prizadevanjem za uspeh in slavo ter bolečo nezmožnostjo neigranja, obenem pa ne nakaže lahkega izhoda. Tako kot delo je lahko tudi družina eden od sprožilnih elementov odvisnosti: ljudje, kraji, stvari. In če je omamljanje v sodobnem svetu edini način preživetja, kako naj se človek sploh kdaj strezni? Prvi korak je, da si Emma prizna, da ima težave. Če hoče še kdaj delati kot igralka, se mora znova sestaviti.

Mnenja strokovne javnosti

»Emmi prvič terapija ne uspe, drugič pa z diplomo v roki odide k istim ljudem, v isti kraj in vidi iste stvari, a naleti na neodobravanje. Odvisnosti ne moreš sam premagati. Potrebuješ ustrezen, topel odnos. Če v življenju ne zmoreš, poišči pomoč. Tudi če se velikokrat vrneš na začetek, vztrajaj. Vsakega čaka trdo delo. Dokaz uspeha so mnogi. Tudi na Kraljih ulice. Tri ure dolga zgodba, če ji lahko tako rečem, je domiselno zrežirana. V glavni vlogi igra Janja Majzelj, ki ji je več kot kos. Celotna uprizoritev je presunljiva.« (Barbara Jozelj, *Kralji ulice*, 3. avgust 2023)

»Režiser je vodil igralce in jim obenem pustil, da so pristno izrazili tako napadalnost in neusmiljenost kot tudi prijateljsko razumevanje, nežno prisotnost in človeško toplino. [...] Vsekakor gre za zelo uspelo predstavo, ki se ponuja kot odlično izhodišče za pogovor z mladimi. V svoji pristnosti ne preseneča le Majzljeva, ki se pokaže kot vrhunska igralka, ampak tudi Daša Doberšek kot terapevtka in Klara Kastelec, Nataša Keser in Klemen Kovačič, ki upodablajo sozasvojenca na kliniki. Prepričajo nas, da je kdaj mogoče tudi ponovno zaživeti.« (Edvard Kovač, *Družina*, 14. maj 2023)

»Prvi del besedila se pri poskusu karakterizacije glavne junakinje uspešno izmika klasični ukleščeni v enotno, konsistentno osebnost, ki bi se identificirala s travmo iz preteklosti in z njo opravičevala lastna dejanja. Odvisnost skuša avtor prikazati bolj kompleksno, kot proizvod naključnih in manj naključnih dogodkov in občutij, pa tudi kot proizvod nenehnega pritiska na posameznico k vse večji učinkovitosti, uspehu in funkcionalnosti. [...] Predstavo rešujejo močni, zabavni in kompleksni dialogi, ki sicer proti koncu žal razvedenijo, predvsem pa izjemna prezenca, prepričljivost in energičnost Janje Majzelj.« (Ana Lorger, *Sigledal*, Kritika, 3. maj 2023)

»Macmillan celotno besedilo zgradi na preigravanju med gledališčem in življenjem, resnico in lažjo ter z mojstrsko spisanimi dialogi stalno spodnika tla navidezno oprijemljivim dejstvom. [...] S postavitvijo besedila v ospredje in vključitvijo nadrealističnih elementov v prostor Pograjc ustvari svet, ki je hkrati znan in nenavaden, ter vabi k preizpraševanju meja med resničnim in namišljenim. V ospredju tega prepletanja je obširna igralska zasedba [...] z Janjo Majzelj na čelu v vlogi Emme. Ta kot osrednja nosilka dramskega dejanja z avtentičnostjo in ranljivostjo zajame zapletena čustva protagonistke, hkrati ji dodaja ravno pravšnje mero cinizma, da vprašanja resničnosti njenega nastopa ostajajo odprta. Preostala igralska zasedba okoli nje z dovršenim niansiranjem svojih interpretacij vnaša globino in večplastnost v Emmino zgodbo, pri čemer uspešno pluje med vzpostavljanjem lastnih dramskih likov in izpostavljanjem protagonistkininega dušnega stanja.« (Benjamin Zajc, *Delo*, 26. april 2023)

»Presunljiva drama borb za preživetje, ki se osredotoča na dinamike in razplete odvisniških zgodb (večino časa se zato dogaja v rehabilitacijskem centru), sicer gradi na podobnih scenarijih obravnavanih pacientov, vendar nikoli ne zaide v oblikovanje klišejev. Slika, polna zrcaljenj iz velikega družbenega platna na posameznika in spet nazaj na podobo skupnostnih nereflektiranih destrukcij in nihilizmov, se v predstavi, ki vpelje tudi animacijo marionet, izostri na travmo ženske in njeno ranjeno avtonomno bit. Njeno raztrgano in zlomljeno osebnost, obteženo z zanikanjem, s krivdo in sramom, z brutalno prepričljivostjo in inteligentno duhovitostjo skupaj sestavlja izvrstna Janja Majzelj, osupljiva v neopisljivem trpljenju, ki spremlja ozdravitev uničene igralka. Predstava tako zaobjame več perspektiv, skozi katere lahko opazujemo človeško figuro ter njeno vlogo v gledališču in v svetu. Gre za razpetost med iluzijo in resničnostjo, za napetost med intenzivnim igranjem vlog in

dolgočasnim pristankom v lastnem jazu. Sicer ne toliko poudarjeno, pa vendar, se kot vredno zaupanja poleg podpornih skupin razodeva tudi verovanje v podporno imanenco.« (Magda Tušar, Radio Slovenija, 23. april 2023)

1.4 Poslednji kanček fikcije

Boris Nikitin

Poslednji kanček fikcije

Režija: Boris Nikitin

Prevod: Jan Krmelj

Zasedba:

Primož Bezjak

Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

Polona Janežič k. g. – Pianistka

Dramaturgija: Goran Injac

Oblikovanje prostora in izbor glasbe: Boris Nikitin

Izbor kostumov: Goran Injac, Boris Nikitin

Lektorica: Mateja Dermelj

Glasbeni aranžmaji: Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani; dirigentka Rahela Durič Barič

Oblikovanje svetlobe: Kristina Kokalj, Boris Nikitin

Oblikovanje zvoka: Marijan Sajovic, Silvo Zupančič

Vodja predstave: Urša Červ/Gašper Tesner

Premiera: 24. maj 2023

Primož Bežjak, v ozadju APZ Tone Tomšič UL; foto Sandi Fišer/Mediaspeed

O projektu

Gre za slovit prizor iz *Nove zaveze*: potem ko ga mučijo in ubijejo, se Jezus prikaže apostolom in nejeverni Tomaž mu v živo rano vtakne prst. Ta trenutek zgodovino kot udarec s sekiro preseka na dvoje. To je dokončni dokaz za telesno vstajenje in torej za to, da je Jezus dejansko Kristus, Mesija, Božji sin. Obstaja svet prej in svet potem.

Toda težava pri tem prizoru je, da ga sploh ni bilo. Janez, ki edini od štirih evangelistov omenja nejevernega Tomaža, sicer poroča o srečanju, toda dotik v njegovem pričevanju ni omenjen. In od tod izhaja Boris Nikitin, ko v predstavi razmišlja o sprejemanju odločitev, o prepričanju, veri, resničnosti ... o možnosti, da se Tomaž Jezusa ni dotaknil. Režiser skupaj z igralcem Primožem Bežjakom in zborom raziskuje področje upora, znotraj katerega bodo ustvarili gotovost in iznašli svet.

Mnenja strokovne javnosti

»Bežjak začne svoj nastop s pozdravom in nagovorom občinstva: že njegove uvodne besede prebijejo nevidno četrto steno. Ni dvoma, da smo v gledališču, v Mladinskem gledališču, kot nas pozdravi. Tudi predstavi se. Že na začetku torej vnese dvom: s katere pozicije izreka? Ali govori kot Primož Bežjak, ali kot igralec, ki izgovarja vnaprej pripravljeno besedilo, ali kot pridigar (njegova drža in geste deloma posnemajo katoliškega duhovnika), ali kot sodobni motivator, ki (včasih čustveno in tudi z jeznim zanosom) nagovarja publiko? Težko se odločimo, vse navedene pozicije izrekanja se zdijo vsaj malo prave. A v vseh je prisotno tudi

nekaj fiktivnega. Ali se tudi izključujejo med seboj? Verjetno ne. Vse so prave, resnične, a zdi se, da nobena ne prevlada in noče prevladati. Vse so v poteku predstave/performansa preigrane in na neki način obdelane, a nobena v celoti ne prevlada. To je odličen moment predstave – prav to drsenje pozicije izrekanja, kar seveda na zanimiv način stopa v dialog z njeno témo. [...] Poraja se kup vprašanj, idej in razmislekov, kar je bil gotovo ključni namen avtorjev predstave: sprožiti razmislek o splošnih mestih, ki se zdijo skorajda samoumevno sprejeta in vnaprej dana, pri čemer seže mnogo dlje od konfesionalne (katoliške) vere in k najglobljim vzgibom naših vsakdanjih verjetij, verovanj, vrednot.« (Maja Murnik, *Sodobnost*, junij 2023)

»Besedilo je skrbno napisano in stkano v zaokroženo celoto ter je za dekoncentriranega gledalca na nekaterih delih nerazumljivo, ampak to ga naredi nepopisno zanimivo. [...] Hvalevreden igralec ima odlično dikcijo, ko je govoril, se ga je razumelo in slišalo povsod, bil je zelo sproščen, govorjeno je podkrepil z gibalnim. Med gibalno in govorno povezavo se pojavi še usklajenost z glasbo, ki jo ustvarja pevski zbor v ozadju. Živa glasba vsekakor da poseben pridih sami zgodbi, spominja na antično grško gledališče.« (Benjamin Jakob, *Koridor*, 1. julij 2023)

»Bezjakov govor v nekaterih delih postaja prepričevalen, sakralno manifesten, v nekaterih delih gestikuliran, morda celo političen, spet drugič popolnoma gledališki, saj občinstvu ponuja možnost zamišljanja in predstavljanja prizorov, občutij in situacij, ki jih opisuje. Minimalno prehajanje med načini govora je natančno odmerjeno, Bezjaku lahko na trenutke popolnoma verjamemo, drugič spet v nas vzbuja dvom in smeh. Besedilo je esejsko filozofsko, pomensko nabito in ne dopušča tavanja po metaforičnem balastu. Temeljna filozofska vprašanja o posameznikovi zmožnosti udejanjanja v svetu, o kreiranju smisla in pomena ter njegovi (ne)moči v sodobni družbi so podkrepjena s primeri iz igralčevega ali režiserjevega življenja. Njegov monolog tematsko prekinjajo zborovske pesmi in s tem gradijo vse bolj napeto dramaturgijo, hkrati pa vzpostavljajo razmerje med posameznikom in množico (zbor je oblečen v črne majice z raznoraznimi promocijskimi, motivacijskimi, aktivističnimi napisi in znamkami), v katero se na koncu predstave Bezjak tudi zlije.« (Ana Lorger, *Sigledal*, Kritika, 29. maj 2023)

»Kako igralec ve, da ni poslan od boga?

Poslan ima poslanstvo? [...]

Pridigal nam je igralec?

Pridigal nam je Primož Bezjak?

Če je igralec hkrati 'Primož osebno', kako se z njegovo osebnostjo na odru pogovarjajo člani Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič (in obratno), kako pa se z vsemi njimi pogovarjamo gledalci in poslušalci?

Smo res poslušali pridigo? [...]

Kaj je pravzaprav Cerkev, ki ima lastno državo?

Osebno je politično?

Brezosebno ni politično? [...]

Čemu ločevanje med konzervativci in levičarji (oziroma domneva kakršnih koli shizm), če zagovarjamo ljubezen?

Gledališče je biorazgradljivo ... za razliko od kritike, ki je sežigljava ... oder se pa ne more vneti, da, zaradi prepovedi kajenja ... ali prepovedi življenja?

Zaupanje je lahko le brezpogojno ...

Ljubim <3« (Nenad Jelesijević, *performans*, 25. maj 2023)

»Glavno vprašanje predstave je, kako pride do odločitve, da v nekaj verjamemo – naj bo to ideja, ljubezen, tudi Cerkev ali gledališče.« (Eva Semič, RTV Slovenija, 24. maj 2023)

»*Poslednji kanček fikcije* Borisa Nikitina se je na osnovi evangeljskega odlomka o nejevernem Tomažu, ki je želel argumentirati obstoj krščanstva, podal na neskončno potovanje odgovaranja na vprašanja, ki predstavljajo filozofsko podstat obstoja človeka kot človeka. Namreč: *Biblija*, kljub splošnemu prepričanju, o Tomaževem prstu v Kristusovi rani nikjer ne govori. Je Tomaž morda zavrnil racionalni dokaz in raje sprejel metafizično verovanje? Nikitin nas na odru Slovenskega mladinskega gledališča prek Primoža Bezjaka v vlogi pridigarja sprašuje: Verujemo, ker želimo ali ker moramo? Te teme so v primeru *Poslednjega kančka fikcije* idejno domiselne, atraktivne in smotrne [...].« (Matic Ferlan, Radio Slovenija 1, 24. maj 2023)

»Izčiščena uprizoritev Borisa Nikitina poskuša prek zgodbe o nejevernem Tomažu in dejstva, da trenutka, ko naj bi Tomaž zaril prst v Jezusovo rano, v Svetem pismu sploh ni, preizprašati ravni in temelje vere – kakršnakoli že je. Bezjak na odru nastopi v vlogi pridigarja, zaradi izbire kostuma, ki je izrazito vsakdanji (ob režiserju še Goran Injac), in dejstva, da se dogajanje odvija na odru, kot lik aludira tudi in predvsem na motivacijske govorce, sploh tiste, ki na ogromnih odrih pompozno prepričujejo občinstvo, naj vzame življenje v svoje roke. V svoji interpretaciji vloge je Bezjak strašljivo suveren in prepričljiv, najbolj pa zablesti v preigravanju meja med govorcem, pridigarjem in nekakšnim vodjo kulta, ki poskuša pridobiti občinstvo na svojo stran. [...] Prek lastnih pričevanj igralec demistificira pogosto dvoumne meje med resničnostjo in fikcijo, gledališki medij pa dodatno poudari zabrisane meje med njima in subtilno preizprašuje naše dožemanje tistega, kar imamo za resnično in namišljeno.« (Benjamin Zajc, *Delo*, 2. junij 2023)

»Gre za nekakšen izmuzljiv eksperiment, ki prevrača ustaljene perspektive in nelinearno krmari med resničnostjo in fikcijo, pripovednim in izpovednim, performativnim in iluzionističnim gledališčem, resnim in svečanim ter humornim. V vsem tem kaosu pa nam, če nam ga uspe približno postaviti na mesto in aktivirati domišljijo, ponuja ideološko neobremenjeno iztočnico za razmislek o najintimnejših vprašanjih človeške biti.« (Dora Trček, *Mladina*, 2. junij 2023)

1.5 Angeli v Ameriki

Tony Kushner

Angeli v Ameriki

Pred pragom tisočletja in Perestrojka

Režija: Nina Rajić Kranjac

Po prevodu Katje Zakrajšek

Zasedba:

Primož Bezjak

Damjana Černe

Nataša Keser

Boris Kos

Klemen Kovačič

Jerko Marčič k. g.

Anja Novak

Adrian Pezdirc k. g.

Stane Tomazin

Dramaturgija: Dino Pešut

Scenografija: Urša Vidic

Kostumografija: Marina Sremac

Glasba: Branko Rožman

Asistent režije: Jaka Smerkolj Simoneti

Asistentka scenografije: Maruša Mali

Zunanje oko: Tibor Hrs Pandur

Svetovalka za slovenski jezik: Mateja Dermelj

Oblikovanje svetlobe: Mojca Sarjaš

Oblikovanje zvoka: Sven Horvat, Branko Rožman, Marijan Sajovic

Oblikovanje maske: Nathalie Horvat

Vodja predstave: Liam Hlede

Vodji predstave na vajah: Demijan Pinterič, Jera Topolovec

Premiera: 15. oktober 2023

Anja Novak, Damjana Černe, Primož Bežjak, Adrian Pezdirc, Nataša Keser, Jerko Marčič; foto Ivian Kan Mujezinović

O projektu

Angeli v Ameriki, gejevska fantazija na nacionalne motive Tonyja Kushnerja, so po prazivedbi postali gledališki dogodek, kanon poznega dvajsetega stoletja in avtentičen umetniški dokument časa, v katerem se je akumuliral presežek zgodovine. Ta razprostranjena dvodelna drama v osmih dejanjih preizpraša celo vrsto paradoksov – življenje, obdano s smrtjo, upanje, ki ga je najedel obup, bes v srčiki nežnosti. Kushner zajame pozno dvajseto stoletje, zimo, ki združuje leti 85 in 86, čas pošasti, ko stari svet razpada in se drobi, novi svet pa se še ni vzpostavil; ko stari bogovi padajo, novi pa se še niso rodili; ko mladost umira, stare ideje pa se prijemljejo kot plevel, ki čaka, da bo izrut.

Angeli v Ameriki so drama ostre in široke diagonale, ki spaja žive in mrtve, raj in pekel, levico in desnico, komunizem in kapitalizem, angele in ljudi, svetnike_ce in demone_ke, disko in pogreb. To je čas katastrofe, nujnosti, tektonske plošče se premikajo, smrt riše koncentrične

kroge, apokalipsa pa nestrpno čaka. V drami sledimo prestrašenim otrokom nekega okrutnega obdobja, zdravim in bolnim, ki so v valu epidemije aidsa sežeti na vsega nekaj prijateljskih vezi in naključij. Nekje v New Yorku se zapira neverjeten ljubezenski štirikotnik, in v času, ko je edinole smrti za odmet, vsak_a od protagonistov_k zahteva še življenja, še malo ljubezni za povrh. In vsakeri_a od njih, čeprav razgaljen_a in ranljiv_a, bo kljub prepovedi in tveganju še naprej dirjal_a, grabil_a in hlepel_a. Skratka, hlastno živel_a.

Mnenja strokovne javnosti

»Poleg scenografije in odrskih učinkov k celovitemu načinu potujitve prispevajo tudi igralske interpretacije. Ansambel predstave deluje kot dobro uglašen klavir: igralci vešče žonglirajo z različnimi slogi in se izjemno predano in osredotočeno lotevajo svojih vlog, pri čemer je treba poudariti, da jih skoraj vsi igrajo po več. Igralci mobilizirajo vsa svoja telesa, pripravljeni telesnost likov poudariti kot zagatno – v Predovi viziji Louis in Joe Pitt povsem gola simulirata prizor seksa v vlažnem pesku –, enako pa tudi njihovo psihično stanje, kar lahko vidimo v izvrstnem prizoru, v katerem se Harper Pitt v eni svojih halucinantnih epizod skuša s pomočjo stojala za plašče povzpeti na privzdignjeno platformo. Poleg tega vsi igralci svoje vloge interpretirajo z določeno brechtovsko distanco, vsi so nekako 'premaknjeni', pogosto v znamenju karikature. [...] Šest in pol ur mine, kot bi trenil. Takšen vtis naredijo ti *Angeli*. Lahko bi jih gledal še ure, vsekakor pa si jih nameravam ogledati še kdaj. Časovni dinamiki predstave je vsekakor v korist redno menjavanje izvedbenih prizorišč, zaradi česar ima občinstvo občutek, da 'sodeluje', da je dejavno, ne pa da le pasivno gleda. Poleg tega je izjemno, da uporabijo prav zunanje prostore, tako da imajo gledalci ne le med odmori, ampak tudi med samim potekom predstave možnost priti do svežega zraka, kar je element, ki ga v šesturni uprizoritve ne smemo podceniti. Avtorski ekipi je iz te kronotopsko in tematsko zelo 'konkretne' in 'določene' predstave (ključne besede: Amerika, osemdeseta, AIDS) uspelo izčrpati vso njeno vsečasnost in aktualnost za družbeno okolje, ki morda ni njeno primarno občinstvo, torej (post)jugoslovanska (post)tranzicijska družba, pa naj gre za obče pomembne teme gejevskih – in gejevskih-kot-človekovih – pravic in svoboščin, za še eno, nedavno globalno zdravstveno krizo (seveda pandemija koronavirusa) ali breme zatiralskega političnega sistema, tako sedanjega (kapitalizem) kot preteklega (komunizem).« (Mihael Željko Crnčec, *Kulturpunkt.hr*, 14. november 2023)

»Za Slovensko mladinsko gledališče je obe drami prevedla Katja Zakrajšek, specialistka za sodobne lege in spolno občutljivo rabo jezika. [...] Pri *Angelih* Nine Rajić Kranjac se ves čas zdi, da se odigrava 'večja drama', uprizoritev še dodaja družbene nanose. Poslušamo Reaganove govore na eni strani, na drugi pa dobimo cel kratki kurz ruskega 20. stoletja, vzpona in padca svetle in izjalovljene ideje. Vidimo, kako so v Rusiji ubijali svoje državljane, in vidimo, kako jih Amerika ubija tako, da si ne morejo privoščiti zdravstvenega zavarovanja. Vidimo tudi ljudi v skafandrih, ki nujno prikličejo našo epidemijo in vse socialne razpoke, ki so se pokazale ob njej. [...] Od presežkov uprizoritve je treba izpostaviti vsaj še Natašo Keser. Ob Kushnerjevi distribuciji človeških in angelskih nalog večinoma nosi še vse tisto, kar je *Angelom* dala ta uprizoritev, se pravi predvsem preizpraševanje naše pripravljenosti za konec in morda za še en začetek.« (Petra Vidali, *Večer*, 9. november 2023)

»Čeprav predstava od gledalcev razen prehoda na drugo prizorišče ne terja nobene posebne interakcije ali sodelovanja, nam ponudi izkušnjo, ki je toliko bolj spomina vredna: vpletenost.

Duhovitost, bivanjska tesnoba, s katero se vsi spopadamo, pa jo vendar pogosto skrivamo, trud in trenja v odnosih, krize identitete so vse prepreke, s katerimi se sooča vsak. Namesto da bi (nam) zgolj pokazala skrajne razmere, v katerih so se znašli liki, namesto da bi jih postavila na moralni piedestal ali jih nekako napravila za več kot človeške, uprizoritev poskrbi, da ostanejo natanko to: človeški. Predstava *Nine Rajić Kranjac* seže prek stereotipiziranja, ki je včasih značilno za prikazovanje nenavadnih duševnih stanj, kvirovskih likov ali kakršnekoli druge vrste družbenih odklonov. Poseže globlje od tega. Reči moramo, da je ansambel Mladinskega brezhiben – kot običajno je najmočnejši element predstave. Vsak igravec ali igralka izžareva prezenco, zaradi katere liki ne postanejo le verodostojni, temveč tudi živi. In čeprav bi se zaradi nekaterih režijskih odločitev, kakor na primer te, da so tolikšen del predstave postavili zunaj, lahko spraševali o razsodnosti ustvarjalcev in čeprav bi se dalo razpravljati o tem, ali res mora biti tako dolga, gre še vedno za izjemno močno predstavo, predstavo, polno življenja.« (Živa Kadunc, *SEEstage*, 31. oktober 2023)

»Raje kot z eksplicitnim in neposrednim vključevanjem sodobnih zgodb v Kushnerjev narativ se uprizoritev zanaša na moč sugestivnih podob, ki ujamejo bistvo našega kolektivnega spomina in reproducirajo trenutke, ki so se nam v zadnjih letih vtisnili v zavest. [...] Uprizoritev se stalno zaveda, da se prizori zavrženih ljudi odvijajo onkraj gledališča, in svoj fokus usmeri prav v hinavsko pozicijo malomeščana (iz katere sebe ne izvzema), ki govori o stiskah drugih, o njih dela uprizoritve, piše članke ipd. [...] Da gre za uprizoritev, v kateri se zdi, da vsak člen razume svoje poslanstvo pri snovanju idejnega koncepta, kaže tudi izpiljena kolektivna igra Primoža Bezjaka, Damjane Černe, Nataše Keser, Borisa Kosa, Klemna Kovačiča, Jerka Marčiča, Anje Novak, Adriana Pezdirca in Staneta Tomazina, ki suvereno vstopijo v ta trdno zgrajeni svet ter se brez odstopanj vržejo v raziskovanje notranjih svetov svojih likov. Čeprav jih interpretirajo v izredno dramski maniri (ne v slabem smislu), vseeno ohranijo stopnjo distance, samoironije, celo podtalnega cinizma, vpisanega v dramsko predlogo. Igralci v svojih upodobitvah ujamejo kompleksnost likov in razkrijejo njihove pomanjkljivosti, ranljivosti in posebnosti. Spretno krmarijo po čustvenih vrhovih in dolinah ter se nikoli ne izognejo njihovi strastni in včasih nestanovitni naravi. S tem pa udejanjijo vizijo likov, ki niso le arhetipske figure, temveč tudi posamezniki, ki odsevajo kompleksnost človeških izkušenj.« (Benjamin Zajc, *Delo*, 26. oktober 2023)

»Vznemirljiva je režijska zasnova halucinacije, ko Preda obiščeta dva prednika in ga izzivalno spodbujata, da kljub obolelosti za aidsom sebi dokaže, da njegova usoda ni le smrt. Adrian Pezdirc začne z recitacijo svojih identitetnih dejavnikov – od tega, da ima babico iz Metlike, do tega, da v sebi čuti Stonewall, ko prednikoma dokazuje, da to, da Pred boleha za aidsom, ni edina omembe vredna osebnostna okoliščina. [...] Cohnovo trpljenje ni trpljenje homoseksualca, ki boleha za aidsom – boleznijo marginalizirane gejevske drhali, temveč trpljenje aristokratskega republikanskega heteroseksualca, ki ima spolne odnose z moškimi, zato je kot razredna kritika zdravstvenega sistema tudi prikazano posredno – na televiziji, kar je ena od bolj premetenih in osvežujočih režijskih odločitev. [...] Ob koncu uprizoritve je pred občinstvom temeljno vprašanje: iz kakšne prsti klije zahodna svoboda? Odgovora pa ne dobimo na pladnju, ampak ga moramo poiskati v spominu na preteklih šest ur, ki so pod režijsko taktirko *Nine Rajić Kranjac* minile v znamenju subtilne ironizacije ameriške družbe, ki na plečih lastne hegemonije odloča o svobodi marginaliziranih skupin doma in po svetu.« (Matija Pohorec, *Radio Študent*, 23. oktober 2023)

»Dramaturgija Dina Pešuta se je naslonila (tudi) na improvizacijske elemente, nastale v tem procesu – tako uvedeni elementi socialistične 'pošasti' kot večnega strahu vseh in vsakršnih

ameriških politikov, Černobil, hrana revežev (kuhan krompir), bombne eksplozije na prav izreden način vzpostavijo dialog z današnjo globalno politično (anti)situacijo. Hierarhični model vseh pošasti na svetu, ne glede na to, ali so zdravstvene, vojne ali gospodarske, je enak – skrajno poteptani in skrajno privilegirani. Razlika je vedno samo razredna. Ameriko je treba v kontekstu ideje globaliziranega sveta dojeti kot današnji hiperpolarizirani svet, angele pa kot vse nevidne žrtve polnorih idej, grandiozne politične ignorance in pripravljenosti na grozo. [...] Vse pohvale domiselni režiji, ki si je od občinstva drznila zahtevati čas, koncentracijo in minimalno interakcijo, gibanje. Lepo je videti, ko režiser/režiserka občinstva ne podcenjuje, temveč ga opogumlja.« (Srđan Sandić, *Gloria*, 22. oktober 2023)

»Predstava večinoma ostaja zvesta besedilu, izjemno dobro izoblikovane osebnosti dramskih likov so večini igralske zasedbe pisane na kožo, najbolj pozitivno pa preseneti Primož Bezjak v vlogi Belize, bivše drag kraljice. Artikuliranost in energija igralcev in igralk skupaj z izjemno pronicljivimi dramskimi dialogi ohranjata dogajanje živo kljub njegovi dolžini [...]. Elementi svetlobe, odboj zvoka, senčenje, megla in uporaba polkrožne arhitekture atrija Akademskega kolegija vzpostavijo mistično ozračje, gledališče postaja polje igre, kjer so čudeži mogoči. [...] Gledališki jezik razume bližino smrti, vse bolj postaja svetišče, in prav ta ekscesivna teatralizacija, izkoriščanje zunanjih prostorov in sublimnost vizualnega izrisujejo podpis režiserke. Nina Rajić Kranjac inovativno stopnjuje in prepleta svojevrsten gledališki jezik, s tem trajajočim dogodkom pa opozori na toksično dimenzijo prisilne heteroseksualnosti, značilne za vse sloje družbe, ter na majhnost posameznikovega življenja v razmerju do globalne politike, še bolj pa do lastne končnosti.« (Ana Lorger, *Sigledal*, Kritika, 20. oktober 2023)

»Predstava, ki z dvema odmoroma vred traja nekaj več kot šest ur, se prične in konča zunaj gledališke dvorane, na prostem, popelje nas celo na redko izkoriščeno notranje dvorišče Akademskega kolegija, ki se izkaže kot zelo hvaležno prizorišče. [...] Vredno je izpostaviti Natašo Keser, ki je v vseh svojih vlogah, zlasti kot bolničarka ter neprizanesljivi, avtoritativni angel, fantastično prepričljiva, Adrian Pezdirc izkazuje vse odtenke nežnosti, krhkosti, hkrati pa moči in trdoživosti za aidsom obolelega Preda Walterja. Anji Novak uspe nesrečni in osamljeni mormonki Harper, ki uteho zaradi moževe odsotnosti išče v prekomernem jemanju tablet, vdihniti živost, polnokrvnost in karakter. Nina Rajić Kranjac z različnimi režijskimi prijemi ter spretno rabo scenografije in različnih prizorišč ambiciozno gradi zgodbo in spretno odpira množstvo tematik, ki jim zlahka najdemo vzporednice ali odvode v sodobnem času (pandemija koronavirusa, vojne, verski konflikti in pravice LGBTQ+ skupnosti), krmari med resničnimi in sanjskimi svetovi, komičnim in tragičnim. Predstavo dodatno bogati množstvo jezikov, v katerih je uprizorjena (vsi so prevajani); poleg slovenščine in hrvaščine lahko slišimo še angleščino, francoščino, jidiš in nekaj aramejščine.« (Dora Trček, *Mladina*, 20. oktober 2023)

»Pod naslovom *Angeli v Ameriki* sta se v monumentalno celoto, dolgo neverjetnih sedem ur, zlili drami, poimenovani *Na pragu tisočletja* in *Perestrojka*, sprva zamišljeni kot samostojni deli. Da gledalec sedem ur (sicer z odmori) nepremično sedi v temi gledališke dvorane in ob tem še celo uživa, lahko doseže samo absolutno briljanten komad. Slovenska produkcija *Angelov v Ameriki*, ki smo si jo ogledali v Slovenskem mladinskem gledališču, je bila res nekaj krajša, sicer pa je zvesto sledila Kushnerjevemu besedilu in viziji ter ujela duha dela, tako da je s skopo scenografijo in očitnim razbitjem četrte stene občinstvu dopustila, da odkrito sledi spremembam na odru in prelivanju iz prizora v prizor, preobrazbam igralcev iz lika v lik. Predstava se je začela pred vhodom v gledališče, na ledenem dežju, nato pa se

preselila v spodnjo dvorano Mladinskega in ob dveh priložnostih občinstvo popeljala na notranje dvorišče stavbe, kjer je ekipa odigrala magistralni in vročični vrhunec predstave, metež golih in polgolih teles, dima in militantnih angelskih razglasov. Prijetna in tematsko ustrezna je bila tudi malica, sestavljena iz kuhanega krompirja z margarino in kozarčka vodke – dobrodošla poteza, ki je gledalcem zagotovila, da jih pred velikim finalom ni pobralo od mraza in lakote.« (Tia Špero, *Večernji list*, 18. oktober 2023)

»Dolga, vztrajna plovba po vihnem morju, polnem nepredvidljivih in neznanih doživetij, nekaj takega kot plovba vseh, ki so se v Ameriko odpravili iskat boljšo prihodnost, pravično družbo, lepše življenje. Tak vtis ustvarja celota, tisti, ki so se pravkar izkrkali, pa gledalce na plovbo tudi pospremijo. Časovna elipsa gledalca popelje v Ameriko zgodnjih osemdesetih let preteklega stoletja: v družbo relativno urejenega sveta se naseli tisto: neozdravljiva bolezen, kuga, aids. Označena kot bolezen homoseksualcev razgalja vse – od intimnih razmerij do visokega političnega vrha, družbene strukture se podirajo kot hišica iz kart. [...] Kompleksna uprizoritev, ki potuje po materialnih in nematerialnih prostorih in časih, je uspela ustvarjalni ekipi pod režijskim vodstvom Nine Rajić Kranjac.« (Petra Tanko, Radio Slovenija, 16. oktober 2023)

Predstava je uvrščena v tekmovalni program Borštnikovega srečanja 2024.

1.6 Argonavti

Po navdihu istoimenske knjige Maggie Nelson napisal Tomasz Śpiewak

Argonavti

Režija: Michał Borczuch

Z anonimnimi sogovornicami_ki so se pogovarjale_i igralke_ci predstave.

Zasedba:

Mark Jacob Cavazza k. g.

Damjana Černe

Daša Doberšek

Voranc Mandić k. g.

Vlad Novak k. g.

Ivan Peternelj

Draga Potočnjak k. g.

Matija Vastl

Dramaturgija: Tomasz Śpiewak

Prevod izhodiščnega gradiva: Tatjana Jamnik

Scenografija in kostumografija: Dorota Nawrot

Koreografija: Dragana Alfirević

Glasba: Bartosz Dziadosz

Oblikovanje zvoka: Bartosz Dziadosz, Sven Horvat

Oblikovanje svetlobe: Robert Mleczeko

Oblikovanje videa: Dušan Ojdanič

Svetovalka za jezik: Mateja Dermelj

Asistent režije: Bor Ravbar

Vodja predstave: Urša Červ

Premiera: 9. december 2023

Voranc Mandić, Daša Doberšek, Mark Jacob Cavazza, Ivan Peternejl, Damjana Černe, Draga Potočnjak, Matija Vastl; foto Matej Povše

O projektu

Ameriška pisateljica Maggie Nelson v *Argonavtih* na podlagi svoje biografije, nosečnosti in materinstva pripoveduje zgodbo o tem, kako različni družbeni mehanizmi, pravo in predsodki vplivajo na družino in odnose v njej. Nelson ne živi v tradicionalni heteronormativni družini, je v zvezi s trans osebo. Za avtorico in glavno junakinjo knjige je najpomembnejše ustvariti si družino in roditi otroka. Izkaže pa se, da njena popolnoma običajna potreba ni v skladu niti s tradicionalnimi heteroseksualnimi normami in modeli družine niti s postulati feminističnega lezbičnega kroga, ki mu pripada. Junakinja knjige tako začne težko pot, na kateri premaguje lastne predsodke in predsodke okolice. Njena pot nam govori o tem, kako močno lahko mnenje in sodbe okolice vplivajo na naše individualne odločitve.

Predstava je zasnovana na življenjski zgodbi Maggie Nelson in na posebej za ta namen izvedeni raziskavi, v kateri so sodelovali netipični, nenormativni pari in družine ter aktivistke_i, ki se za njihove pravice borijo v Sloveniji. Kako v Sloveniji takšni pari in družine živijo? Kako novi zakoni o partnerskih zvezah vplivajo na njihova življenja? Kakšne omejitve obstajajo v navidezni demokraciji in ob enakih pravicah za vse? In koga novi liberalizirani zakoni pravzaprav izključujejo? Kdo ostaja zunaj prava, kodeksov, ustave ali naprednih gibanj? Je strpnost, ki ne izključuje nikogar, mogoča? In končno, ali kaj takega, kot je norma, sploh obstaja? Slovenija v postkomunistični Evropi velja za zelo liberalno državo. Je morda Slovenija ta mitska dežela strpnosti, v kateri so naše intimne potrebe in želje mogoče in sprejete?

Mnenja strokovne javnosti

»Režiser Michał Borczuch [je zgradil] predstavo, ki nas ne poskuša prepričati s truščem in ekscesom, ampak z močno vsebino in hkratno subtilnostjo ter nežnostjo, zato so liki tudi bolj izraziti, prav način podajanja zgodbe pa nam odkriva tančice odnosov in drobne značilnosti karakterjev. Tako počasi se gibljemo, da lahko začutimo v malih vinjetnih dvogovorih tudi male strahove in skrite frustracije, kar gledališču uspeva le redko. [...] Ste rekli, da vam nekaj ni všeč? Tukaj imate prav to, soočite se, pogledjte, o čem sploh govorite. A z jasnim ciljem: občinstvu in javnosti pomagati razumeti, poskuša nas naučiti razumeti, nam dati dejanske informacije. In te so lahko pač zgolj tiste intimne in najbolj človeške. In prav to je naredil režiser Michał Borczuch: prek besedila Maggie Nelson nas je postavil v družino trans osebe v tranziciji, vse skupaj pa gledamo skozi oči otroka te družine, torej tistega, ki je v teh življenjskih zgodbah najranljivejši, najobčutljivejši, ima pa tudi pravico, da v našem imenu – torej imenu gledalcev – postavlja elementarna vprašanja, ki se pojavljajo danes v javnosti glede trans oseb in seveda celotne skupnosti LGBTQ+. [...] Je mogoče narediti dobro predstavo, če ima hkrati tako močan razlagalni in poučevalni načrt? Michału Borczuchu je to tokrat uspelo, seveda tudi zaradi izjemne igralske zasedbe, ki preprosto razume, kaj počne, zakaj to počne, razume vse. In to se vidi.« (Grega Repovž, *Mladina*, 22. december 2023)

»Ko Harry sprejme odločitev o medicinski tranziciji in začne jemati testosteron, je Maggie tista, ki mu ga vsakodnevno vbrizgava v kožno gubo. Čeravno je sprva zaskrbljena zaradi komplikacij, uvidi, da gre za odločitev življenjskega pomena. Dejanje, ki ga avtorica opiše kot največji dar svoji ljubljeni osebi, je bilo za oder prevedeno v ganljiv prizor. Maggie v roke

vzame velikanski lok in puščico. Stopi na dvignjen podest in napne lok ter puščico nameri v Harryja. S tem, ko se nekaj tako sterilno medicinskega, kot je injekcija, prelevi v puščico, postane prizor manifestacija romantične ljubezni, kakršno poznamo iz mitološke zgodbe o Kupidu. [...] Preprosta scenografija, ki bi jo v družinski drami kajpada pričakovali, vsebuje nenavadno komponento – vitraž. Ta v obliki pregradnih sten v domač družinski prostor vnese trans zastavo in podobo stekleničke testosterona. Ko skozi njiju posije mehka svetloba reflektorjev, se prostor obarva v rožnate in modrikaste odtenke. Dva močna simbola kvir in trans identitete sta tako postavljena na piedestal in omogočeno jima je, da brez besed spregovorita. Čeprav navidezno majhna gesta, pa kvirovska simbolika skozi predstavo opominja na historične zatiranosti kvir skupnosti v vsakem kotičku sveta. [...] *Argonavti* razumejo, kaj je ljubezen.« (Brina Jerko, Radio Študent, 18. december 2023)

»Ali je ladja Argo, če zamenjamo vse njene dele, še vedno ista ladja? To vprašanje si zastavlja ameriška pisateljica Maggie Nelson v romanu *Argonavti*, mešanici avtobiografije, citatov in fikcije, in se istočasno sprašuje, ali so besede zadostne, da bi človek lahko z njimi opisal vse spremembe, občutke in metamorfoze v svetu in ljudeh. To je tudi rdeča nit predstave *Argonavti* poljskega režiserja Michała Borczucha, ki z dramaturško senzibilnostjo (Tomasz Śpiewak) med seboj prepleta tri pripovedne nivoje. Življenje Maggie Nelson (Daša Doberšek), ki v romanu piše o izkušnji svoje nosečnosti in partnerskem razmerju s trans moškim, se prepleta s pogovorom med umetno inteligenco Alice (Damjana Černe) in dečkom Iggyjem (Voranc Mandić) iz romana ter dokumentarnim gradivom, ki so ga igralke in igralci pripravili za predstavo. Slednje je sestavljeno iz pogovorov z različnimi nenormativnimi slovenskimi družinami in pari. Gre za zgodbo dveh starejših cis gejev, ki ji sledi zgodba dveh lezbijk z otrokom, nato je tu še intervju z dekletom in njenim trans partnerjem. Predstavo zaključí zgodba o Nomadu, ki še najbolj od vseh pod vprašanje postavi formo družine, monogamna razmerja in s tem povezano odgovornost. [...] Nomad namreč izraža drugačnost kot mesto moči, iz katere lahko črpamo voljo za družbeno transformacijo.« (Ana Lorgar, *Sigledal*, Kritika, 13. december 2023)

»Topla govorica predstave ne zaide v običajno retoriko kritike, moralno vzvišenost, poudarjanje družbene izključenosti, ampak je vsebina življenja njenega raznovrstnega organizma zelo pronicljiva. Ne predava, ampak pripoveduje o tem, kako je biti s seboj in z drugimi, kako zelo podobna je tvarina hrepenenja vseh ljudi: vsi smo v zavednih in nezavednih tranzicijah, ne glede na to, kaj nam je pripisala biologija.« (Magda Tušar, Radio Slovenija, 11. december 2023)

2 NOVA POŠTA

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče in Maska Ljubljana

Kuratorici: Urška Brodar, Alja Lobnik

Nova pošta, ki smo jo med letoma 2017 in 2023 soustvarjali z Masko Ljubljana, je bila prostor dialoga, srečevanj in soočanj, prostor za premislek o širšem družbenem dogajanju in odzivanje nanj. V okviru njenega programa so se vrstili performansi, instalacije, predstavitve,

pogovori in okrogle mize. Povezovale_i smo se s podobno mislečimi, zlasti na neodvisni sceni, v sodelovanju z Goethejevim inštitutom v Ljubljani pa smo pripravile_i program Mednarodna rezidenca, namenjen performativnim umetnicam_kom iz tujine, ki smo jim na Novi pošti ponudile_i prostor in čas za raziskovanje, občinstvu pa so bile namenjene predstavitve njihovega dela. Program smo obogatile_i z novonastalimi produkcijami in gostujočimi predstavami, s teoretskimi prispevki pa smo razpirale_i izbrano problematiko.

2.1.1 Spolna vzgoja II: Zmožnost

Tjaša Črnigoj, Lina Akif, Tea Vidmar, Tijana Todorović, Barbara Kapelj

Spolna vzgoja II: Zmožnost

Režija: Tjaša Črnigoj

Zasedba:

Lina Akif k. g.

Tea Vidmar k. g.

Glasba: Tea Vidmar

Likovna podoba in kostumografija: Tijana Todorović

Scenografija: Barbara Kapelj

Nuri glas posodila: Katarina Stegnar

Montaža zvočnih posnetkov in oblikovanje zvoka: Jure Vlahovič

Oblikovanje svetlobe: Tjaša Črnigoj, Igor Remeta, Manca Vukelič, Barbara Kapelj

Podnapisi: Tina Malič

Producentka: Tina Dobnik

Vodja predstave: Demijan Pintarič

Svoje izkušnje so delile Martina Piskač (skupaj z Urošem Sedejem), Nura, Suzana, Tjaša in Linda.

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče, Maska Ljubljana in Mesto žensk

Premiera: 2. marec 2023

Lina Akif; foto Nada Žgank

O projektu

Zmožnost temelji na zgodbah štirih žensk o njihovem spolnem zorenju, odnosu do lastnega telesa, spolnosti in partnerskih odnosih. Vsem štirim je skupno to, da živijo s hendikepom in so tako, kot pravi Elena Pečarič v svojem eseju *Tako lepa, pa invalid*, dvakrat diskriminirane, kot osebe s hendikepom in kot ženske. Pri nas je na sistemski ravni seksualnost oseb s hendikepom spregledana in na tem področju še posebej primanjkuje spolne vzgoje, delavke_c_i v socialnem varstvu pa se po lastni presoji odločajo, ali naj ženskam s hendikepom pri sami spolnosti pomagajo, saj tega v opisu njihovih delovnih nalog ni.

»V takem zatohlem vzdušju se mora hendikepirana ženska dobesedno bojevati z mlino na veter, da izrazi svojo seksualnost, feminilnost, dobro počutje ali zadovoljstvo s svojim videzom, samo seboj in svojim telesom. [...] Zakaj je tako težko razumeti in sprejeti, da je lahko hendikepirana ženska zadovoljna sama s seboj oz. s svojim telesom, kakršno je, da se počuti dobro, da se počuti lepo, privlačno ali seksi.« (Elena Pečarič: *Tako lepa, pa invalid*)

Mnenje strokovne javnosti

»Na odru Nove pošte nas pričakajo grafoskopji, postavljeni na majhne zaplate maha [...]. Na odru tokrat performira Lina Akif, ki zgodbo odpre z osebno izkušnjo. Občinstvu pokaže slike iz otroštva, na katerih je preoblečena v maškare in praznuje rojstni dan skupaj z nekaterimi

hendikepiranimi otroki. Akif pojasni, da teh oseb na sliki kasneje ni nikoli več videla, in nas s tem komentarjem opomni, kako radikalno ločeni so naši in njihovi svetovi. Predstava izgrajuje most med prepadlima svetovoma, rezultatoma systemske segregacije. Okvirna pripoved temelji na zgodbah štirih žensk, ki živijo s hendikepom, zvočne posnetke izpovedi teh resničnih oseb pa spremljajo grafične podobe, ki jih Lina Akif menjuje na grafoskopu. Z nami svoje izkušnje delijo osebe, ki se ne izrišejo več v svoji pomanjkljivosti in ki jih postopoma ne dojemamo več kot osebe z nekim mankom, temveč kot celote, saj se njihov manko navsezadnje vedno izraža v razmerju do našega dojetja normativne celosti in 'normalnosti'. Z opisovanjem lastnih občutij do telesa, odnosa do spolnosti, preferenc, fantazij in užitka se meja zabrisuje, saj se prav prek njihovih zgodb občinstvo z njimi poveže, spolnost pa postane skupno polje izkušenj. Z intimno atmosfero, ki jo ustvarja tudi glasba Tee Vidmar, se sicer težke in travmatične izkušnje žensk posolijo s kančkom humorja, sproščenosti in iskrivosti. [...] Hendikepirano telo žensk, ki je na podlagi svojega obličja dvojno segregirano in zatirano, svoj glas in prisotnost dobi prav s prihodom na oder Nove pošte in tako uspešno vzgaja občinstvo v ljudi, ki bodo po koncu predstave veliko pozornejši na marginalno pozicijo teh oseb v vsakdanjem življenju. [...] Tjaša Črnigoj s tretjim delom *Spolne vzgoje II* tako vstopa v presečni feminizem, ki zatirane ženske in spolno nekonformne identitete obravnava še skozi prizme, ki niso osredotočene zgolj na spolno identiteto, temveč jih dojema na presečišču drugih izkušenj in socialnih kontekstov, iz katerih izvirajo.« (Ana Lorgar, *Sigledal*, Kritika, 15. marec 2023)

Predstava je v okviru spremljevalnega programa Frankfurtskega knjižnega sejma 2024 gostovala v Mousonturmu v Frankfurtu, kot del cikla *Spolna vzgoja II* pa je uvrščena v tekmovalni program Borštnikovega srečanja in Tedna slovenske drame 2024.

2.1.2 Spolna vzgoja II: Igre

Tjaša Črnigoj, Lina Akif, Tijana Todorović, Barbara Kapelj

Spolna vzgoja II: Igre

Režija: Tjaša Črnigoj

Zasedba:

Lina Akif k. g.

Kostumografija: Tijana Todorović

Scenografija: Barbara Kapelj

Juti glas posodila: Janja Majzelj

Tari glas posodila: Neda R. Bric

Izbor glasbe: Tjaša Črnigoj, Lina Akif, Tijana Todorović, Barbara Kapelj

Montaža zvočnih posnetkov in oblikovanje zvoka: Jure Vlahovič

Oblikovanje svetlobe: Tjaša Črnigoj, Igor Remeta, Manca Vukelič, Barbara Kapelj

Prevod: Tina Malič

Vodja predstave: Demijan Pintarič

Sogovornice, ki so delile svoje izkušnje: Doris Pandžić, Juta, Tara in Iris

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče, Maska Ljubljana in Mesto žensk

Premiera: 8. 3. 2023

Lina Akif; foto Nada Žgank

O projektu

S predavanjem-performansom *Igre* se ustvarjalke podajajo na področje seksualnih praks, ki so v urbani govorici poimenovane tudi kink. *Igre* temeljijo na pogovorih s posameznicami, ki prakticirajo BDSM (vezanje, discipliniranje, dominacijo, podreditev, sadizem in mazohizem) in druge nekonvencionalne prakse, njihovo spolno vedenje pa je bodisi monogamno bodisi nemonogamno. Tovrstne prakse so v družbi še vedno stigmatizirane kot nekaj izprijenega. Sicer so v popkulturi upodobljene vse pogostejše, vendar je njihova reprezentacija skoraj vedno površna. Poleg tega je zaradi same mejnosti teh praks nevarnost zlorab dejansko večja. Zato bi utegnilo marsikoga presenetiti, da ljudje, ki jih prakticirajo, v resnici poudarjajo skrb zase in za drugo_ega in pozornost posvečajo daljšim in poglobljenim odnosom, ozaveščanju o družbenih vlogah, distanci, etičnem premisleku, solidarnosti in ustvarjalnosti.

Mnenje strokovne javnosti

»Na prizorišče občinstvo vstopa skupaj z glavno performerko Lino Akif. Ta nam v beli obleki v viktorijanskem stilu (kostumografija Tijana Todorović) že ob kontejnerjih pred Novo pošto naslika heterotopijo, prostor transformacije, deviantnosti in odklonilnosti od vsakdanjih normativov. Z igralkino imaginacijo se kontejnerji pred stavbo spremenijo v potencialni prostor poliamorne skupnosti, idealen kraj, kjer ni več prostora za ljubosumje, lastninjenje in zlorabe. Sprehodimo se mimo lutke, zvezane v japonski tehniki vezanja *shibari*, nato pa se odpravimo v učilnico Nove pošte, kjer nas performerka nagovori s prvoosebno izkušnjo s praksami BDSM. [...] V predstavi se nenadoma zdi, da govorimo o seksualnosti na splošno, saj so navsezadnje fetiši, človekove želje, strasti in fantazije del našega vsakdana, četudi jih zadržujemo znotraj meja začrtanih normativnih idej o tem, kakšna in kaj naj bi seksualnost bila.« (Ana Lorger, *Sigledal*, Kritika, 21. marec 2023)

Predstava je kot del cikla *Spolna vzgoja II* uvrščena v tekmovalni program Borštnikovega srečanja in Tedna slovenske drame 2024.

2.1.3 Spolna vzgoja II: Borba

Tjaša Črnigoj, Sendi Bakotić, Vanda Velagić, Tijana Todorović, Lene Lekše

Spolna vzgoja II: Borba

Režija: Tjaša Črnigoj

Zasedba:

Sendi Bakotić k. g.

Vanda Velagić k. g.

Scenografija: Tijana Todorović, Lene Lekše

Kostumografija: Tijana Todorović

Strokovna sodelavka: dr. Maja Vehar

Sogovornica za biografiji Vide Tomšič in Franca Novaka: Živa Novak

Vidi Tomšič glas posodila: Draga Potočnjak

Franco Novaku glas posodil: Matej Recer

Glas babice: Nina Skrbinšek

Glas napovedovalke: Sara Horžen

Izbor glasbe: Tjaša Črnigoj, Sendi Bakotič, Vanda Velagić, Tijana Todorović, Lene Lekše

Svetovalka za jezik: Mateja Dermelj

Montaža in obdelava zvočnih posnetkov: Jure Vlahovič, Silvo Zupančič

Oblikovanje svetlobe: Tjaša Črnigoj, Igor Remeta, Manca Vukelič, Tijana Todorović, Lene Lekše

Producentka: Tina Dobnik

Partnerstvo: Kolektiv Igralke

Vodja predstave: Demijan Pintarič

V predavanju performansu so uporabljeni arhivski materiali iz Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije, arhiva RTV Slovenija, Arhiva Republike Slovenije in iz osebnega arhiva Žive Novak.

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče, Maska Ljubljana in Mesto žensk

Premiera: 1. 6. 2023

Vanda Velagić, Sendi Bakotić; foto Nada Žgank

O projektu

Peti in zadnji del serije predavanj-performansov rekonstruira borbo za reproduktivne pravice v Jugoslaviji, ki se je spolnih pravic dotikala zgolj implicitno, a je utrla pot za to, da danes lahko sploh govorimo o pravici do seksualnega užitka. Borba se vrača v čas med drugo svetovno vojno in po njej, ko je t. i. epidemija (nestrokovno opravljenih) splavov terjala življenja številnih žensk. Takrat je bil abortus prepovedan, zanj je bila zagrožena zaporna kazen, koncept posilstva zakonskega partnerja pa v pravnem smislu ni obstajal. Ustvarjalke ob biografijah Vide Tomšič, partizanke in pomembne jugoslovanske političarke, ter dr. Franca Novaka - Luke, partizana, pomembnega ginekologa in drugega moža Vide Tomšič, orišejo oblikovanje za tisti čas napredne politike na tem področju: razvoj ideje o načrtovanju družine kot človekove pravice ter o pravici do spolne vzgoje, ki presega biologistično pojmovanje spolnosti in v ospredje postavlja t. i. humane odnose med spoloma. V času retraditionalizacije družbe in politik, ki znova prevprašujejo pravico do varnega abortusa in kontracepcije, se zdi, da še zdaleč ni samoumevno, da telesa žensk pripadajo zgolj njim samim, pač pa se je za to še vedno in že spet treba boriti.

Mnenja strokovne javnosti

»V *Borbi* med drugim sledimo evforičnemu iskanju in odkrivanju proizvajalca prve diafragme pri nas, pot do tega podatka pa se razvija kot napeta avantura, saj se podatek nenehno izmika. Ne hranijo ga niti nekatere osrednje državne arhivske institucije niti muzeji. [...] Jugoslavija je bila v tistem času ena izmed najbolj progresivnih držav na področju ženskih

pravic, zato je v dokumentarni predstavi *Borba* ustvarjalno ekipo med drugim zanimalo, zakaj je bilo tako, do 'spoznanja' pa se napotijo po principu rekonstrukcije dejanskih dogodkov. Dogodkov, ki so bili nenehno podvrženi fluktuaciji dobrega in slabega. [...] *Borba* se kot dogodek nenehno giba med krutostjo nasilja nad ženskami, okrvavljenimi rokami in spodnjim perilom ter optimistično prihodnostjo, ki jo napove diafragma kot slutnja svetle prihodnosti kontracepcijskih potencialov.« (Zala Dobovšek, *Neodvisni*, 23. oktober 2023)

»Cikel predavanj-performansov *Spolna vzgoja II* nas s svojimi uprizoritvami sooča in opominja na pomen pridobljenih pravic ter napredka medicinske znanosti. Predavanje-performans *Borba* je potovanje skozi čas in prostor: z začetnega prizorišča na Trgu enotnosti se spustimo v leto 1940 in v telo neke vzorčne ženske, nekje v nekdanji Jugoslaviji – brez izobrazbe, brez pravic, živi kot predmet za zadovoljevanje moške spolne nuje, mogoče celo užitka. V vzdušju hladne in temačne kleti na Novi pošti igralka našteva rastline, ki pomagajo pri odpravi ploda. Če te ne pomagajo, so na voljo različne kisline, ki naj se jih zaužije. Če še to ne pomaga, so na voljo najdaljše pero iz petelinovega repa, koren peteršilja ali hrena, pletilke, obešalnik. [...] Predavanje-performans *Borba* v svojih prizorih ponuja še mnogo več od zgoraj opisanega: v angažirani in mestoma duhoviti uprizoritvi igralk Sendi Bakotić in Vande Velagić (ki sicer prihajata z Reke, njune družinske korenine pa segajo v vse narodnostne predele nekdanje skupne države), prostorski in kostumski prispevek je delo Tijane Todorović in Lene Lekše, živi dogodek z drobnimi intervencijami spremlja tudi režiserka Tjaša Črnigoj.« (Petra Tanko, *Radio Slovenija*, Program Ars, 5. junij 2023)

»Gledališka pripoved po feminističnem principu nenehno prepleta osebno in politično ter nas opominja, s kakšno samoumevnostjo pravzaprav pristopamo do svojih pravic, za katerimi se v resnici skriva zgodba o dolgotrajnem in vztrajnem boju naših sester. Premikanje po objektih Nove pošte, premikanje po zgodovinskem in kolektivnem spominu, premikanje po izkušnjah prejšnje generacije žensk in po naši osebni zgodovini nam govori zgodbo o tem, da se nikakor ne smemo ustaviti in se zadovoljiti s svetom, v katerem živimo. Vse pridobljeno namreč lahko kaj hitro izgubimo in prav zato je spomin na takratni čas nujen, tudi zato, da ozavestimo trenutno stanje. Na Hrvaškem namreč velika večina ginekologov uveljavlja ugovor vesti, splav je mnogokrat plačljiv, v Sloveniji pa se lahko kaj hitro zgodi, da ginekologija ne bo več del osnovnega zdravstvenega zavarovanja. *Spolna vzgoja II* nas s svojim formatom opomni na aktivistično dimnezijo gledališča [...], ki svojo funkcijo prek estetike najde predvsem v zmožnosti spreminjanja družbe. In tiste, ki smo spremljale *Spolno vzgojo II* vse do konca, smo iz te feministične šole zagotovo prišle vsaj malo spremenjene.« (Ana Loriger, *Sigledal*, *Kritika*, 5. junij 2023)

Predstava je kot del cikla *Spolna vzgoja II* uvrščena v tekmovalni program Borštnikovega srečanja in Tedna slovenske drame 2024.

2.2 Cikel gledaliških esejev *Takorekoč*

Takorekoč se je razvil v izjemno zanimivo platformo raziskovanja odrskih praks nekje na meji med gledališčem, teorijo in literaturo. Odzivi občinstva in strokovne javnosti so bili odlični. In povsem logična je odločitev, da cikel nadaljujemo. Leta 2023 je bila zato na sporedu druga izvedba z novimi petimi esejistkami_i, z novimi temami in novimi odrskimi ter miselnimi izkušnjami.

Esejistke_i: Mija Kramar, dr. Bojana Kunst, dr. Gregor Moder, Draga Potočnjak, Marko Radmilovič

Kurator: Boštjan Narat

Svetovalec za režijo: Jernej Potočan

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče, Maska Ljubljana in Moment Maribor

2.2.1 Žalujka

Mia Kramar

Žalujka

Nastopata:

Mia Kramar k. g.

Damjana Černe

Premiera: 21. april 2023

Mija Kramar, Damjana Černe; foto Matej Povše

O eseju

Mija Kramar, članica prve generacije projekta Mlado Mladinsko, se nam je predstavila s svojim esejem *Žalujka*, poetično refleksijo minljivosti, ujeta med besede njene babice in Gregorja Strniše. Mija je oder delila z Damjano Černe.

Mnenje strokovne javnosti

»Kramar v svoji *Žalujki*, literarno na skrajni meji eseja in črtice, piše o svojem pogovoru z babico ter njenih spominih na moža in njuno skupno življenje. Njen pristop je precej poetičen, neposredno refleksijo pa nadomeščajo deli slovite Strniševe pesmi *Vrba*. Gre za sklop petih pesmi, ki se skozi modernistični pristop in prizmo romantične ljubezni ozirajo k temi (ne)smrtnosti ter se napajajo v prepoznavni pesnikovi poetično-kozmolški imaginaciji. [...] Bistvena dinamika predstave se odvija na relaciji med nostalgijo in v prihodnost zazrto modrostjo, zgodovinsko preteklostjo in sedanostjo. To dinamiko komad načeloma uspe vzdržati. Videna estetika ne izstopa iz repertoarja ponavljajočih se motivov, vendarle pa ji v povezavi s tekstom eseja in na relaciji med igralkama, s pomočjo osvetlitev obrazov in njihove ekspresivnosti uspe zapolniti oder in mimetično z minimalnimi sredstvi poustvariti vzdušje vrta pred staro domačo hišo. Osrednji del odra je zasedla klop, katere prostor se je imaginarno povečal s pomočjo luči. Obrazna izraznost pa močno temelji na standardnih prijemih osvetljevanja, kjer se luč odbija od površine oči.« (Muanis Sinanović, *Neodvisni*, 27. maj 2023)

2.2.2 Amater

Marko Radmilovič

Amater

Nastopata:

Marko Radmilovič k. g.

Dario Varga

Premiera: 21. april 2023

Marko Radmilovič, Dario Varga; foto Matej Povše

O eseju

Marko Radmilovič, novinar, pisatelj in dolgoletni pisar iz močvirja, je nastopil v svojem eseju z naslovom *Amater*, v katerem je na sebi lasten satiričen način pretresal temelje gledališča, razpetega med ljubiteljstvo in visoko umetnost. Markov igralski partner je bil Dario Varga.

Mnenje strokovne javnosti

»Esej Marka Radmiloviča skozi prizmo izkušenj udeležnosti v amaterski kulturi in duhovito meandriranje, značilno za njegov pisateljski slog, pravzaprav obravnava našo polpreteklo zgodovino, v kateri vsakokratni položaj tako imenovanih profesionalne in ljubiteljske kulture odslikava družbenoekonomsko etapo. Radmilovič razmišlja o položaju ljubiteljske kulture v Jugoslaviji, se spominja svojih prvih izkušenj s profesionalno kulturo v samostojni Sloveniji (in takratnimi visokimi honorarji), skozi celoten esej pa se dotika svojega delovanja v amaterskih gledališčih. Na koncu se loti deziluzij, ki jih je doživel kot kolumnist. [...] Resnični učinek svojega dela vidi le v vaškem amaterskem gledališču, kjer deluje. Gre torej za *hommage* amaterski kulturi kot vitalnemu delu umetniške produkcije pri nas. [...] Varga tako Radmilovičeve poudari, s čimer se njihov *punchline* poudari, drugič imata hitro in zmedeno izmenjavo mnenj, ki vzbudi smeh, tretjič stopi v priložnostno vlogo gledališkega ravnatelja in tako dalje. Pri tem igralec dosti stavi na svojo komično prezenco, ki jo je zgradil v svoji dosedanji karieri.« (Muanis Sinanović, *Neodvisni*, 27. maj 2023)

2.2.3 Antigona

Gregor Moder

Antigona

Nastopata:

Gregor Moder k. g.

Katarina Stegnar

Premiera: 19. maj 2023

Katarina Stegnar, Gregor Moder; foto Matej Povše

O eseju

»Kako nam lahko branje *Antigone* pomaga prebroditi probleme sodobnega sveta? Glede tega je treba biti zelo jasen – sploh nam ne more pomagati.« Zdi se, da uvodni poudarek v eseju filozofa Gregorja Modra, ki ga avtor izvaja skupaj s Katarino Stegnar, postavlja pod vprašaj smiselnost njenega početja. A filozofija rada brska tam, kjer se zdi brskanje nesmiselno, še več, prav tam praviloma tudi izbrska najdragocenejša spoznanja. V nikoli končani nalogi razumevanja trenutka smo si tokrat pomagale_i s Sofoklom, Heglom, kocko in lopato. Brez slednje se brskanja pač ne moremo lotiti.

Mnenje strokovne javnosti

»Klasična interpretacija izbire med zakonom srca in postave (božji in človeški zakon) zato dobiva v tovrstni uprizoritvi *Antigone* povsem druge vrste dinamiko, ki se med drugim manifestira v preprosti dilemi, zakaj pokop brata da in ostalih mrtvih ne, redefinira se vprašanje sorodstvenih vezi, ki ne nazadnje sežejo vse do predružačene travme dobro znanega Ojdipa, feminizma itd. V gledališkem eseju se tudi zato izpostavijo misli Sofokleja, Kanta in predvsem Hegla. Kocka in kockanje kot igra naključja ter lopata pa sta pripomočka, brez katerih se kopanja po globinah duševnosti ne gre lotiti. [...] Ne nazadnje velja v sklepnem delu še izpostaviti, da z esejistično-gledališko zastavljenima deloma *Antigona* in *O govoricah* filozofija sprejema izziv, izziv moderne dobe, in na ta način tvega ter stopa na mesto, ki ga je nekoč že posedovala: na oder, v prenesenem smislu na trg (agora) in med ljudi.« (Robi Šabec, *Primorski dnevnik*, 23. september 2023)

2.2.4 Noli me tangere

Draga Potočnjak

Noli me tangere

Nastopata:

Draga Potočnjak k. g.

Klemen Kovačič

Premiera: 19. maj 2023

Draga Potočnjak, Klemen Kovačič; foto Matej Povše

O eseju

Ali lahko ločimo med umetnikom in umetnino? In če lahko – kako to storiti? Klemen Kovačič je v gledališkem eseju *Noli me tangere* avtorice in soigralke Drage Potočnjak na pol zares postavljen pred to nalogo, a v bistvu zgolj zato, da bi se skupaj z njo soočil z nečim bolj

bistvenim, in sicer: Zakaj si ta vprašanja zastavljamo samo takrat, ko je umetnik oziroma umetnica obremenjen ali obremenjena s prtljago spornih političnih in osebnih stališč ter neprimernih ali celo kaznivih dejanj? Handke, Riefenstahl, Rupnik? Ob teh zgodbah mnogokrat čutimo zadrego, zato z njimi ravnamo v rokavicah, Draga in Klemen pa si jih v svojem eseju snameta ter se zadeve lotita poglobljeno in neusmiljeno. Celó v zvezi z jezuitom in mozaičarjem patrom Rupnikom, prejemnikom Prešernove nagrade 2000 za mozaik *Redemptoris Mater* v papeški kapeli. Ločitev umetnine od umetnika je v njegovem primeru še bolj zapletena, ker se dogaja pod obnebjem Boga in Cerkve.

Esej je uvrščen v spremljevalni program Tedna slovenske drame v Kranju 2024.

2.2.5 Napletanja

Bojana Kunst

Napletanja

Nastopata:

Bojana Kunst k. g.

Damjana Černe

Premiera: 19. maj 2023

Bojana Kunst, Damjana Černe; foto Matej Povše

O eseju

»Vse, kar je, je povezano, prav zato moraš biti, ko pričneš plesti, zelo pazljiva. Preštej natančno zanke in pazi, da ti ne uidejo z igle. Ko boš že nekaj napletla, ti bo lažje šlo, a če ne boš skrbna, ti bo vse razpadlo, se zavozlalo in morala boš šteti znova.« Tako je omica govorila mali Bojani. Toliko in toliko let pozneje se spet pogovarjata – tokrat na gledališkem odru in na presečišču med feminizmom, politiko, etiko in ekologijo, v prepletu spomina ter premisleka. Skrb ni samo intimna zaveza, je tudi politično vprašanje. Bojana Kunst jo v svojem gledališkem eseju skupaj s soigralko Damjano Černe reflektira in plete nadvse previdno, poglobljeno ter skrbno.

Esej je v okviru spremljevalnega programa Frankfurtskega knjižnega sejma 2024 gostoval v Mousonturmu v Frankfurtu.

2.2.6 O govoricah

Mladen Dolar

O govoricah

Nastopata:

Mladen Dolar k. g.

Blaž Šef

Premiera: 13. junij 2023 v Muzeju sodobne umetnosti Zagreb

Mladen Dolar; foto Nada Žgank

O eseju

Pred dvema letoma, v času pandemije, je na oder stopil eden najvplivnejših evropskih filozofov Mladen Dolar in izvedel gledališki esej *Virus*, v katerem se je hudomušno loteval najbolj medijsko prežvečenega virusa našega časa. Skozi zgodovinske, jezikovne in literarne črvine je ponudil svež pogled na (korona)virus ter položaj, v katerem smo bili, razprl z neslutnih perspektiv. Glasbene, gledališke in slovarske reference je domiselno dodatno osvetljeval igralec Blaž Šef. Dolar se ob pomoči Šefa tokrat posveča še eni zavrtni pandemiji, ki se je v našem času razmahnila kot še nikoli v človeški zgodovini – govoricam.

Mnenje strokovne javnosti

»Avtor, ki v svojih analizah avtentično povezuje lacanovsko psihoanalizo, Heglovo filozofijo in družbeno kritiko, si je v svojem nastopu uvodoma zastavil vprašanje razmerja med *doxa* (mnenjem) in *episteme* kot vedenjem ali znanjem, ob tem navedel Sokrata in njegovo sodbo ter obsodbo, ki je bila, kot pravi Dolar, izrečena na podlagi mnenj oziroma govoric. Predstavitev klasikov svetovne književnosti, ki so v svojih delih tako ali drugače izpostavili pomen govoric, se je nadaljevalo s Hamletom, ko ta na podlagi čenč v klošter pošilja Ofelijo, podobno neizmerno moč klevetanja pa je Dolar poiskal v še enem znamenitem tekstu Williama Shakespeara z naslovom *Henrik IV*. Sledila je filigranska predstavitev odlomka iz Rossinijeve opere *Seviljski brivec* in lucidna analiza dela romana *Mrtve duše* Nikolaja Vasiljeviča Gogolja ... Morebiti najbolj presenetljivo delo, ki že uvodoma starta prav na podlagi klevetanj govoric, je Kafkov *Proces*. Josef K. pravzaprav ni ničesar storil napak, a je bil na sodišče povabljen zgolj in samo na podlagi tračev. [...] Ne nazadnje velja v sklepnem delu še izpostaviti, da z esejskično-gledališko zastavljenima deloma *Antigona* in *O govoricah* filozofija sprejema izziv, izziv moderne dobe, in na ta način tvega ter stopa na mesto, ki ga je nekoč že posedovala: na oder, v prenesenem smislu na trg (*agora*) in med ljudi.« (Robi Šabec, *Primorski dnevnik*, 23. september 2023)

2.3 FESTIVAL PERFORMANSA

Kuratorici: Urška Brodar, Katarina Stegnar

Umetnice: Olja Grubić, Barbara Kukovec, Daniel Petković, Luka Martin Škof, Nataša Živković

Producentka: Tina Dobnik

Premiere: 14. in 15. junij 2023

Povej mi, kaj te skrbi, in povem ti, kdo si.

Tretji Festival performansa je ostal zvest svojim osnovnim načelom. Kuratorici (*curare* v latinščini pomeni »skrbeti za«) Urška Brodar in Katarina Stegnar sta h kolektivnemu delu povabili pet umetnic. Novonastala začasna skupnost se je skozi različne optike in performativne prakse spopadla s tematiko skrbi. V navdih ji je bila knjiga Bojane Kunst *Življenje umetnosti: Prečne črte skrbi*, ki je izšla pri založbi Maska. Gre za delo o težavah, ki jih ima umetnost s skrbjo. Na Novi pošti so nastali različni umetniški formati: od pogreba, potopisa, *splash moba*, performativne instalacije do pravljicnih uric.

2.3.1 Veter v krila

Daniel Petković

VETER V KRILA

foto August Adrian Braatz

O performansu

Na popoldanski delavnici smo se ukvarjale_i s krili. Pa ne z ženskimi, ampak velikimi, bleščečimi, frfotajočimi krili.

Naše_i najmlajše_i so nam nakazale_i pot, s katere smo že skrenile_i. Po njihovih navodilih smo se učile_i obračati se po vetru, ribariti v kalnem in pljuvati v lastno skledo. Transformativni dogodek se je začel s šiviljsko delavnico in končal na parkirišču.

Dovolile_i smo si biti divji_e, zaznavati okolje ne samo z vidnim, ampak tudi s preostalim čutnim aparatom. Z domišljijским letenjem nismo bežale_i pred resničnostjo, samo kratek oddih smo si vzele_i in se prevetrile_i, vsakič znova pa smo pristale_i na trdnih tleh.

Naš iskreni, neobremenjeni in nepretenciozni otrok je poletel ...

Mnenje strokovne javnosti

»Dogodek se brez velikih zahtev ali pretenzij osredotoča na praktične, opazne vidike metamorfoze. Z raziskovanjem teh pojavov v kontekstu igre delavnica hkrati izobražuje in zabava. V bistvu deluje kot vodnik, ki vodi mlade na neverjetno potovanje odkrivanja in razumevanja ter jim predstavi preobrazbo metulja, kakor se naravno odvija. S tem, ko Petković počne točno to, kar obljublja, zagovarja bistvo izkustvenega učenja in mlado občinstvo ves čas delavnice ohranja angažirano in očarano. [...] A to še ni performans. Ta se udejanji v postavitvi dogodka. Na tej izvedbi delavnice namreč ni otrok (z izjemo enega), delavnico preizkusijo odrasli, še več, preden se lahko preizkusijo v metuljevem plesu, si morajo na šestih šivalnih strojih sešiti kostume, metuljeva krila. Ko so krila sešita, Petković začne izvedbo delavnice, pri čemer ostane konsistenten v ideji, da ga gledajo oziroma spremljajo otroci, čeprav so stari več kot trideset let. [...] Na zadnji ravni izkušnje se Petković poglubi v raziskovanje performativnega vidika svojega dela na metaravni. Podaja se na introspektivno potovanje, na katerem se sprašuje o stališču odraslega do notranjega otroka. Pri tem razčlenjuje dinamiko med odraslostjo in otroštvom v sebi, s čimer izzove konvencionalne predstave o teh fazah.« (Benjamin Zajc, *Delo*, 23. junij 2023)

2.3.2 Sladke skrbi, Recept št. 1

Barbara Kukovec

SLADKE SKRBI, Recept št. 1

foto August Adrian Braatz

O performansu

Lepota slovenske pokrajine začara marsikoga. Gosto posajene cerkvice s svojimi turni kot zašiljene konice pikajo nebo. Kmetice in kmetje obdelujejo zemljo, iz kuhinj diši po poticah, narejenih po skrbno varovanih receptih.

Potem na vratih pozvoni in pred vami stoji ženska nižje postave, ki pred prsnim košem nosi škatlo. Povabi vas, da potipate, kaj je v njej. To storite in dotaknete se njenih golih prsi.

Kaj če bi v sedemdesetih Valie Export ta performans res izvedla na slovenskem podežlju? Na našem dvorišču? Kaj če bi Bobby Baker od devetdesetih naprej svoje kuharske performanse vsak mesec izvajala po naših domačih kuhinjah? Kaj če bi Carolee Schneemann v vašem kulturnem domu iz mednožja potegnila list, s katerega bi brala svojo zgodbo?

Bi iz kuhinj še zmeraj tako sladko dišalo po potici?

2.3.3 Etapa: Beljak

Luka Martin Škof

ETAPA: BELJAK

Luka Martin Škof; foto August Adrian Braatz

O performansu

Škof se je znova predal ženski emancipaciji. Šibil se je pod velikimi nameni, ki jih je z njim imel Festival performansa, in klonil. Pristal je: šel bo na pot, zadnjo te vrste. Edino in dokončno. Spremljale so ga pobudnice, cenzorke, kuratorke, navijačice, feministke, oboževalke, ljubice in negovalke. In Dani. Vse do konca! Prepričale so ga tako, da so mu vso zgodbo predstavile kot junaško žrtvovanje za državo, za družbo, za žensko telo, za svetlo prihodnost naroda. In kako, vas vprašam, bi se lahko tak heroj uprl takemu herojstvu? Nikakor. To je nepozabna zgodba o nepovratnem dejanju. Ali: vazektomija.

2.3.4 Vergangenheitsbewältigung

Splash Mop

VERGANGENHEITBEWÄLTIGUNG

foto August Adrian Braatz

O Performansu

Kaj je skrb in kako skrbimo?

Kdo skrbi za umetniško sceno?

Kakšen prostor puščamo prihodnjim generacijam?

Zakaj kot družba vedno zatajimo, ko bi se morale_ i izkazati?

Ali lahko prostor očistimo njegove preteklosti?

Kako lahko živimo s kolektivno krivdo?

Ali lahko prostore umetnosti vzpostavimo kot varne prostore?

Ali lahko nekaj, kar je tako umazano, sploh kdaj očistimo?

2.3.5 De murtuis nihil nisi bonum

Nataša Živković

DE MORTUIS NIHIL NISI BONUM*

*O mrtvih le dobro

foto August Adrian Braatz

O perfromansu

Ko nekoga pokopljemo, imamo včasih privid, da pred nami oživi. Truplo vstane in se nasmehe: ne skrbi, vedno bom s teboj. Na veke vekov.

Poslovile_i smo se od utrujenega telesa inštitucije, ki se je v ideji rodila 7. julija 2011 in je s sklepom umrla 23. avgusta 2012. Naše dete je imelo komaj dobro leto. Nikoli ga nismo v miru pokopale_i. Morda nas je ravno zato strašilo in blodilo naokrog, iz pisarne v pisarno, romalo iz predala v predal. Ni imelo miru in ne more znova vstati. Zatorej si je zaslužilo dostojen pokop.

Vstani iz lastnega pepela in se znova rodi kot prečudovit plešoči feniks!

2.4 DELO IN DEKLICA I–V: DRAME TLAČANK

Nika Švab

Delo in deklica I–V: Drame tlačank

Niz participativnih bralnih uprizoritev

Zasedba:

Lina Akif

Tina Dobnik

Varja Hrvatinić

Alja Lobnik

Sara Lucu

Mišo Mičić

Milan Ramšak Marković

Nina Ramšak Marković

Nika Švab

Koprodukcija: Nika Švab, Nova pošta in Zavod Melara

Premiera: oktober 2023

O projektu:

Projekt *Delo in deklica I–V: Drame tlačank* je na primeru istoimenskega teksta preizpraševal principe bralnih uprizoritev, kolektivnega soustvarjanja in sodobne dramske pisave. Besedilo se osrediča na pet žensk z različnimi življenjskimi okoliščinami v različnih delovnih zagatah, vsem pa je skupno prekarno delovno razmerje. Medtem ko je v prvi sezoni heterogena

skupina ustvarjalk_cev s področij uprizoritvenih umetnosti drame med javnim branjem komentirala in tako kolektivno generirala novo dramsko besedilo z naslovom *Nevarno razmerje med dramatiko in gledališčem*, je v drugi sezoni, v kateri je bil vsak od petih dogodkov namenjen svojemu prizoru, ugotavljala, kako besedilo zveni, če ga preberemo s poudarki, značilnimi za različne dramske žanre in sloge, ali pa skozi referenčne pristope odmevnejših avtoric_jev in kolektivov, ki delujejo na področjih sodobnih uprizoritvenih umetnosti. Ključno vprašanje tokratnih bralnih uprizoritev je bilo, kolikšno fluidnost med žanri omogoča sodobna dramatika in kako prehajanje med njimi vpliva na besedilo kot celoto, na v njem obravnavane teme in na njihovo percepcijo.

2.5 Drugi dogodki v prostorih Nove pošte

2.5.1 Nezakonske matere

Iza Strehar

Nezakonske matere

Režija bralnih uprizoritev: Brina Klampfer Merčnik

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče in Društvo KUD Krik

Premiere: 4. 9., 20. 10., 20. 11. 2023

Iza Strehar, Gaja Filač, Dario Varga, Romana Šalehar, Diana Kolenc, Sara Gorše, Ivan Peternelj; foto Claudi Sovre

O besedilu

Društvo KUD Krik in Mladinsko sta leta 2023 sodelovala pri razvoju novega dramskega besedila. Ukvarja se z vlogo in položajem nosečih žensk v različnih obdobjih naše države, s splavom, z odsotnimi očeti oziroma moškimi avtoritetami, iskanjem nacionalne in osebne identitete ter s ponavljanjem medgeneracijskih travm in vzorcev. Raziskuje odnos do ženske in splava v Sloveniji od druge svetovne vojne naprej. Strukturirano je kot detektivka: predstavlja nam štiri generacije iste družine, vendar ne v kronološkem vrstnem redu. Nasprotno, časovno skače iz obdobja v obdobje in nam s tem razkriva vedno nove informacije o identiteti glavnega lika. Ob tem se besedilo sprašuje tudi o nacionalni identiteti, glede katere smo v naši zgolj trideset let stari državi včasih zmedene_i.

Uprizoritev je po formalni plati raziskovala postopke, ki so nam omogočili opisano časovno križarjenje – od klasične dramske uprizoritve prek branja, zvočnih posnetkov, videa, časopisnih novic do animacije in še česa.

Besedilo je nominirano za Grumovo nagrado na Tednu slovenske drame 2024.

2.5.2 Naključje in jaz

Ob izidu knjige Aleša Mendiževca *Naključje in jaz: Filozofija za Louisa Althusserja* (Ljubljana: Maska, 2022) je potekal pogovor o pomenu naključja v življenju, sodobni filozofiji, literaturi in politični misli Louisa Althusserja. Avtorju se je pridružil Mladen Dolar, dogodek je povezoval Gregor Moder. Pogovoru je sledila pogostitev ob glasbi.

Naključje in jaz ni pregledno ali izčrpno delo o filozofiji Louisa Althusserja, znamenitega marksističnega misleca strukture, temveč gre v njem bolj za zvestobo do njegove filozofske naloge. V Mendiževčevem slogovno zelo živahnem prikazu se nam tako pokaže čisto nov Althusser, Althusser kot mislec naključja, ki je nenehno v dialogu ne le s klasiki, kot so Spinoza, Hegel in Marx, temveč tudi s sodobnimi filozofi, kot so Quentin Meillassoux, Catherine Malabou, Antonio Damasio in Slavoj Žižek. Če je naključje sploh lahko velika zgodba, potem se to zgodi prav v tej knjigi.

Sogovorniki: Mladen Dolar, Aleš Mendiževc, Gregor Moder

Prirediteljica: Maska Ljubljana

2.5.3 Končajmo že s samim sabo

Laurent de Sutter; foto Geraldine Jacques

Predstavitel knjige *Končajmo že s samim sabo* Laurenta de Sutterja

Kdo smo? Kar naprej nam postavljajo to vprašanje. Povsod se zdi, da je bistveno, da znamo biti mi sami, pa naj gre za osebni razvoj ali za osebni dokument, za politični boj ali za intimno razmerje, za poklicno življenje ali za trenutek mističnega razsvetljenja. Toda od kod izvira obsedenost s tem, da sploh smo nekdo? In predvsem, kaj nam vse to pove o svetu, v katerem živimo? Laurent de Sutter v pričujoči knjigi, ki je prvo njegovo delo, prevedeno v slovenščino, predlaga nov odgovor na ta vprašanja, in sicer s pomočjo presenetljivega ovinka, kjer poveže Couéjevo metodo avtosugestije in starodavno rimsko pravo, filozofsko invencijo jaza in kitajsko misel, psihoanalizo in indijsko duhovnost, gledališče in nevrologijo. Kaj pa, če se prav s tem, da postanemo mi sami, podvržemo nadzoru? In kaj, če moramo za to, da bi se lahko uprli pozivu, da postanemo »nekdo«, navsezadnje postati »kar nekdo«?

2.5.4 Prekarnost in skrb

Predavanje Isabell Lorey

Prekarnost danes ni zgolj nekaj marginalnega, ni izjema, ampak prej pravilo. S propadom socialne države je postala nov način vladanja, osnova za kapitalistično akumulacijo, ki služi družbeni regulaciji in nadzoru. Toda z novim načinom vladanja se odpirajo tudi nove možnosti za upor, ki jih razpirajo kvirovske in feministične teorije ter politična gibanja (kot je *Precarias a la deriva*): skrbstvena praksa in kvirovski dolg. Si lahko na podlagi teh konceptov zamislimo nove oblike skupnega življenja?

O predavateljici:

Isabell Lorey je politična teoretičarka, ki se ukvarja s kvirovskimi študijami in sodobno politično filozofijo. Poučuje na Akademiji za medijske umetnosti v Kölnu in deluje na Evropskem inštitutu za progresivne politike (eipcp) v Berlinu. Je avtorica več knjig, od katerih sta doslej dve izšli v angleščini, in sicer leta 2015 *State of Insecurity: Government of the Precarious* (*Stanje nezaščitenosti: Vladanje prekarnosti*), leta 2022 pa *Democracy in the Political Present: A Queer-Feminist Theory* (*Demokracija v politični sedanjosti: Kvirfeministična teorija*), obe pri založbi Verso. V svojih delih se ukvarja predvsem z idejo neoliberalnega vladanja prek stanja prekarnosti, z nemaskulinimi oblikami političnega upora ter prakticiranjem demokratičnosti onkraj liberalnih idej, ki temeljijo na konceptu reprezentacije.

2.5.5 Voyager

Party performans – novoletni žur s konceptom

Koncept in izvedba: Počemučka – Klemen Kovačič, Jan Krmelj, Aljoša Lovrić Krapež, Filip Mramor in Domen Novak

Ob njih še: Gašper Grebenšek, Sara Kastelic, Alja Krhin, Maja Kunaver, Kaja Petrovič, Luna Penter, Katarina Prislán, Iva Radić, Lucija Trobec

Voyager je v eksperimentalnem formatu mešanja performativnih intervencij z vso noč trajajočim žurom zaznamoval konec delovanja Nove pošte, kot sta jo sedem sezon soustvarjala Maska in Mladinsko. Dogodek je ponudil vrsto časovne kapsule, pri čemer si je za navdih vzel satelit Voyager, ki so ga leta 1977 poslale_i v vesolje s poskusom arhiva človeškega obstoja.

Nova pošta se je 20. decembra v pričakovanju zimskega solsticija preobrazila v fiktiven satelit, poln krikov užitka, plesa in *bolano* dobre glasbe. Za varnost in ugodje so skrbele_i lokalne_i didžejke_i, surrealistične figure iz otroškega TV-programa, ikone sodobnosti in Filip Mramor.

Zabava se je začela ob 22.00 s sprejemom obiskovalk_cev in je trajala vse do jutra oziroma do zadnjih kapljic reaktivnega goriva.

3 Dežela pridnih

- *Gremo spet!* (voditelj: Boštjan Narat, gosta: Miloš Kosec, Matjaž Ličer)
- *Slovenija v letu 2023* (voditelj: Erik Valenčič, gostje: Marjana Hönigsfeld Adamič, Jaša Jenull, Darijan Košir)
- *Svet kot bojno polje* (predavatelj: Erik Valenčič)
- *Poletna nevihta* (voditelj: Boštjan Narat, gosta: Miloš Kosec, Matjaž Ličer)
- *Svet v letu 2023* (voditelj: Erik Valenčič, gostje: Lučka Kajfež Bogataj, Boris Vasev, Boštjan Videmšek)
- *Med načrtom in idealnim stanjem* (voditelj: Boštjan Narat, gosta: Miloš Kosec, Matjaž Ličer)
- *Tiralica: Išče se avantgarda* (voditelj: Erik Valenčič, gost: Ivan Novak (Laibach))
- *O golobu in drugih letečih pujsih* (voditelj: Erik Valenčič, gost: Boris Vežjak)
- *Ognjemet na pragu nove sezone* (voditelj: Boštjan Narat, gosta: Miloš Kosec, Matjaž Ličer)
- *Prestopimo bregove* (voditelj: Erik Valenčič, gost: Aljoša Petek)
- *Ljubezen v času vojne okupacije* (voditeljica: Kristina Božič, gostja: dr. Vasilka Sancin)
- *Performativna umetnost ali umetnost performativnosti* (voditelj: Linn Julian Koletnik, gostja in gost: Ana M. Sobočan, Jernej Škof)
- *Železne srajce in cementni čevlji* (voditelj, Erik Valenčič, gostja in gost: Jasminka Dedić, Tomaž Ogrin)
- *Transdicionalno družinsko življenje* (voditelj: Linn Julian Koletnik, gostja in gost: Lea Aymard, Adam Julian)

4 Gostujoče predstave in drugi dogodki v Mladinskem

- **Tehnoburleska *Tatovi podob*** (produkcija Emanat)
- ***Punce*** (produkcija HNK Ivana Pl. Zajca, Kolektiv Igralke, Zavod VIDNE)
- **Platforma malih umetnosti** (produkcija Emanat): ***Naši ljubi alter idioti*** (produkcija: Društvo za sodobno klovnovsko umetnost); ***Le Cabaret de Poussière*** (produkcija: Le Cabaret de Poussière); ***ZIZ Kabaret*** (produkcija: Društvo ZIZ, KD Priden možic); **Tehnoburleska *Tatovi podob*** (produkcija Emanat); **»*Whats The Tea*« *Kiki Function*** (produkcija: Eat Slay Love); ***Dioscures*** (koprodukcija: [Iodudo] production, La Place de la Danse – CDCN Toulouse/Occitanie; Les Hivernales – CDCN Avignon/PACA; CCN de Tours, Le Pacifique – CDCN Grenoble – Auvergne – Rhône-Alpes; Scène Nationale d’Albi; Ballets de Lorraine, CCN Nancy; Montpellier Danse; KLAP Kéléménis (Marseille); L’Arsenic Théâtre (Guindou)); ***Eat Your Makeup*** (produkcija: Društvo ŠKUC, ŠKUC – Kulturni center Q/Klub Tiffany, Pink The Underground)

5. BOBRI, 15. ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje

Od 25. marca do 15. aprila 2023

V soboto, 15. aprila 2023, se je v Centru urbane kulture Kino Šiška z razgibano koncertno predstavo *Godalkanje* v produkciji Društva za eno glasbo in v polni dvorani mlajših in starejših ljubiteljev glasbe končal 15. ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, ki je otroke in mlade tri tedne razveseljeval s kulturnimi prireditvami.

Sklepni prireditvi so sledile ustvarjalne in gibalne delavnice pod vodstvom mentoric iz Javnega zavoda Mala ulica.

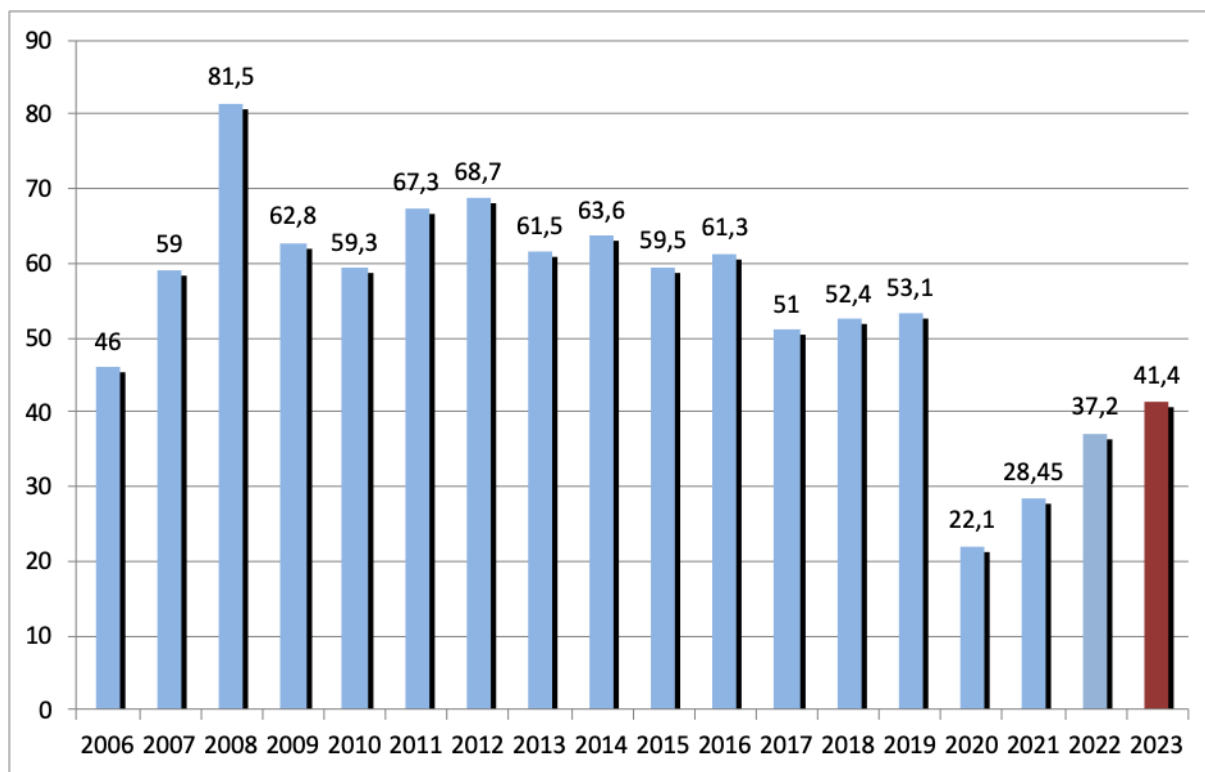
Že pred začetkom koncerta smo v preddverju dvorane Katedrala odprli razstavo, ki so jo pod mentorstvom umetnice Teje Miholič pripravili učenci Osnovne šole Riharda Jakopiča. Predstavljeni so bili izdelki, nastali s tehniko toplotnega tiska, ki nas v obliki dolgih trakov računov iz trgovin sicer spremljajo v vsakdanjem življenju. Projekt, ki je bil del programa Bobrove mlade oči, je nastal v sodelovanju s Centrom urbane kulture Kino Šiška.

Program 15. festivala, ki je potekal v Ljubljani in Domžalah, se je osredotočal na temo Drugi in jaz. Dogodki (gledališke, filmske, plesne, pripovedovalske, glasbene prireditve, radijske igre, delavnice in vodstva, ter druge dejavnosti), ki so ga sestavljali, so na različne načine spregovorili o tovarištvu, sodelovanju, pravičnosti, odgovornosti, povezovanju (tudi medgeneracijskem), pa o skrbi za druge, za skupnost in prostor, v katerem živimo, in spodbudili premislek o omenjenih vrednotah. Organizatorji smo z izvedbo festivala, ki je bil tudi lani zelo dobro obiskan, zelo zadovoljni. Odziv obiskovalcev je bil izredno lep, tako skupin iz izobraževalnih zavodov, ki so ga obiskale dopoldan, kot družin in vseh drugih.

Na festivalu je šestdeset producentov pripravilo sto šestdeset dogodkov, ki se jih je udeležilo skoraj 13.000 obiskovalcev in so se odvijali na petdesetih prizoriščih.

Prirediteljica festivala: Mestna občina Ljubljana; izvršni producent: Slovensko mladinsko gledališče; koproducent Javni zavod Kinodvor

6. ZASEDENOST IGRALK_CEV V LETU 2023

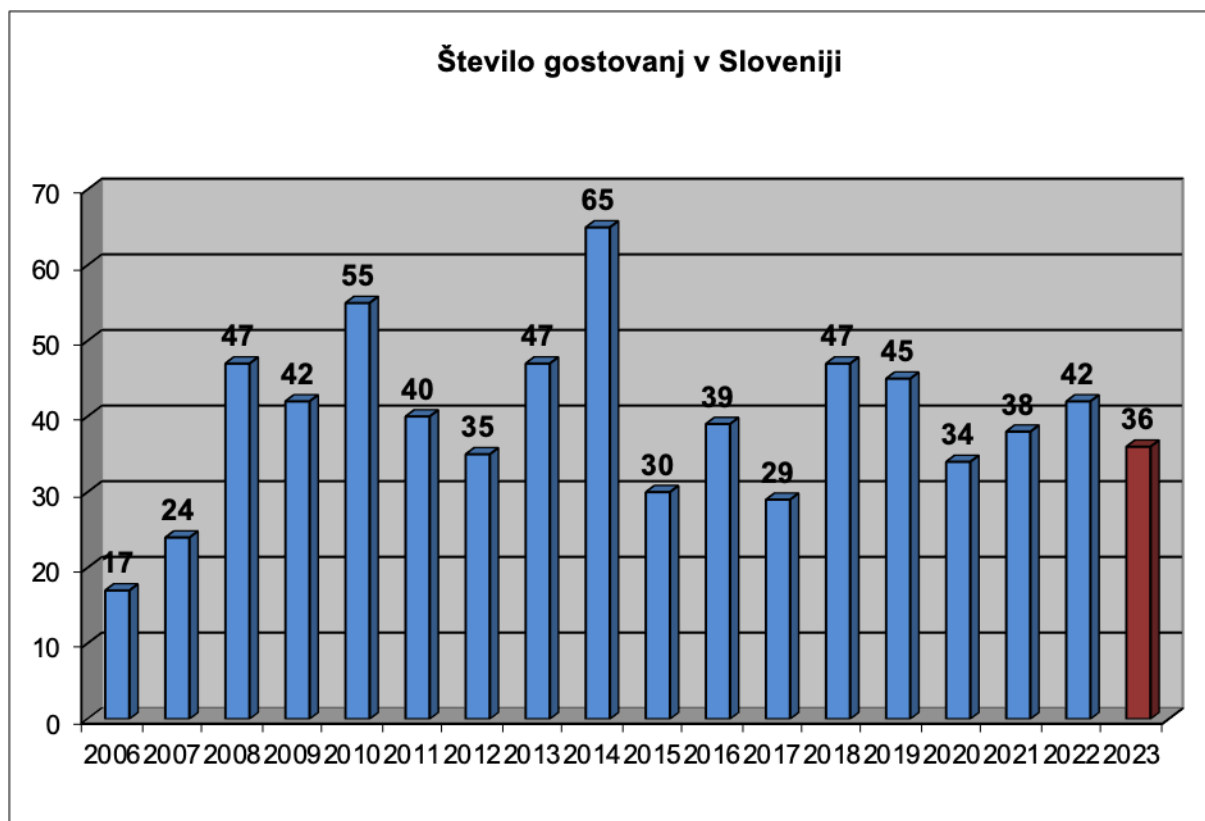

7. NAGRADE IN PRIZNANJA 2023

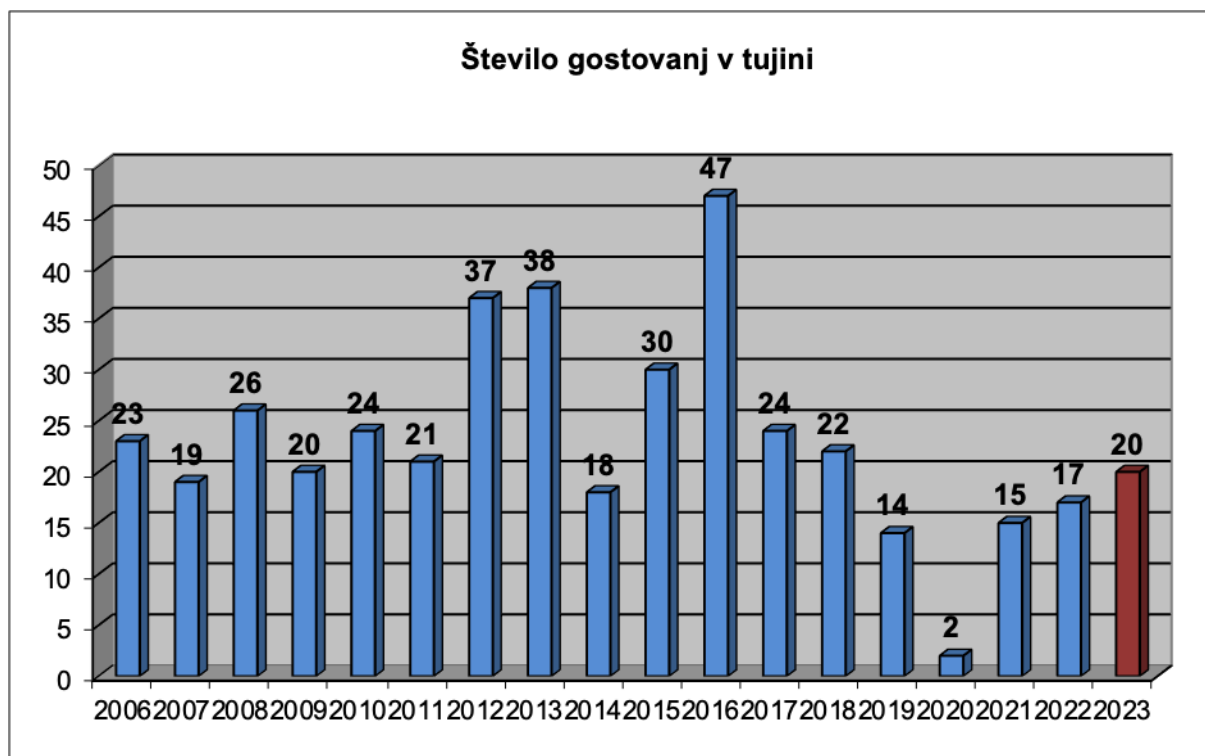
Nagrade uprizoritvam Slovenskega mladinskega gledališča, članom ansambla in zunanjim sodelavcem za stvaritve v Slovenskem mladinskem gledališču

Po rekordnem letu 2021 (22 nagrad) in letu 2023 (15 nagrad) leta 2023 naše predstave ali igralke in igralci nagrad niso prejeli, a je realno pričakovati, da bo leto 2024 na tem področju neprimerno bolj uspešno.

8. GOSTOVANJA PO SLOVENIJI

9. GOSTOVANJA V TUJINI

10. PROMOCIJA IN MARKETING

V letu 2023 sta se srečali dve sezoni: *Drugačna sezona*, ki je (v praksi) trajala od januarja do junija, in *Sezona ljubezni in teh stvari* od konca avgusta do izteka leta 2023.

Promocijo in marketing smo snovali na temelju programsko-umetniškega koncepta sezone in mesečnih urnikov. Največ promocijskih dejavnosti in sredstev je bilo namenjenih glavnemu programu, programu Nove pošte, ki smo ga do konca leta soustvarjali z Masko Ljubljana, aktualnim pogovorom, ki so okviru Dežele pridnih potekali v živo, ter drugim dogodkom na mesečnem urniku.

Oblikovalske akcije za gledališki sezoni 2022/2023 in 2023/2024 smo zasnovali skupaj z oblikovalsko ekipo Grupa Ee, ki jo sestavljajo Mina Žabnikar, Ivian Kan Mujezinović in Damjan Ilič.

Letno programsko publikacijo, ki je v nakladi 15.000 izvodov izšla konec avgusta 2023, smo zapolnili s kompenzacijskimi oglasi letnih partnerjev: Mladina/Global, Radio Študent, Spar Slovenija in Zavarovalnica Sava; slednja se nam je kot nova pokroviteljica programa pridružila na začetku 68. sezone.

67., *Drugačna sezona* nas je povezala v kolaž različnih zgodb o drugih, o tistih, ki jim v naši družbi ni dovoljeno, da bi govorili naglas, tistih, ki so vseskozi potisnjeni na rob. Od januarja do junija smo v tem programskem sklopu premierno uprizorili predstave: *Strah in beda Tretjega rajha* (Katedrala Kina Šiške, nato spodnja dvorana), *Ljubimki* (spodnja dvorana), *Ljudje, kraji in stvari* (zgornja dvorana), *Poslednji kanček fikcije* (zgornja dvorana) ter na Novi pošti premierno izvedli vseh pet delov *Spolne vzgoje II* in gledališke eseje iz cikla *Takorekoč*. Vstop na dogodke Festivala performansa, ki je prav tako potekal na Novi pošti, je bil brezplačen. Aprila smo znova pripravili Mladinsko Showcase, na katerem smo gostili tuje študente dramaturgije, režije in drugih umetniških praks ter pomembne selektorje evropskih festivalov in gledaliških hiš. Projekt smo izvedli s pomočjo sponzorjev, Radia Študent, Mladine, Hostla Celica in blagovne znamke Barcaffé. 68. sezona, *Sezona ljubezni in teh stvari*, je v časovnem obdobju od septembra do decembra minila v znamenju dveh premier: *Angeli v Ameriki* (spodnja dvorana in druga prizorišča) in *Argonavti* (zgornja dvorana). Prav tako smo povezali vseh pet delov *Spolne vzgoje II* in projekt na Novi pošti in pred njo v okviru festivala Mesto žensk dvakrat odigrali v celoti.

Tudi minulo leto smo ohranili in nadgradili že obstoječe stike in oblike sodelovanja z društvi in organizacijami (v nevladnem in vladnem sektorju) ter pedagoškimi ustanovami, od osnovnih in srednjih šol ter univerz, po celotni Sloveniji.

Redno sodelujemo z Univerzo za tretje življenjsko obdobje (abonma Gledališče ob petih), Društvom študentov psihologije pri projektu »Kako si« (dan duševnega zdravja), z Mestno knjižnico Ljubljana (zlasti v okviru literarnih tečajev, ki jih prireja), z Društvom študentov medicine, Zvezo tabornikov Slovenije, šahovskimi društvi, Klubom študentov anglistike in germanistike na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, s Študentsko sekcijo za marketing, Študentsko sekcijo ISHA, Slavističnim društvom Slovenije, Študentsko sekcijo za psihologijo na FF, Društvom mladih geografov Slovenije Egea, Karitasom, programom za mednarodno izmenjavo študentov Erasmus+ ipd., z zavodi, vladnimi in nevladnimi organizacijami.

Vse leto smo uspešno nadaljevali prakso podnaslavljanja predstav v angleščini (in občasno v drugih jezikih), v povprečju 3- do 4-krat mesečno. Oznaka *Svetovljan/Supertitled* v naših sredstvih obveščanja namreč postaja vedno bolj prepoznavna in nagovarja tuje govoreče občinstvo.

Ohranili smo tudi ugodnost za Bežigradjane; s to zdaj že utečeno gesto smo se približali prebivalcem četrtne skupnosti Bežigrad, saj lahko ti za ceno ene vstopnice dobijo dve.

Uspešno smo sodelovali z naslednjimi medijskimi partnerji: Dnevnik (oglasni prostor), Delo (oglasni prostor), Radio Študent (oglasni prostor in internet), Mladina (oglasni prostor in internet), Tam-Tam (plakatiranje), Sigledal.org (napovedi), Napovednik (oglasni prostor in internet), DPG (distribucija tiskovin), Zaslón (oglaševanje na avtobusih), MMC – kultura (oglasni prostor, napovednik) in drugimi.

Leta 2023 smo zaznali 1040 objav v spletnih medijih, 796 v tiskanih, 269 radijskih in 62 televizijskih objav.

V iskanju novih ciljnih občinstev in načina, kako jih nagovoriti, smo posebno pozornost namenili vsebinskemu marketingu, ki ne vsiljuje in ne prodaja neposredno. Okrepili smo dejavnosti na družabnih omrežjih in posodobili baze podatkov o posameznih ciljnih skupinah, ki jih nagovarjamo med sezono. Leto 2023 je narekovalo uporabo kratkih video vsebin, tako imenovanih *Instagram reelsov* in *YouTube shortsov*.

ZAKLJUČEK

Letno poročilo Slovenskega mladinskega gledališča so pripravili:

Računovodsko poročilo: Nataša Jug

Poslovno poročilo: Tibor Mihelič Syed, Goran Injac, Tina Malič, Urška Brodar, Gašper Tesner, Nataša Jug, Lidija Čeferin, Helena Grahek in Mateja Dermelj

Svet SMG je Letno poročilo za leto 2023 obravnaval in potrdil na 6. redni seji dne 26. 2. 2024.

Tibor Mihelič Syed,
direktor Slovenskega mladinskega gledališča

V Ljubljani, 26. 2. 2024

